

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

**Delimitacja i charakterystyka obszaru
realizacji instrumentu Zintegrowanych
Inwestycji Terytorialnych
w obszarze funkcjonalnym
Bydgoszczy i Torunia**

marzec 2014 r.

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.....	3
2. Delimitacja obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia	3
2.1. Rys historyczny identyfikacji związków funkcjonalno-przestrzennych w rejonie Bydgoszczy i Torunia	3
2.2. Delimitacja na podstawie wytycznych metodologicznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego	8
2.3. Procesy urbanizacyjne w województwie kujawsko-pomorskim jako tło delimitacji.....	13
3. Charakterystyka obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia	27
3.1. Spójność społeczno-gospodarcza.....	27
3.2. Spójność infrastrukturalna	49
3.3. Spójność administracyjna.....	52
3.4. Potencjały rozwojowe Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków rdzeniowych obszaru funkcjonalnego	56
4. Podsumowanie	56
5. Załączniki graficzne	62

1. Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest delimitacja i charakterystyka obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia. Opracowanie nawiązuje do ustaleń „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020” i „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” oraz uszczegóławiających te dokumenty opracowań Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” i „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”.

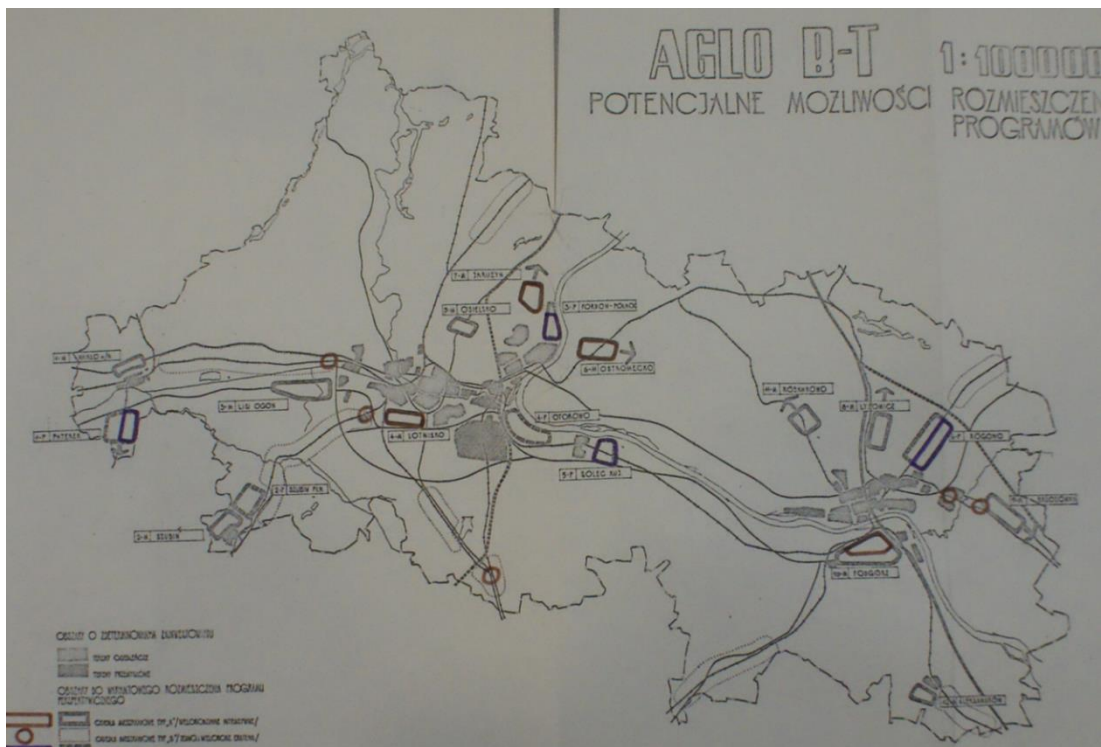
Rekomendowane jako podstawa dla przeprowadzenia delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich opracowanie pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)” stanowiło punkt wyjścia do określenia obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem ZIT w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia. Delimitacja tego obszaru objęła wszystkie jednostki wskazane w delimitacji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, a dodatkowo cztery gminy, silnie powiązane z Bydgoszczą i Toruniem, które ze względu na charakter prezentowanych powiązań oraz aktualność danych użytych w delimitacji MRR, nie spełniły bezpośrednio kryteriów ustalonych przez MRR. W opracowaniu przedstawiono przesłanki i uzasadnienie poszerzenia delimitacji przeprowadzonej w opracowaniu „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”.

Opracowanie zostało wykonane w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego w marcu 2014 roku, w oparciu o dane statystyczne pochodzące z zasobu Głównego Urzędu Statystycznego, z wykorzystaniem materiałów archiwalnych i aktualnych opracowań studialnych dotyczących problematyki delimitacji obszarów podmiejskich Bydgoszczy i Torunia.

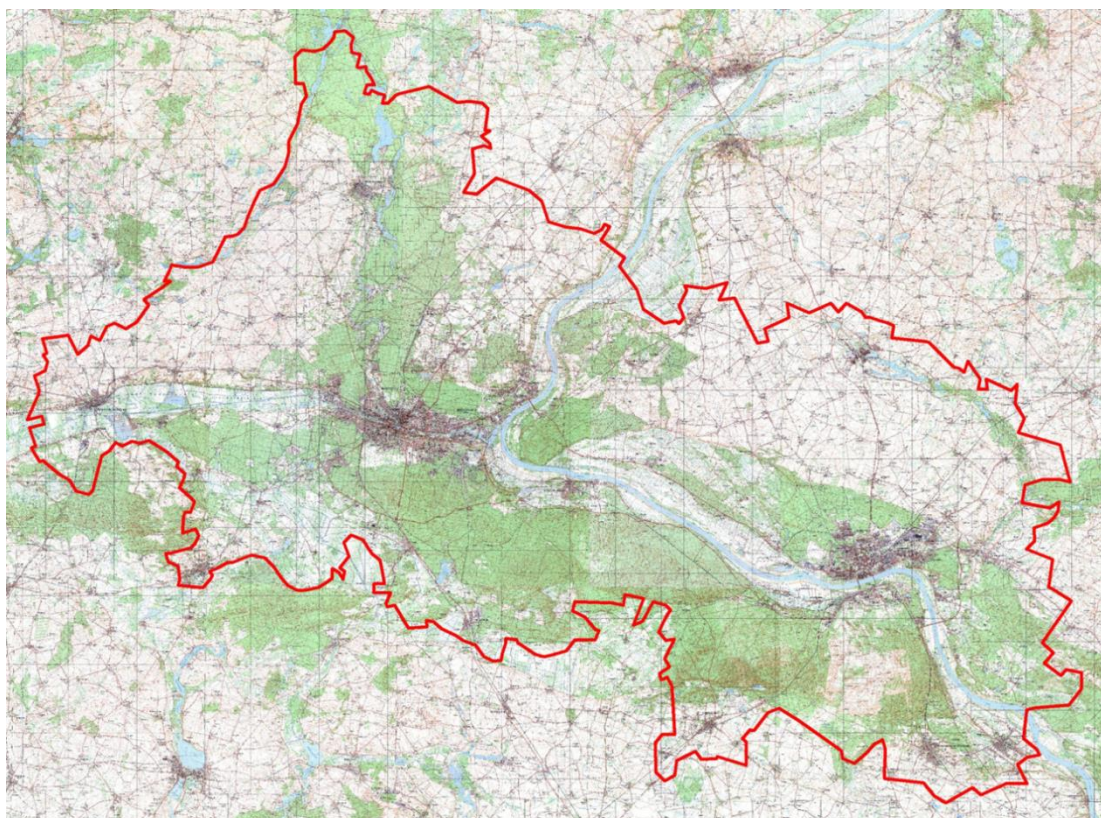
2. Delimitacja obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

2.1. Rys historyczny identyfikacji związków funkcjonalno-przestrzennych w rejonie Bydgoszczy i Torunia

Na obszarze obecnego województwa kujawsko-pomorskiego, najbardziej szczegółowe prace dotyczące delimitacji oraz planowania rozwoju aglomeracji bydgosko-toruńskiej przeprowadziły na początku lat 70-tych ówczesne służby planistyczne województwa bydgoskiego – Wojewódzka Pracownia Urbanistyczna. Głównymi celami delimitacji i działań planistycznych wobec aglomeracji miejsko-przemysłowych, były na początku lat 70-tych: industrializacja (planowanie rozwoju przemysłu), kanalizowanie presji migracyjnej do miast (planowanie rozwoju zabudowy mieszkaniowej); drugorzędne znaczenie miały funkcje usługowe. W wyniku przeprowadzonych prac, za aglomerację uznano obszar o powierzchni 2848 km², zamieszkiwany w roku 1970 przez 415,5 tys. osób. Był to obszar rozciągający się na przestrzeni ponad 90 km w osi wschód-zachód i ponad 60 km w osi północ-południe i obejmował tereny w promieniu ok. 30 km od Bydgoszczy i od Torunia. Delimitację przeprowadzono z uwzględnieniem powiązań funkcjonalnych oraz granic naturalnych – co wynikało także z faktu nie przywiązywania jakiegokolwiek wagi do zagadnienia podziałów administracyjnych (brak rzeczywistej samorządności, brak polityki lokalnej, brak konieczności monitoringu, odmienne założenia finansowania przedsięwzięć).

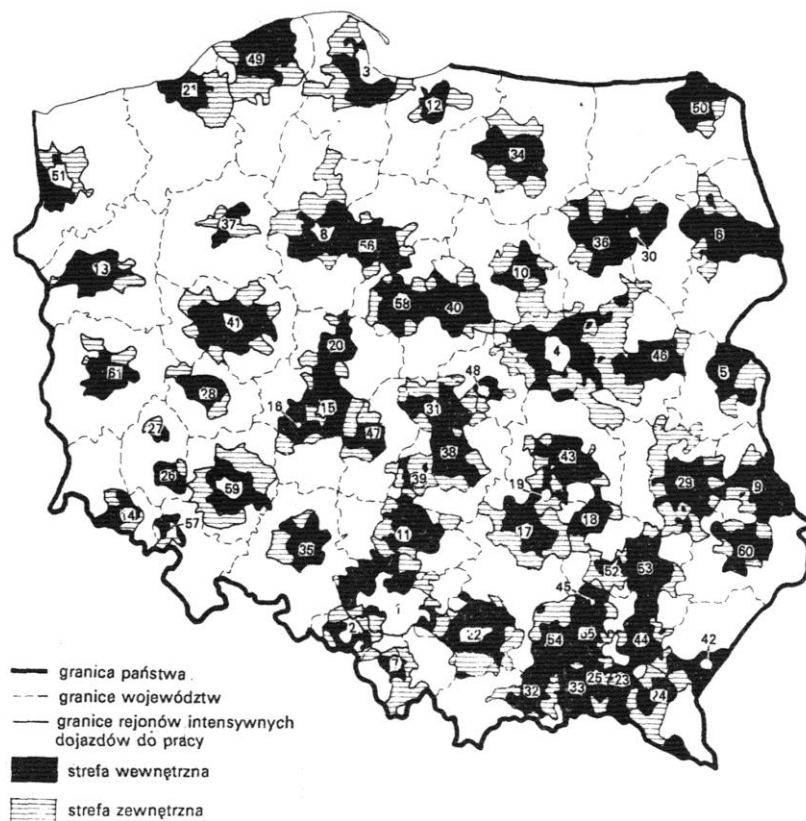
Rys.1. Delimitacja aglomeracji bydgosko-toruńskiej – przykład prac prowadzonych w pierwszej połowie lat 70-tych przez Wojewódzką Pracownię Urbanistyczną w Bydgoszczy.

Rys.2. Delimitacja Aglomeracji bydgosko-toruńskiej – wyniki prac prowadzonych w pierwszej połowie lat 70-tych przez Wojewódzką Pracownię Urbanistyczną w Bydgoszczy.

O tym, jak dużą wagę przywiązywano wówczas do planowania rozwoju aglomeracji i jak dalece kompletne były prace, świadczą:

- szczegółowe plany dotyczące wzrostu zaludnienia w rozbiu na poszczególne miejscowości, rejony i nowowyznaczone pasma rozwojowe,
- szczegółowe plany dotyczące skali zatrudnienia w poszczególnych gałęziach przemysłu,
- szczegółowe plany rozwoju infrastruktury technicznej,
- szczegółowe plany funkcjonowania systemów komunikacji.

Rys. 17.2. Regiony intensywnych dojazdów do pracy w gospodarce uspołecznionej w 1983 r.
Źródło: Kitowski 1988, s. 117

1. GOP	17. Kielc	32. Nowego Sącza	47. Sieradza
2. ROW	18. Ostrowca Świętokrzyskiego	33. Gorlic	48. Skierniewic
3. Trójmiasta	19. Skarżyska Kamiennej	34. Olsztyna	49. Słupska
4. Warszawy	20. Konina	35. Opola	50. Suwałk
5. Białej Podlaskiej	21. Koszalina	36. Ostrołęki	51. Szczecina
6. Białegostoku	22. Krakowa	37. Pily	52. Tarnobrzegu
7. Bielska Białej	23. Krosna	38. Piotrkowa Trybunalskiego	53. Stalowej Woli
8. Bydgoszczy	24. Sanoka	39. Kleszczowa	54. Tarnowa
9. Chełma	25. Jasła	40. Plocka	55. Dębicy
10. Ciechanowa	26. Legnicy	41. Poznania	56. Torunia
11. Częstochowy	27. Polkowic	42. Przemysła	57. Wałbrzycha
12. Elbląga	28. Leszna	43. Radomia	58. Wloclawka
13. Gorzowa Wlkp.	29. Lublina	44. Rzeszowa	59. Wroclawia
14. Jeleniej Góry	30. Łomży	45. Mielca	60. Zamościa
15. Kalisza	31. Łodzi	46. Siedlec	61. Zielonej Góry
16. Ostrowa Wlkp.			

Strefa wewnętrzna – 50% i więcej ogółu dojeżdżających do pracy w gospodarce uspołecznionej stanowili wyjeżdżający do ośrodka centralnego, strefa zewnętrzna – 25-50% ogółu dojeżdżających do pracy w gospodarce uspołecznionej stanowili wyjeżdżający do ośrodka centralnego

Rys.3. Zasięg oddziaływania najważniejszych ośrodków miejskich w Polsce w połowie lat 80-tych. Strefy oddziaływania Bydgoszczy i Torunia zbliżone do obserwowanych obecnie. Źródło: Stanisław Leszczycki, Ryszard Domański, „Geografia Polski społeczno-ekonomiczna”. PWN, Warszawa 1992

Podział administracyjny Polski z roku 1975 wstrzymał prace związane z wyróżnianiem aglomeracji miejsko-przemysłowych jako obszarów służących zarządzaniu przestrzenią. Były one rozpatrywane jedynie w kategoriach koncentracji sił wytwórczych i potencjału gospodarczego. Powrót do idei obszarów wielkomiejskich jako lokomotyw rozwoju regionalnego nastąpił wraz z reformą ustrojową i ustanowieniem samorządowych województw. W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2001-

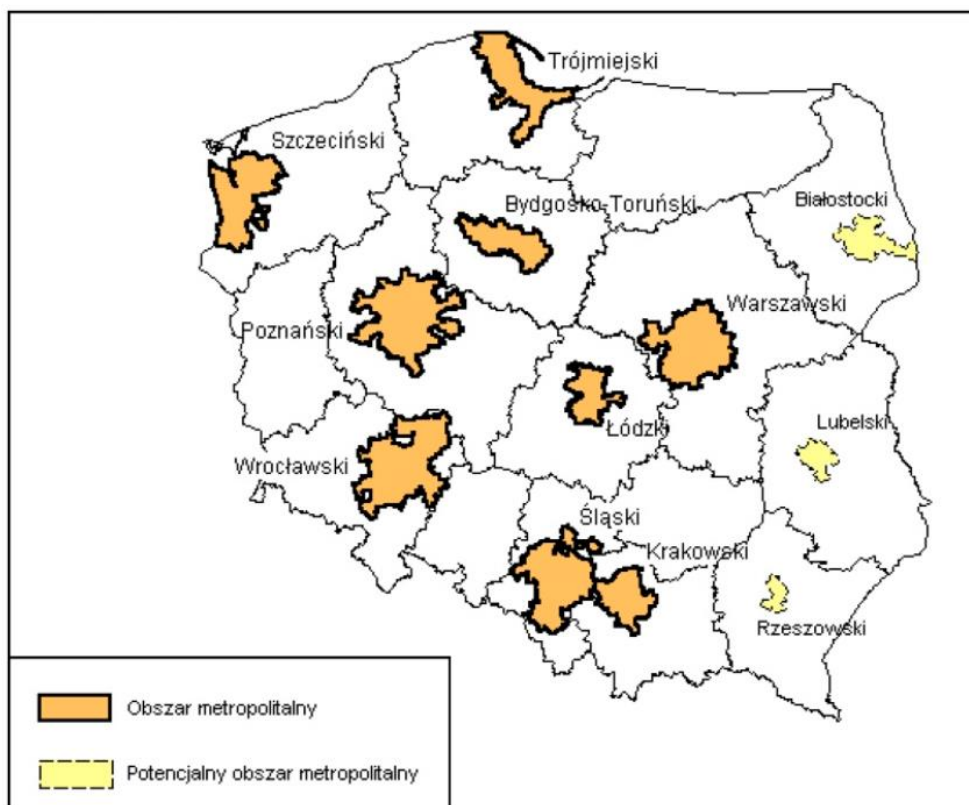
2002 dokonano delimitacji aglomeracji bydgosko-toruńskiej na potrzeby pierwszej edycji Planu zagospodarowania przestrzennego województwa (przyjętego w roku 2003).

Delimitacji dokonano w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie:

- charakteru i zmian sytuacji społeczno-gospodarczej gmin (cechy świadczące o poziomie urbanizacji),
- analizy stanu zagospodarowania gmin,
- analizy materiałów planistycznych gmin.

Nie wszystkie cechy uwzględnione w delimitacji miały wymiar jednoznacznie obiektywny (kwantyfikowalny, porównywalny)

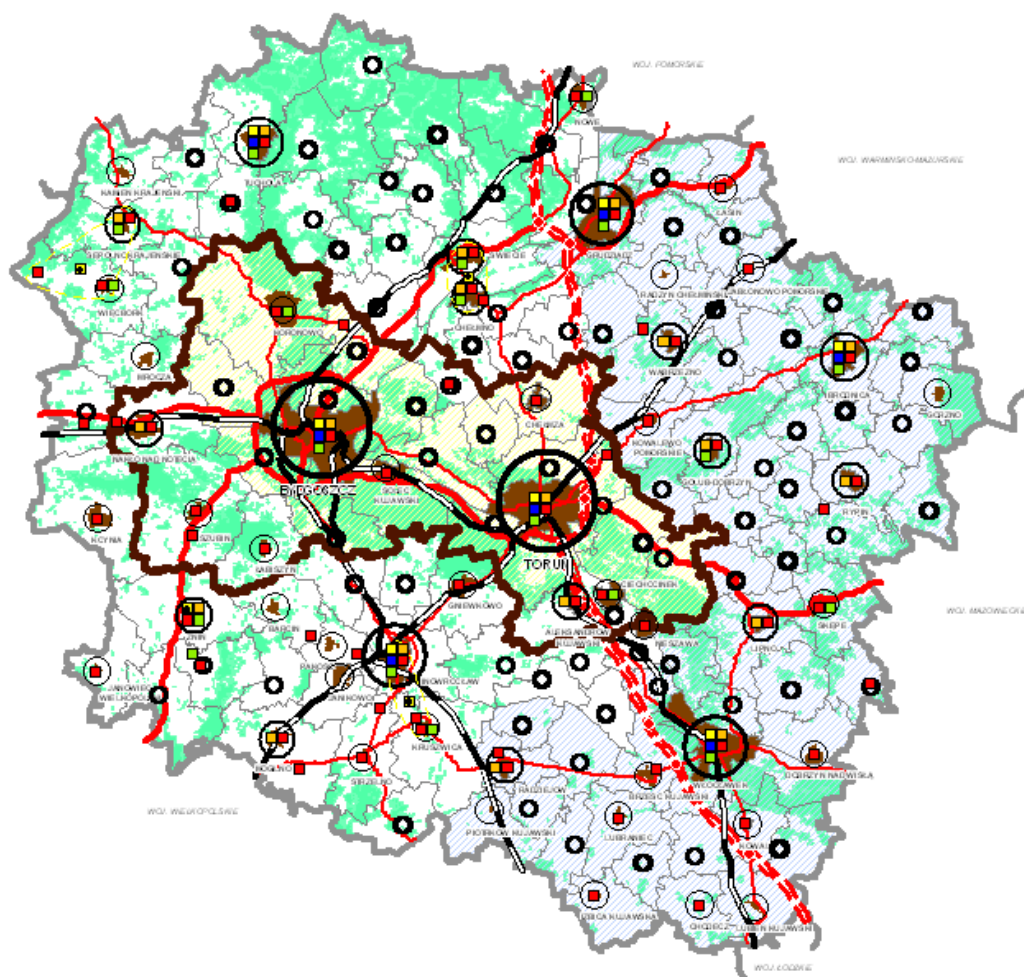
Przeprowadzona delimitacja potwierdziła (w zakresie zasięgów oddziaływania Bydgoszczy i Torunia) wnioski z analiz przeprowadzanych na początku lat 70-tych przez Wojewódzką Pracownię Urbanistyczną w Bydgoszczy. Przyjęcie za podstawę odniesienia obszaru gminy zwiększyło jednak zasięg granic identyfikowanego obszaru.

Rys.4. W latach 2004-2005 w Rządowym Centrum Studiów Strategicznych podjęto próbę aktualizacji Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Opracowana „Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju” (wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”), została zaakceptowana przez Radę Ministrów 6 września 2005 r. i skierowana do Sejmu RP 19 października 2005 r. (druk sejmowy nr 4). Sejm nie podjął prac nad tym dokumentem i 9 października 2006 r. na wniosek Ministra Rozwoju Regionalnego, Rada Ministrów postanowiła o wycofaniu z Sejmu RP projektu „Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”. Prace prowadzone były przez prof. Grzegorza Gorzelaka. Zaproponowano kilka kryteriów delimitacji metropolii, wśród których najważniejszy to 500 tys. mieszkańców i zwarty obszar gmin o wysokim poziomie rozwoju i wysokiej dynamice

W prowadzonych obecnie pracach nad „Planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego” zasadniczo podtrzymano zasięg aglomeracji zdelimitowanej przed 10 laty. Dokonano jedynie korekty „technicznej” polegającej na włączeniu w granice aglomeracji miasta Nieszawa. Orientacyjna powierzchnia aglomeracji - 4256 km kw. Orientacyjna liczba ludności - 897 tys. osób.

Nowa edycja dokumentów rządowych określających założenia polityki regionalnej państwa – zapoczątkowana przez „Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020”, zwraca uwagę na całkowicie nowy wymiar polityki terytorialnej, ściśle powiązanej z kreowaniem polityki miejskiej, co z kolei bezpośrednio wiąże się z zagadnieniem obszarów wielkomiejskich – identyfikowanych jako typ „obszarów funkcjonalnych”. Założenie rozwoju obszarów funkcjonalnych zostało wyłożone w szczególności w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” i stało się podstawą działań na rzecz delimitacji obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, a także regionalnych i subregionalnych. Delimitacja ta jest podstawą wdrożenia instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – jako mechanizmu wzmacniania potencjału głównych ośrodków miejskich.

Rys.5. Delimitacja aglomeracji bydgosko-toruńskiej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z roku 2003.

Aczkolwiek wychodząc z teorii geografii osadnictwa, identyfikuje się proste zależności pomiędzy: ideą aglomeracji miejsko-przemysłowych - identyfikowanych w gospodarce centralnie planowanej, następnie aglomeracji miejskich i obszarów metropolitalnych – identyfikowanych od początku funkcjonowania

samorządowych województw (jako wyraz ambicji na rzecz wzmocnienia ośrodków stołecznych) i obecnie delimitowanych obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich, to jednak należy podkreślić pewne różnice, które nie pozwalają na proste kwalifikowanie obszarów aglomeracji jako obszarów funkcjonalnych. Obszary funkcjonalne należy traktować jako część wielkomiejskiej, zurbanizowanej przestrzeni (obejmującej ośrodek centralny i strefy podmiejskie) – charakteryzującą się najsilniejszym zakresem powiązań i zdolnością do podejmowania współpracy na szczeblu zarządzania (jest to więc „rdzeń aglomeracji”). O ile bowiem aglomeracje są obiektywnie identyfikowanymi obszarami kształtującymi się pod wpływem interakcji miasta i obszarów otaczających, to obszary funkcjonalne są obszarami zarządzania przestrzenią (prowadzenie polityki terytorialnej wobec wielkich miast) poprzez prowadzenie konkretnych działań nastawionych na osiągnięcie założonych celów (za pomocą instrumentu ZIT). Z tego powodu, delimitacja obszarów funkcjonalnych została określona metodologicznie na poziomie ministerialnym, co ma zapewniać porównywalność obszarów objętych interwencją w skali krajowej (bezpośrednią podstawą metodologiczną wyznaczania obszarów objętych instrumentem ZIT jest, wskazany w dokumencie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” - dokument pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”).

Przeprowadzona analiza materiałów historycznych wskazuje, że zasięg oddziaływania Bydgoszczy i Torunia jest utrwalony od kilkudziesięciu lat i w zasadzie nie podlega istotnym zmianom. Zasięg silnych oddziaływań powiązany jest z dostępnością komunikacyjną miast – a w tym przypadku to odległość czasowa ma decydujące znaczenie dla kształtowania stref oddziaływania. Dynamiczny rozwój motoryzacji indywidualnej w ostatniej dekadzie zwiększył tylko nieznacznie skłonność do podejmowania dojazdów na większe odległości.

2.2. Delimitacja na podstawie wytycznych metodologicznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

Idea Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych wynika w sposób bezpośredni z woli wzmocnienia potencjału głównych ośrodków miejskich, wyrażonej w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020” i „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”.

Bezpośrednią podstawą metodologiczną wyznaczania obszarów objętych instrumentem ZIT jest, wskazany w dokumencie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, dokument pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”.

W opracowaniu pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)” (autorstwa prof. Przemysława Śleszyńskiego) przyjęto następujące kryteria:

I. Wskaźniki funkcjonalne

F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (dane za 2006 r.).

F2 – liczba zameldowań na pobyt stały z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców (dane za 2011 r.).

II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze

S1w – udział pracujących w zawodach pozarolniczych w ogólnej liczbie pracujących jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2002 r.).

S2w – liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2011 r.).

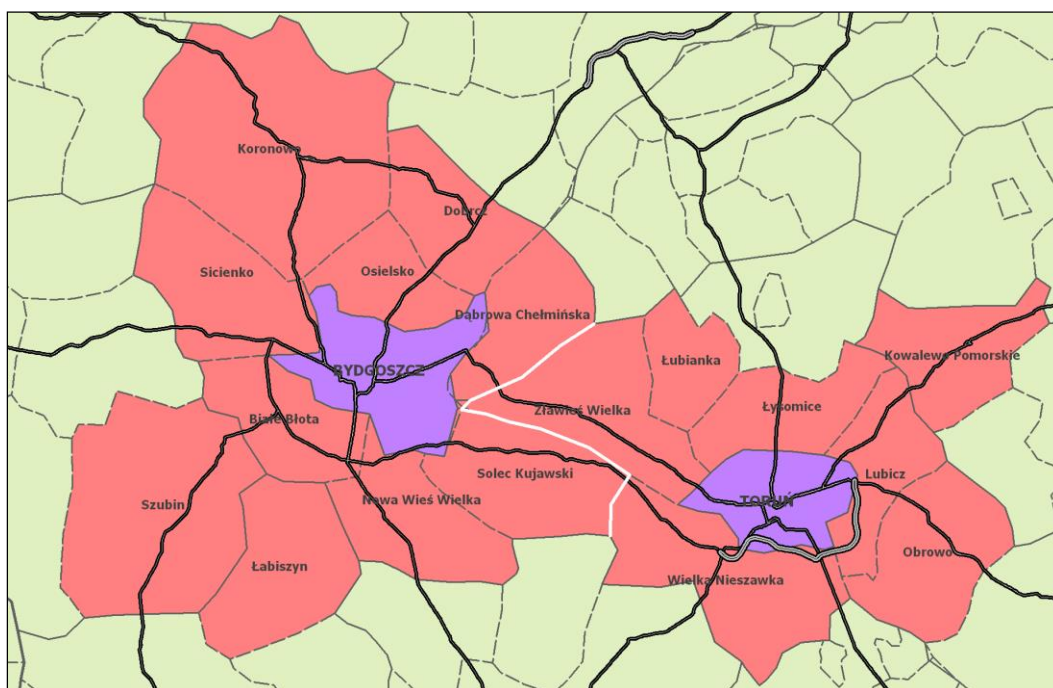
S3r – udział podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sekcjach J–R w ogólnej liczbie pomiotów wpisanych do rejestru REGON jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF (dane za 2011 r.).

III. Wskaźniki morfologiczne

M1w – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej; dane za 2011 r.).

M2w – liczba mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2002–2011 na 1000 mieszkańców w 2011 r. jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (stosunek do średniej wojewódzkiej).

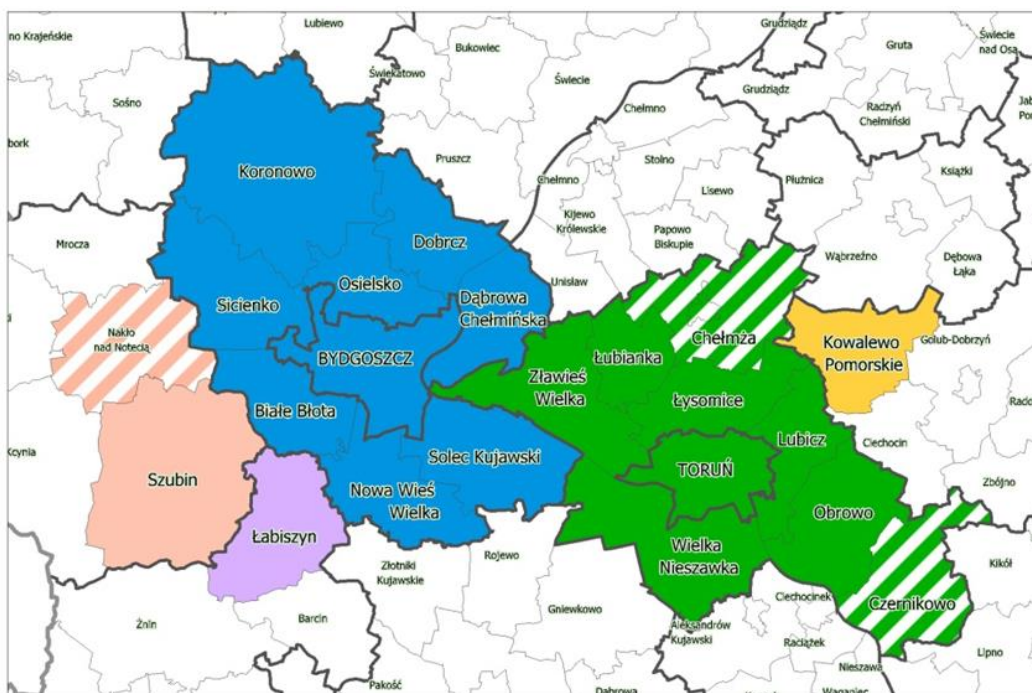
Tak przeprowadzona delimitacja wskazała dwa miasta rdzeniowe (Bydgoszcz i Toruń) oraz wszystkie gminy powiatu bydgoskiego, część gmin powiatu toruńskiego (Lubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka), gminę Kowalewo Pomorskie z powiatu golubsko-dobrzyńskiego, gminę Łabiszyn z powiatu żnińskiego oraz gminę Szubin z powiatu nakielskiego.

Rys.6. Miejski Obszar Funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia wg opracowania Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”

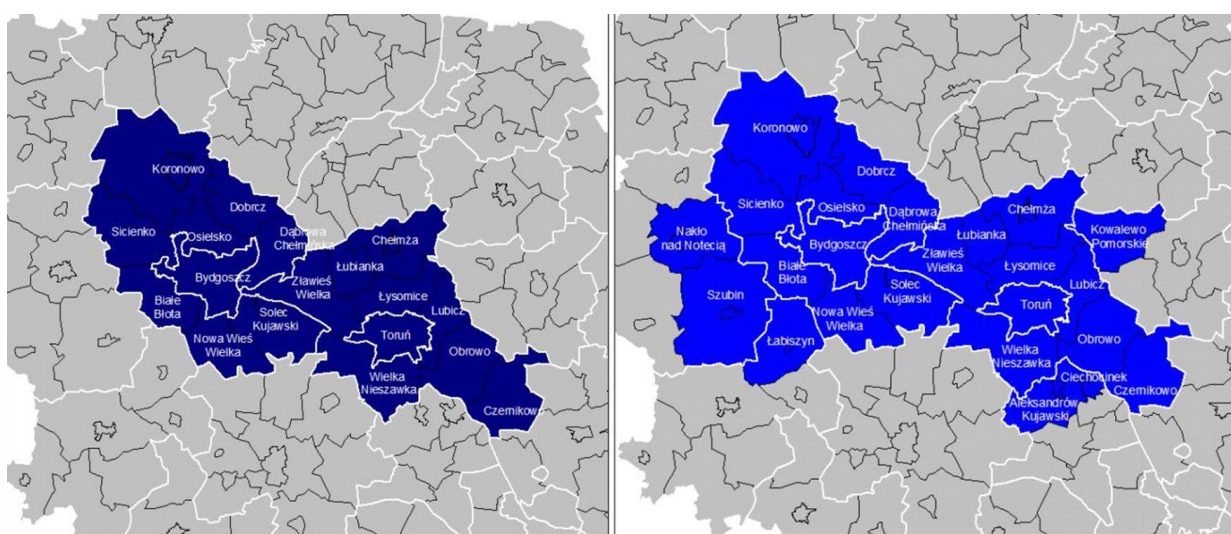
W odpowiedzi na przedstawioną w lutym 2013 r. i rekomendowaną przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego propozycję delimitacji obszarów funkcjonalnych, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego pismem z dnia 28 lutego 2013 roku przekazał do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego opinię, w której wnioskował o poszerzenie proponowanego obszaru funkcjonalnego o gminy Chełmża (gmina miejska), Chełmża (gmina wiejska), Czernikowo i Nakło nad Notecią, motywując to wieloaspektowymi powiązaniem tych miast z ośrodkami rdzeniowymi (powiązania, których ze względu na zakres prowadzonych analiz albo aktualność danych nie uwzględniła delimitacja MRR).

Taki obszar uznano za optymalny dla zarządzania – gdyż w całości obejmuje dwa powiaty podmiejskie i uznano za bardzo silnie umotywowany merytorycznie – gdyż jest to rzeczywista silnie zintegrowana strefa podmiejska Bydgoszczy i Torunia. W kontekście kształtowania polityki regionalnej województwa, uwzględniając cele, jakim ma służyć instrument ZIT – wariant taki uznano za praktycznie pozbawiony wad.

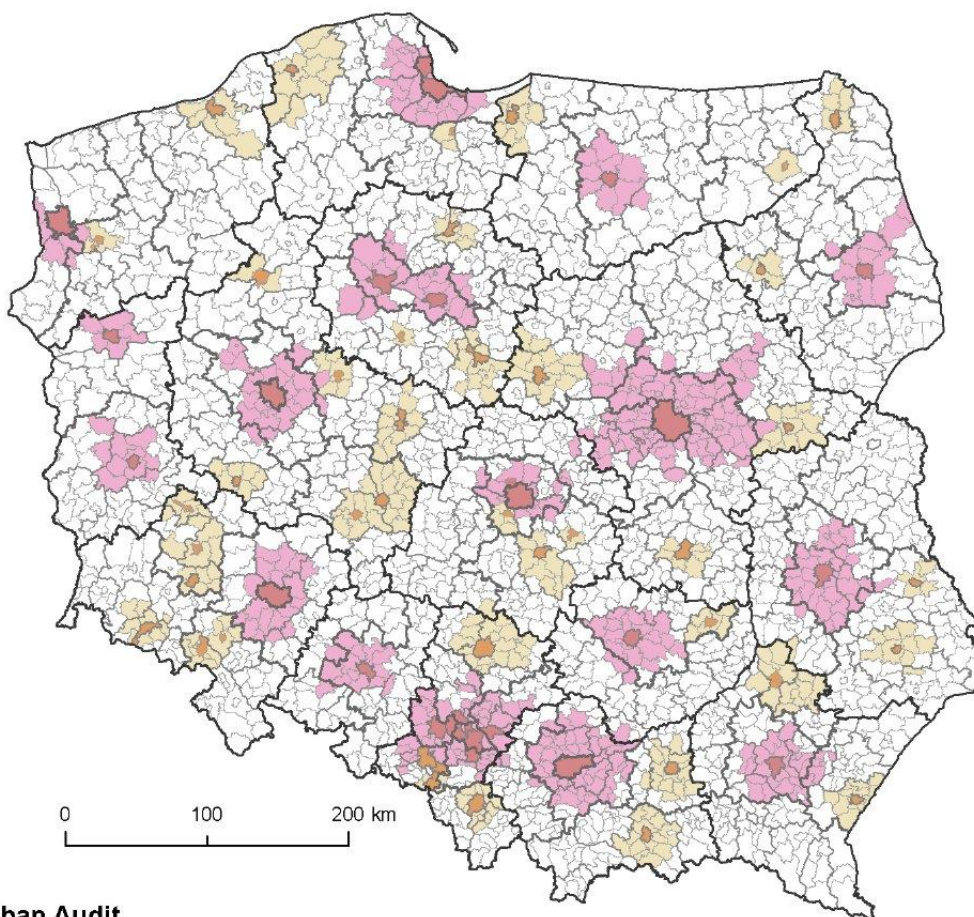

Rys.7. Postulowane poszerzenie zasięgu MOF Bydgoszczy i Torunia – wniosek Zarządu Województwa z 28 lutego 2013 r. w nawiązaniu do opracowania Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”

Podczas prac mających na celu dokonanie delimitacji obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy i Torunia w optymalnym kształcie, posłużono się także wynikami bardzo aktualnych analiz wykonanych przez Centrum Badań Metropolitalnych Uniwersytetu Adama Mickiewicza („Obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia (BiT) oraz jego związki z pozostałą częścią województwa” z roku 2013), które w sposób wariantowy przedstawiało zasięg obszaru funkcjonalnego – zaprezentowane warianty wiązały zagadnienia wskaźników urbanizacji gmin podmiejskich oraz zarządzania obszarem (wariant I objął wyłącznie powiaty podmiejskie, wariant II także gminy leżące w innych powiatach, wykazujące powiązania w zakresie analizowanych cech).

Rys.8. Wariantowa delimitacja przedstawiona w opracowaniu pt. „Obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia (BiT) oraz jego związki z pozostałą częścią województwa”

Urban Audit

- rdzenie miast wojewódzkich
- rdzenie pozostałych miast
- LUZ miast wojewódzkich
- LUZ pozostałych miast

Rys.9. Delimitacja „szerszych stref miejskich”. Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykorzystano także wyniki badań ogólnoeuropejskich, prowadzonych w ramach programu Urban Audit (w Polsce firmowane przez Główny Urząd Statystyczny) i mających na celu dokonanie „Delimitacji szerszych stref miejskich (Large Urban Zones)”, której podstawą było natężenie dojazdów do pracy do miast rdzeniowych. W stosunku do pozostałych delimitacji, zastosowano tu więc bardzo zawężone kryterium, które nie uwzględnia innych, istotnych dla określenia obszaru funkcjonalnego, zagadnień.

W lipcu 2013 roku Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w dokumencie pod nazwą „Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce”, potwierdziło, że podstawą dla delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich pozostaje dokument pt. „Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)”, co dało podstawy do skorzystania z możliwości dokonania na poziomie regionalnym weryfikacji, mających na celu uwzględnienie specyfiki danego województwa: *„Dlatego dla celów praktycznych proponuje się następującą formułę: przedstawiona delimitacja wskazuje minimalny obowiązujący zasięg Miejskich Obszarów Funkcjonalnych. Poszczególne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie zapisów Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, czyli w tym przypadku przede wszystkim Urzędy Marszałkowskie, powinny mieć jednak możliwość wpływu na ostateczny kształt granic, ale związany bardziej z ich poszerzaniem, niż pomniejszaniem.”*

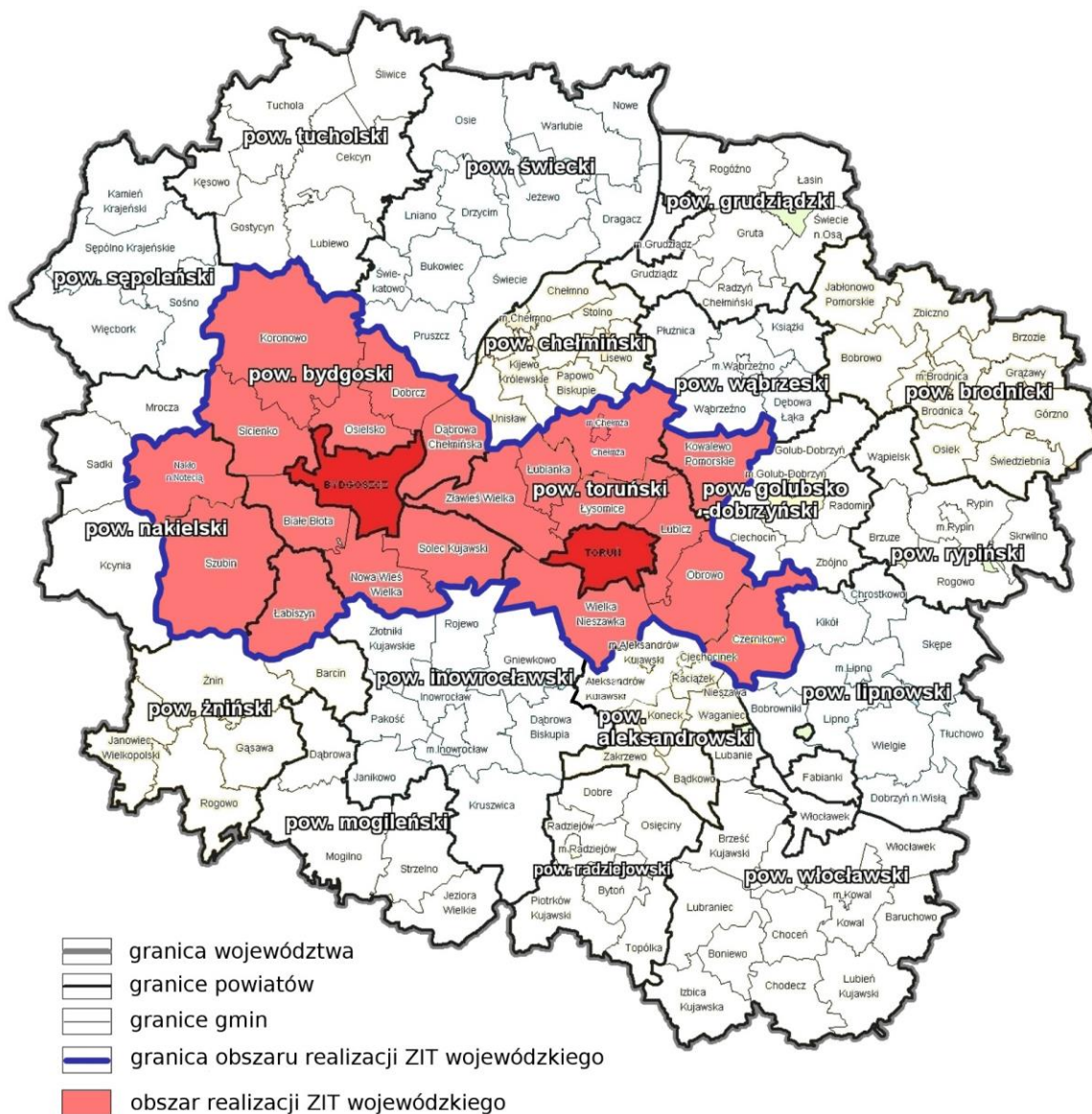
Umożliwienie dokonania finalnej delimitacji na poziomie regionalnym, pozwoliło na uwzględnienie zagadnień, które nie były brane pod uwagę w rekomendowanej przez MRR delimitacji:

- uwzględnienie kryteriów administracyjnych, niezbędnych dla zapewnienia sprawnego zarządzania obszarem, poprzez włączenie gmin powiatu toruńskiego,
- włączenie gminy Nakło nad Notecią, która spełniała większość przyjętych kryteriów i była na terenie województwa najsilniej zurbanizowaną gminą nie włączoną w granice OF,
- uwzględnienie przywrócenia pasażerskiej komunikacji kolejowej miasta Chełmża z Bydgoszczą – fakt ten ma wpływ na kształtowanie migracji wahadłowych poprzez stworzenie dogodnych warunków podjęcia pracy lub nauki w Bydgoszczy dla mieszkańców miasta i gminy Chełmża,
- uwzględnienie wpływu na lokalne rynki pracy funkcjonowania na terenie gminy Łysomice podstrefy Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w której zatrudnienie znalazło ok. 3 tys. osób (co wpływa także na ograniczenie wyjazdów z gmin Łysomice i Chełmża do Torunia),
- uwzględnienie procesów urbanizacyjnych w gminie Czernikowo, które na większą skalę zaczęły zachodzić w ostatniej dekadzie (związki z Toruniem są reprezentowane przez dosyć silne dojazdy do pracy).

W nawiązaniu do dopuszczonych, w rekomendowanym przez MRR dokumencie, modyfikacji z poziomu regionalnego, wynikających ze szczególnych powiązań funkcjonalnych, nie znajdujących odbicia we wskaźnikach wykorzystanych w delimitacji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, wyznacza się następujący obszar - wskazywany do objęcia instrumentem ZIT w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia:

- miasta rdzeniowe – Bydgoszcz i Toruń
- gminy: Białe Błota, Chełmża (gmina wiejska), Chełmża (gmina miejska), Czernikowo, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Koronowo, Kowalewo Pomorskie, Lubicz, Łabiszyn, Łubianka, Łysomice, Nakło nad Notecią, Nowa Wieś Wielka, Obrowo, Osielsko, Sicienko, Solec Kujawski, Szubin, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka

Tak zdelimitowany obszar wyróżnia się na tle województwa kujawsko-pomorskiego wysokim poziomem urbanizacji oraz wykazuje bardzo silną integrację funkcjonalną z ośrodkami rdzeniowymi, czemu sprzyja spójna sieć komunikacyjna i infrastrukturalna.

Rys.10. Delimitacja obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

2.3. Procesy urbanizacyjne w województwie kujawsko-pomorskim jako tło delimitacji

W niniejszym rozdziale dokonano analizy kilku cech uznawanych za kluczowe dla oceny procesów urbanizacyjnych. Są to tylko wybrane zagadnienia, ale istotnie świadczące o zachodzeniu procesów lub kształtowaniu struktur typowych dla relacji miasto-obszary otaczające. Aczkolwiek w strefach podmiejskich największych miast zazwyczaj leżą także niewielkie miasta, dla oceny procesów urbanizacyjnych decydujące znaczenie mają wskaźniki oddające zmiany obszarów wiejskich – miasta ze względu na wielofunkcyjność wyjątkowo rzadko stają się typowymi ośrodkami satelickimi, których profil społeczno-gospodarczy zostaje całkowicie zmieniony pod wpływem relacji z ośrodkiem centralnym, podczas gdy obszary wiejskie w znacznie większym stopniu modyfikują swoje struktury, bowiem najczęściej wykazują znacznie silniejsze związki z miastem centralnym.

Jednym z procesów typowych dla obszarów urbanizujących się jest **zwiększanie liczby ludności** obszarów podmiejskich, zwłaszcza w połączeniu z jej ubytkiem w głównym mieście. Istotny wzrost liczby

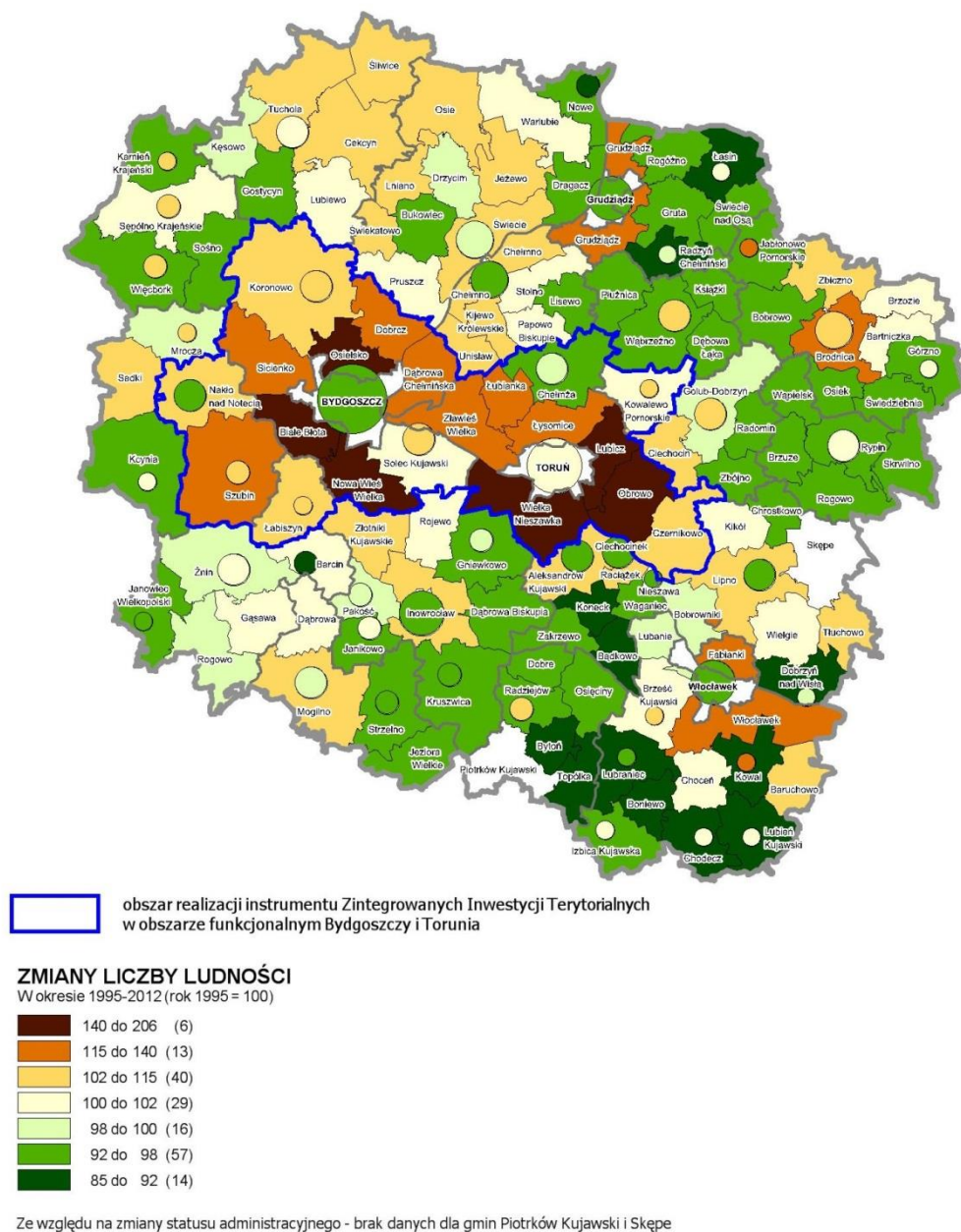
mieszkańców jest w ostatnich latach wyłącznie efektem migracji, bowiem od wielu lat przyrost naturalny przyjmuje niewielkie wartości i żadna z gmin w sposób endogeniczny nie jest w stanie w szybkim tempie zwiększać zaludnienia. Typowym procesem dla obszarów wiejskich, zwłaszcza o tradycyjnym charakterze rolniczym, jest stagnowanie liczby mieszkańców, ewentualnie niewielkie zmiany, które w okresie wieloletnim równoważą się.

Znaczący wzrost liczby ludności wynika z bardzo dużych różnic potencjałów demograficznych ośrodków rdzeniowych i gmin podmiejskich. Przy dużej atrakcyjności obszarów podmiejskich dla osadnictwa, już migracja rzędu kilkuset osób stanowi bardzo duży wzrost, a migracja rzędu kilku tysięcy osób jest w stanie podwoić liczbę ludności gminy podmiejskiej. Dla gmin województwa przeanalizowano łączny **napływ migracyjny** w okresie dekady i odniesiono go do pierwotnej liczby mieszkańców. Skala napływu świadczy przede wszystkim o atrakcyjności danego obszaru do osiedlania się na jego terenie. W przypadku gmin podmiejskich decydujące znaczenie ma odległość od centrum miasta, dostępność komunikacyjna centrum, szczegółowe warunki fizycznogeograficzne danej gminy oraz wartość gruntu, która po przekroczeniu pewnej akceptowalnej wartości, jest czynnikiem w największym stopniu wpływającym na rozprzestrzenianie terenów urbanizujących się. Oczywiście obszary podmiejskie są atrakcyjne dla osadnictwa nie tylko dla mieszkańców miast rdzeniowych, osiedlają się tu także mieszkańcy innych obszarów wiejskich (migrujący już nie bezpośrednio do głównego miasta, ale do jego bezpośredniego wiejskiego zaplecza), ale ze względu na potencjał migrantów jaki są w stanie wygenerować największe miasta, to właśnie mieszkańcy miast zdecydowanie dominują wśród osób osiedlających się w gminach podmiejskich. Ważną cechą diagnostyczną jest więc **udział mieszkańców miast wśród ludności migrującej na dany teren**.

Bezpośrednią konsekwencją napływu migracyjnego jest wzmożony ruch budowlany. Cechą budownictwa realizowanego współcześnie na obszarach wiejskich jest duża powierzchnia zabudowy mieszkaniowej, dlatego **powierzchnia zasobu mieszkaniowego** wzrasta w znacznie większym tempie, niż **liczba mieszkań**. W związku z suburbanizacją, gminy podmiejskie cechują się obecnie nie tylko znacznie młodszym i nowocześniejszym (pod względem zastosowanych rozwiązań konstrukcyjnych, np. w zakresie efektywności energetycznej) zasobem mieszkaniowym, ale przede wszystkim mieszkania są przeciętnie znacznie większe, niż w obszarach tradycyjnie rolniczych.

Jednym z kluczowych wskaźników powiązań funkcjonalnych miast i obszarów otaczających są migracje wahałowe, powiązane z codziennymi dojazdami do pracy i szkół, wzmacniane przez okazjonalne kontakty związane z korzystaniem z potencjału usługowego. Dokonano analizy **dojazdów do pracy** według danych Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2011, przy czym liczbę osób dojeżdżających z danych jednostek do Bydgoszczy i Torunia odniesiono do liczby ludności w wieku produkcyjnym w tych jednostkach, co pokazuje skalę uzależnienia sytuacji społeczno-ekonomicznej tych jednostek od miejskich rynków pracy.

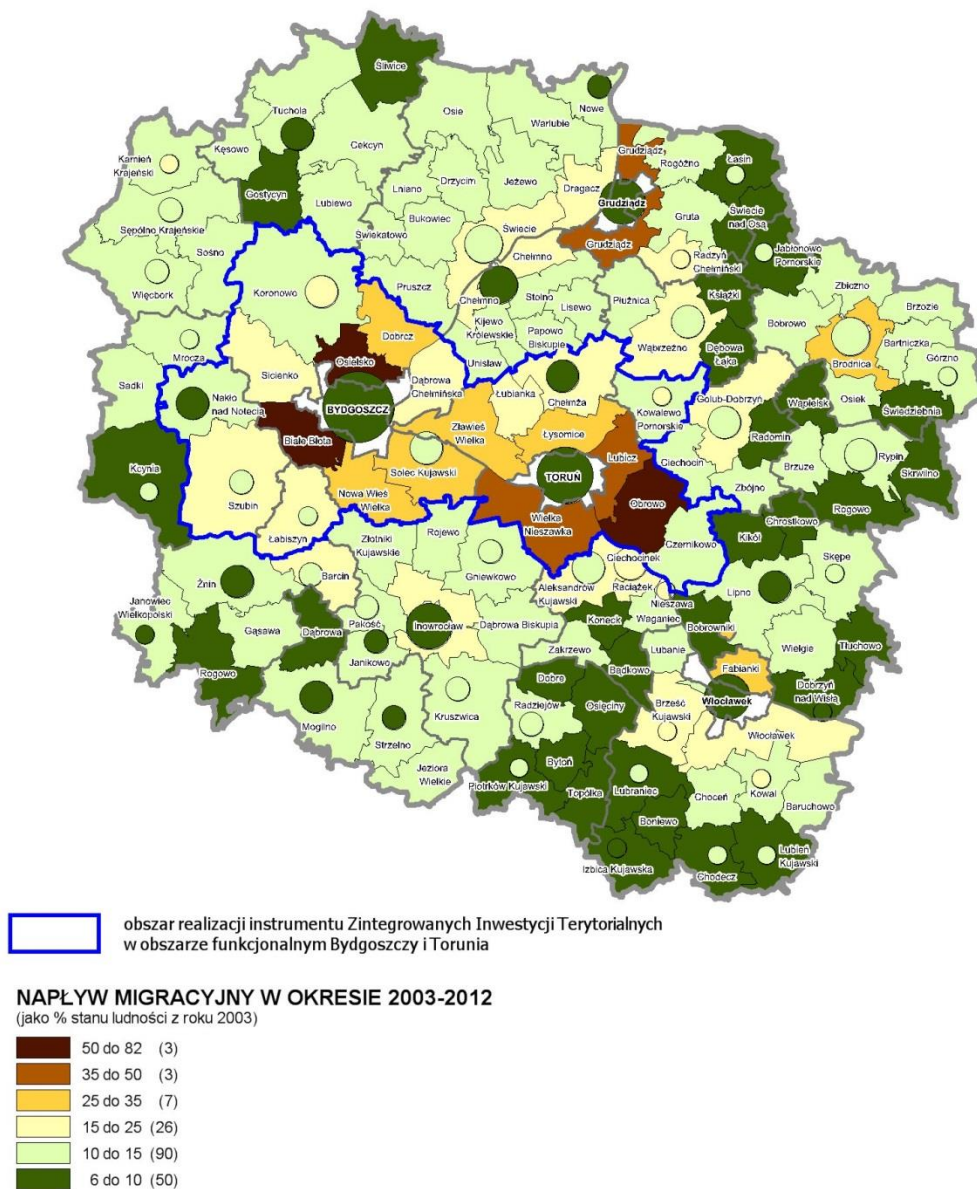
Suburbanizacja wiąże się także z ponadprzeciętnie wysoko rozwiniętą przedsiębiorczością. Proces ten wiąże się z dostępnością terenów inwestycyjnych, świadczeniem usług na rzecz miasta, deglomeracją (czynną i bierną) przedsiębiorstw z ośrodków rdzeniowych. Wysokie wskaźniki dotyczą zarówno wskaźników ogólnych, jak i wskaźników cząstkowych – dla działalności przemysłowych i dla usług. **Wskaźniki przedsiębiorczości** w obszarach podmiejskich są często wyższe niż w miastach – w niektórych aspektach nawet wyższe niż w miastach rdzeniowych.

Rys.11. Zmiany liczby ludności w okresie 1995-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

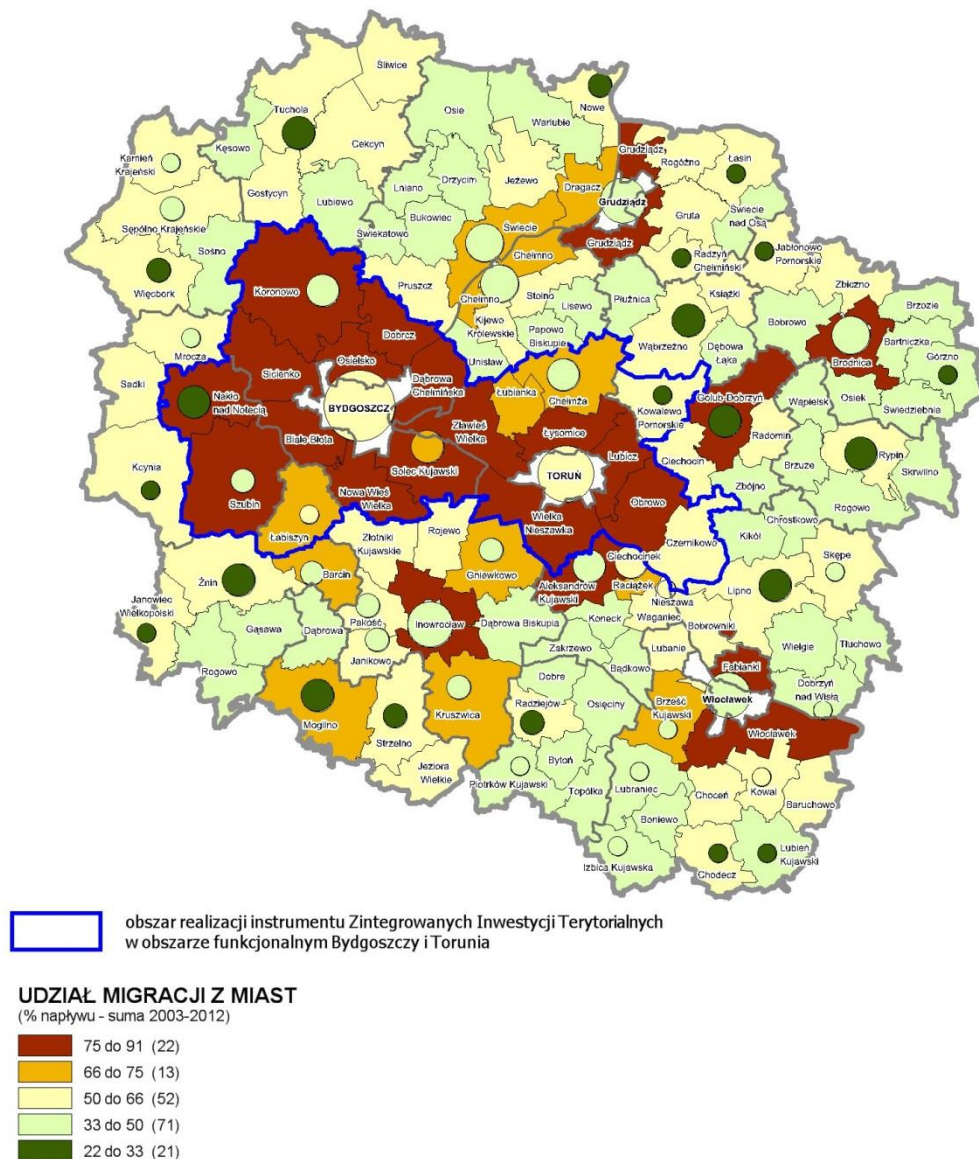
Znaczna część miast i obszarów wiejskich województwa wykazuje stagnację liczby mieszkańców – w okresie analizowanych 17 lat, aż 45 jednostek zanotowało zmiany zaledwie w przedziale 2% stanu wyjściowego. Gminy, które zanotowały największy wzrost leżą wyłącznie w strefach podmiejskich miast, przy czym poza bezpośrednim sąsiedztwem Brodnicy, Grudziądza i Włocławka, są to wyłącznie gminy podmiejskie Bydgoszczy i Torunia. W sąsiedztwie Bydgoszczy i Torunia koncentrują się gminy o największej skali wzrostu – w gminach Białe Błota i Osielesko był to wzrost ponad 2-krotny.

Rys.12. Wieloletni napływ migracyjny w stosunku do liczby ludności z roku 2003

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

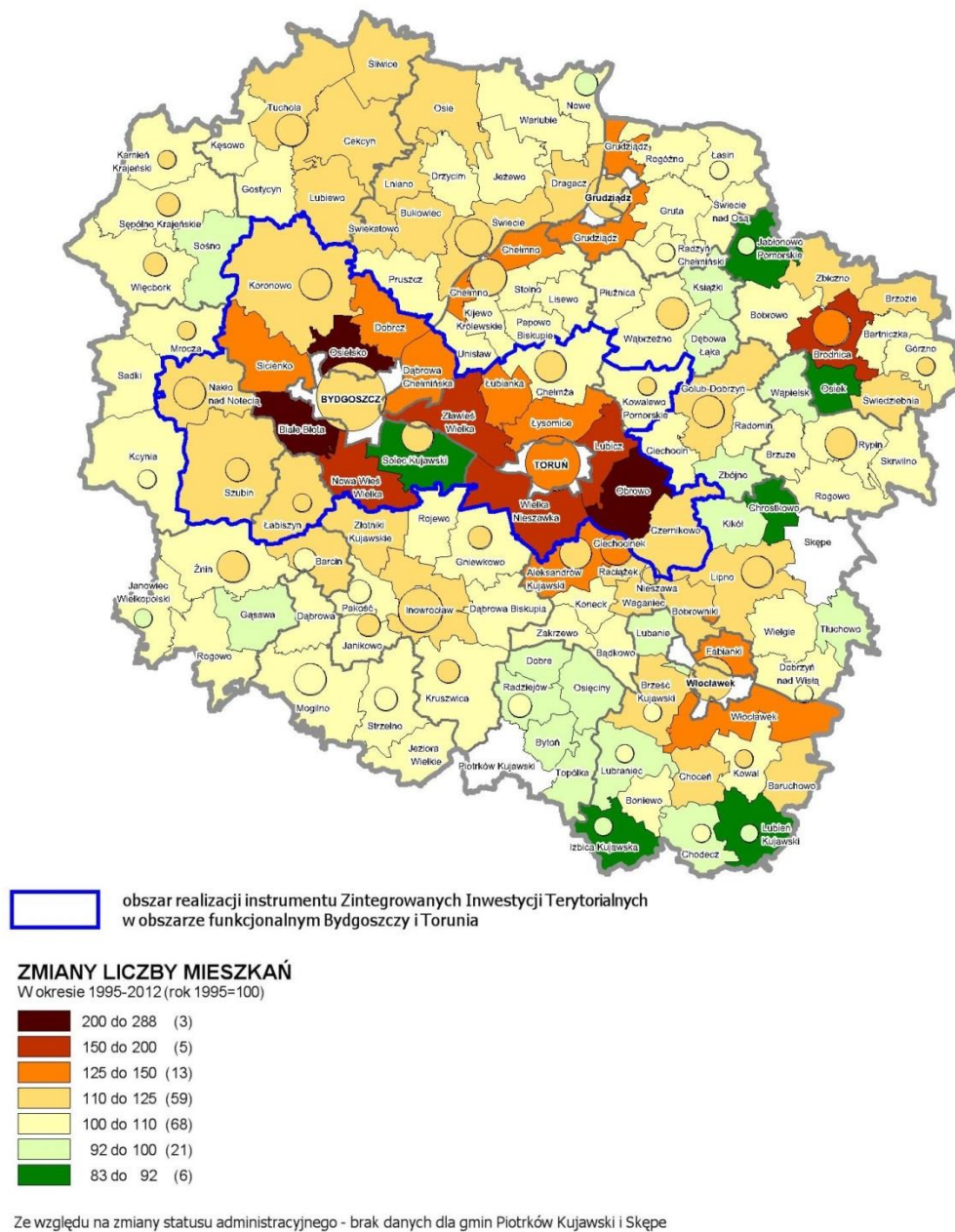
Mapa pokazuje sumę napływu migracyjnego w ciągu 10 lat (2003-2012) w stosunku do liczby mieszkańców z roku 2003. W większości miast i obszarów wiejskich województwa wskaźnik ten nie przekracza 15%, ale w gminach podmiejskich jest on znacznie wyższy i w trzech jednostkach przekracza 50% pierwotnej liczby mieszkańców. Tylko gminy podmiejskie cechują się tak dużą atrakcyjnością dla osadnictwa i tak wysokim napływem. Mapa nie ma na celu analizy salda migracji, a więc pozbawiona jest analizy odpływu, ale pozwala na ocenę atrakcyjności poszczególnych obszarów dla osiedlania się.

Rys.13. Udział napływu migracyjnego z miast w ogólnej sumie migracji w okresie 2003-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

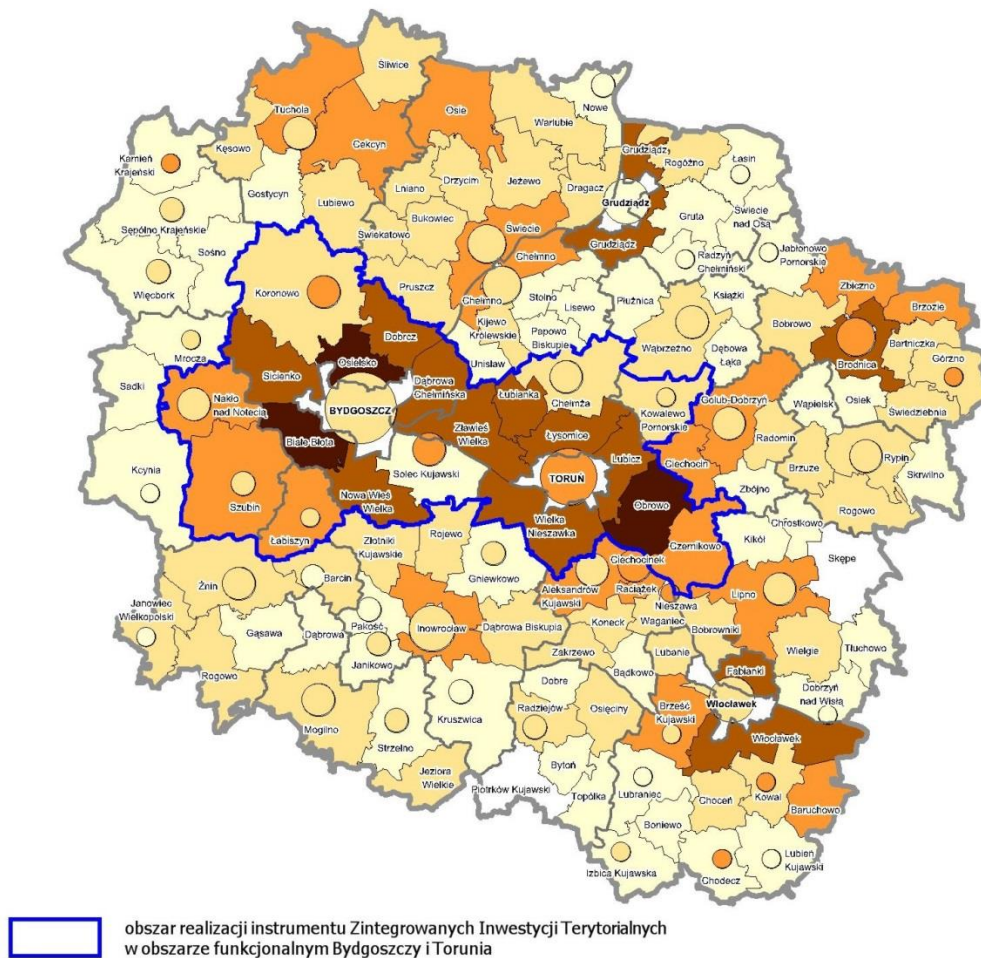
Cechą charakterystyczną obszarów podmiejskich jest bardzo wysoki udział migracji z miast – migranci pochodzą głównie z ośrodków rdzeniowych. Na terenie województwa przeważają obszary, gdzie osiedlają się mieszkańcy miast, ale tylko w obszarach podmiejskich Bydgoszczy i Torunia znajdują się gminy wykazujące rozległy zwarty obszar, gdzie dominuje napływ z miast – wśród 22 jednostek, w których napływ z miast przekracza $\frac{3}{4}$ ogółu migrantów, tylko 7 leży poza analizowanym obszarem.

Rys.14. Zmiany liczby mieszkań w okresie 1995-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

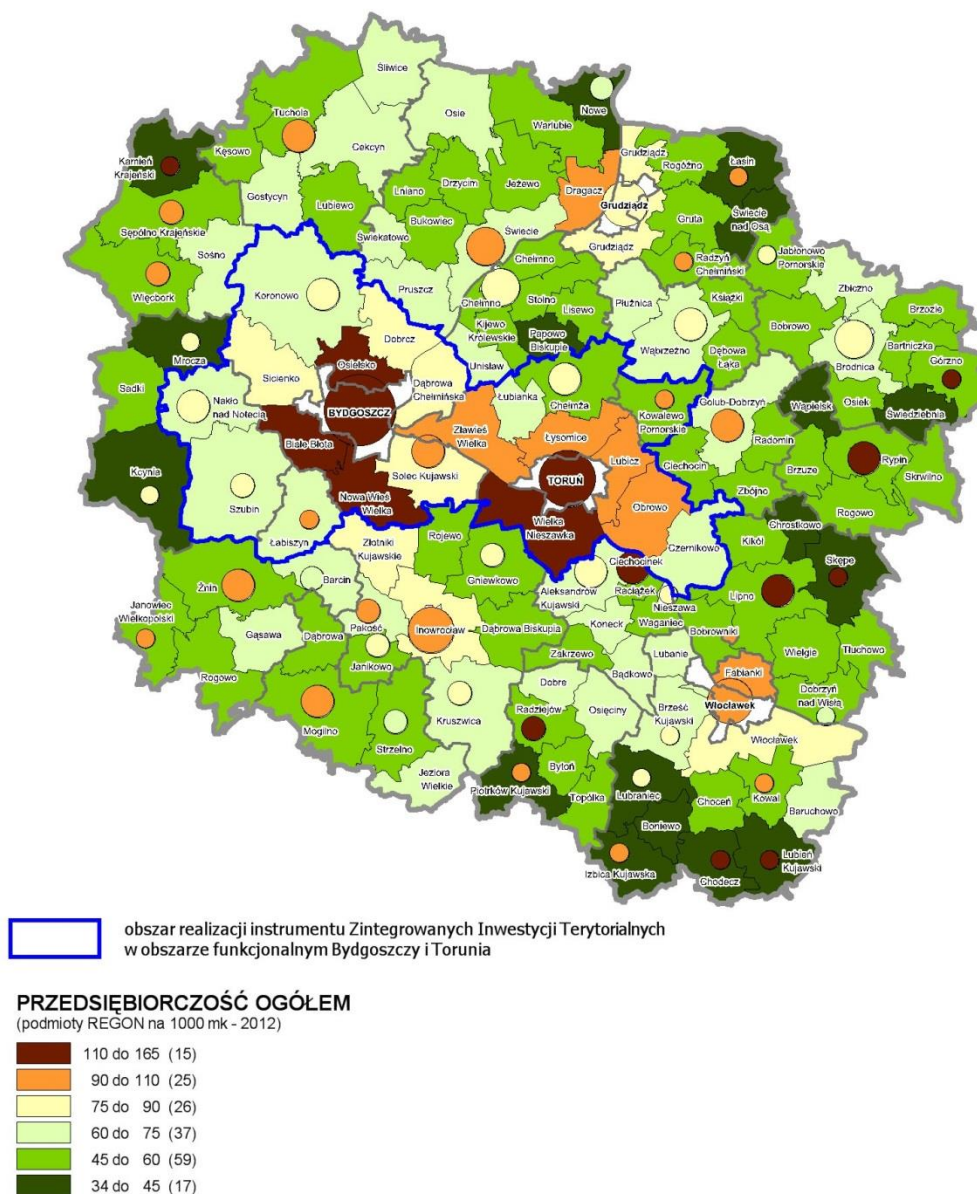
Bezpośrednią konsekwencją zwiększania liczby mieszkańców, jest wzrost liczby mieszkań. Jest on nieproporcjonalnie duży w stosunku do liczby ludności (liczba mieszkań zwiększa się zazwyczaj szybciej, niż liczba mieszkańców). W analizowanym dosyć długim okresie 17 lat, tylko w 21 jednostkach liczba mieszkań wzrosła o ponad 25% i tylko 7 z tych jednostek leży poza analizowanym terenem. Jednocześnie – wzrost liczby mieszkań w gminach podmiejskich Bydgoszczy i Torunia był zdecydowanie najwyższy. Co ciekawe w rejonie Torunia najbardziej dynamiczny wzrost objął gminę Obrowo, która dopiero w tym okresie została objęta dynamiczną suburbanizacją.

Rys.15. Zmiany powierzchni mieszkań w okresie 1995-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

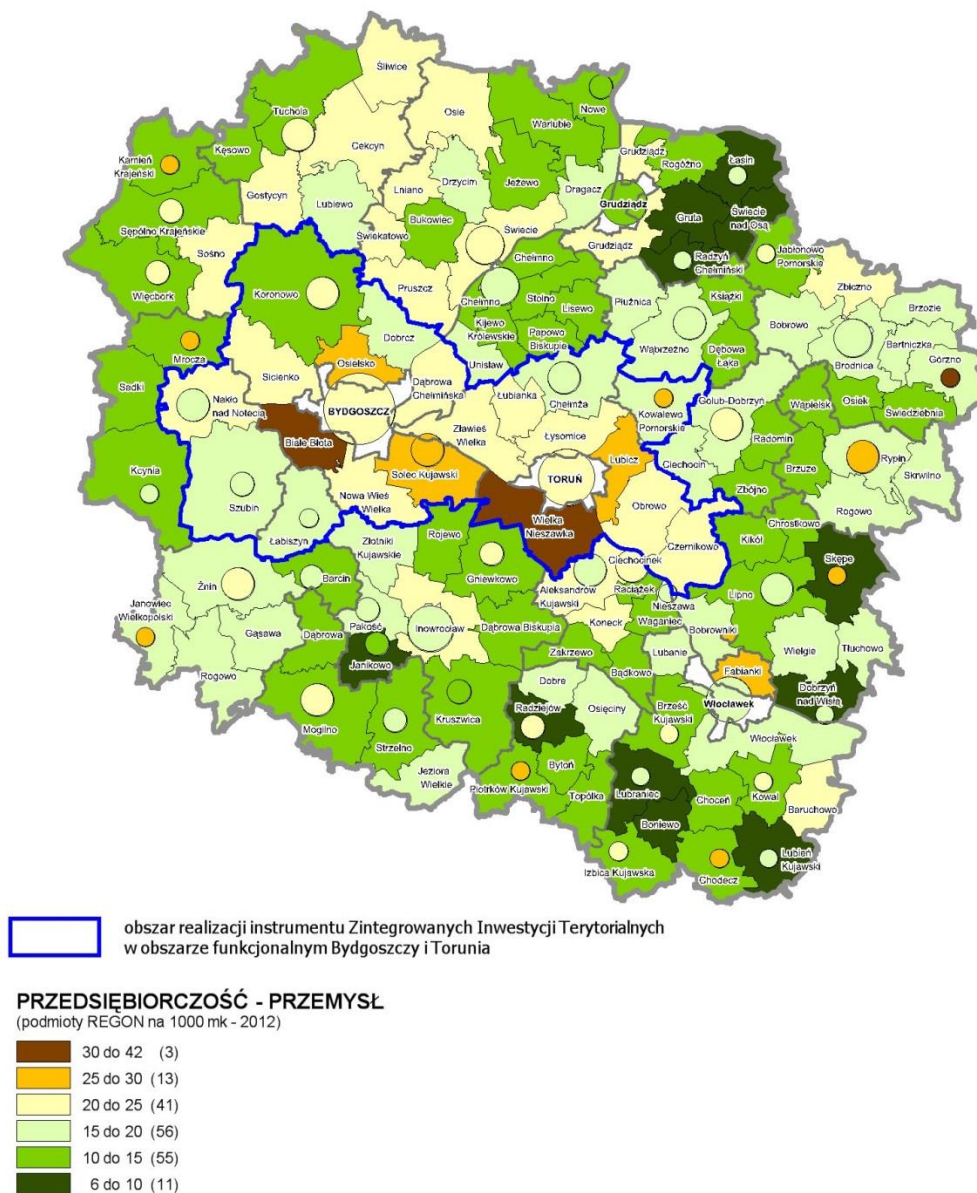
Nowobudowane mieszkania cechują się większą powierzchnią użytkową, stąd wzrost powierzchni mieszkań ma miejsce przede wszystkim w obszarach podmiejskich. W analizowanym okresie gmina Osielesko zwiększyła łączną powierzchnię mieszkań ponad 5-krotnie. Gmina Białe Błota pod względem tego wskaźnika ustępuje tylko sześciu największym miastom województwa. Niektóre gminy podmiejskie mają więc większą powierzchnię użytkową mieszkań, niż większość miast powiatowych.

Rys.16. Wskaźnik przedsiębiorczości w roku 2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

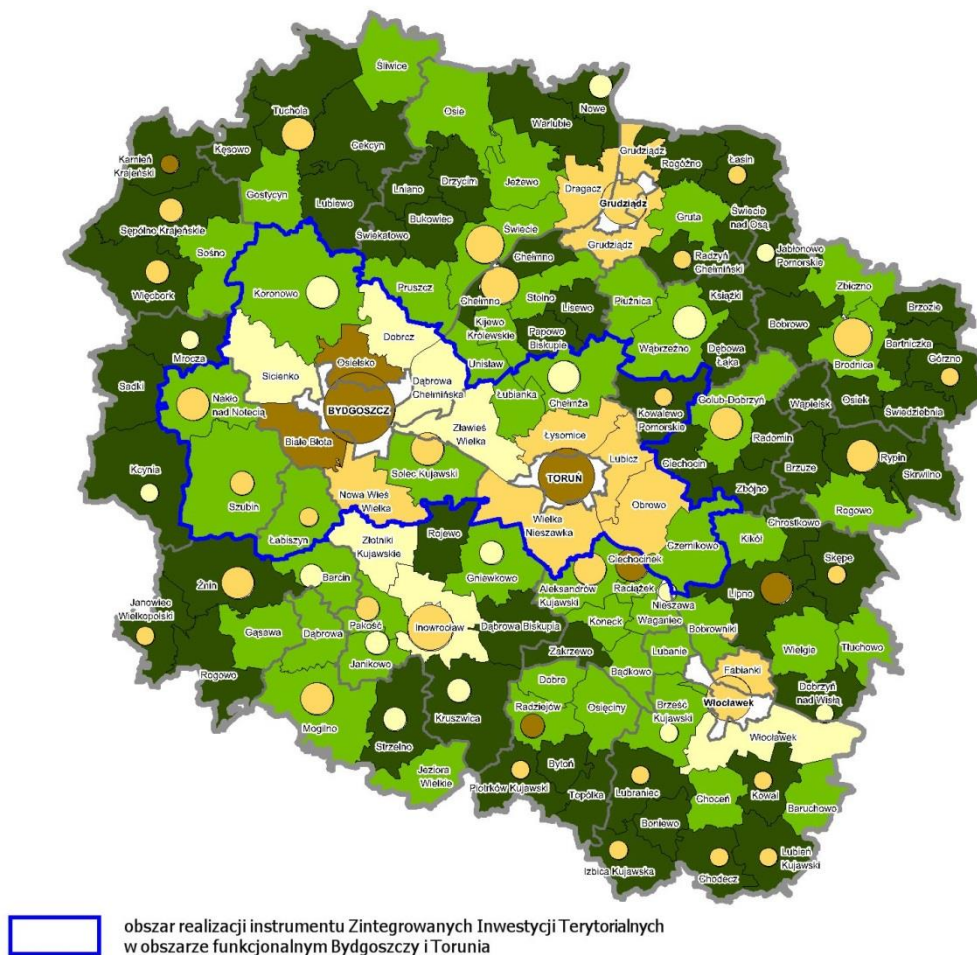
Wskaźnik przedsiębiorczości w gminach podmiejskich jest porównywalny z najlepiej rozwiniętymi miastami i nawet 3-4-krotnie wyższy od obszarów o typowo wiejskim charakterze. Podkreślić jednak należy, jak duże znaczenie ma czynnik bezpośredniego sąsiedztwa miasta – najwyższe wskaźniki notują wyłącznie gminy położone najbliżej Bydgoszczy i Torunia. Warto zauważyć, że na obszarach wiejskich, poza strefą podmiejską Bydgoszczy i Torunia, porównywalne wskaźniki notują wyłącznie pojedyncze gminy w sąsiedztwie Włocławka i Grudziądz.

Rys.17. Wskaźnik przedsiębiorczości w działalności „przemysł” w roku 2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W przypadku działalności przemysłowych ma miejsce większa dywersyfikacja obszarów województwa, niż w przypadku wskaźnika ogólnego – jednostki wiejskie o najwyższych wskaźnikach, do których zaliczają się niemal wyłącznie gminy podmiejskie Bydgoszczy i Torunia, notują wskaźniki nawet kilkukrotnie wyższe od obszarów najstabiliej rozwiniętych.

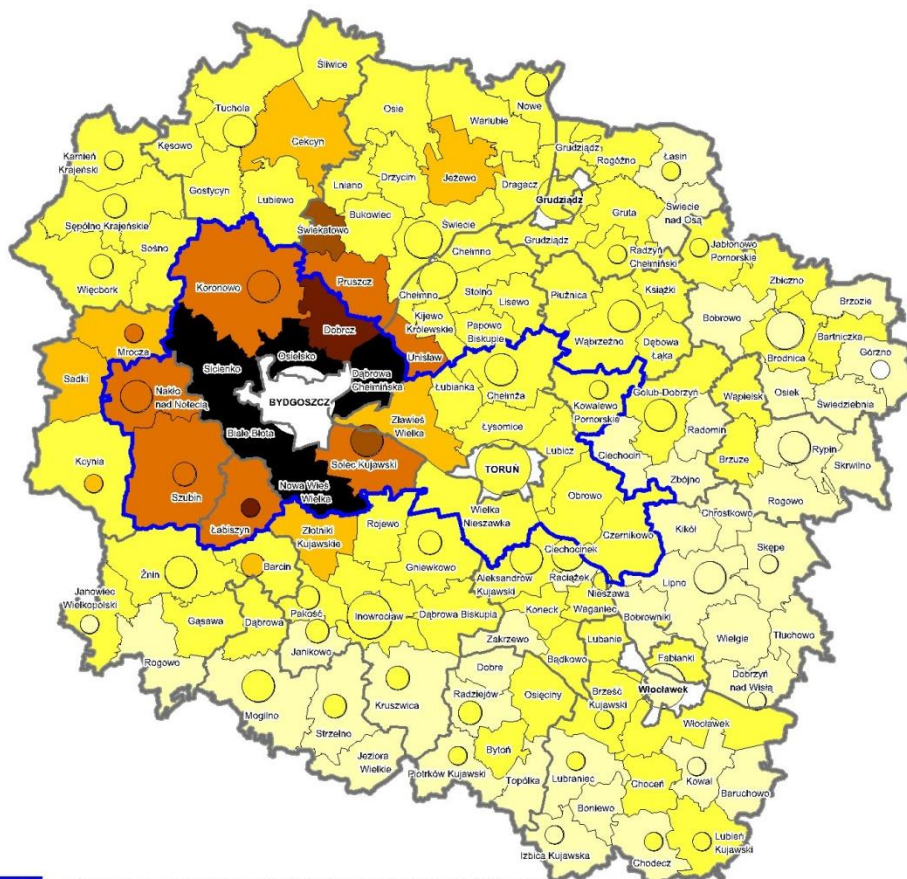
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - USŁUGI
(podmioty REGON na 1000 mk - 2012)

90 do 135	(8)
65 do 90	(39)
50 do 65	(22)
35 do 50	(49)
20 do 35	(61)

Rys.18. Wskaźnik przedsiębiorczości w działalności „usługi” w roku 2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Podobnie duże zróżnicowanie ma miejsce pod względem stanu rozwoju działalności usługowych. Wysokie wskaźniki typowe są dla miast, a na obszarach wiejskich porównywalne wartości są reprezentowane tylko w bezpośrednim zapleczu największych miast. W największej liczbie jednostki takie są reprezentowane w sąsiedztwie Bydgoszczy i Torunia – tu też występują obszary wiejskie ze wskaźnikami stanu rozwoju usług wyższymi, niż większość miast powiatowych.

 obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

DOJAZDY DO PRACY DO BYDGOSZCZY (NSP 2011)

Liczba osób zatrudnionych w Bydgoszczy w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym (%)

Uwzględniono wyłącznie jednostki, w których liczba zatrudnionych w Bydgoszczy wynosi co najmniej 10 osób

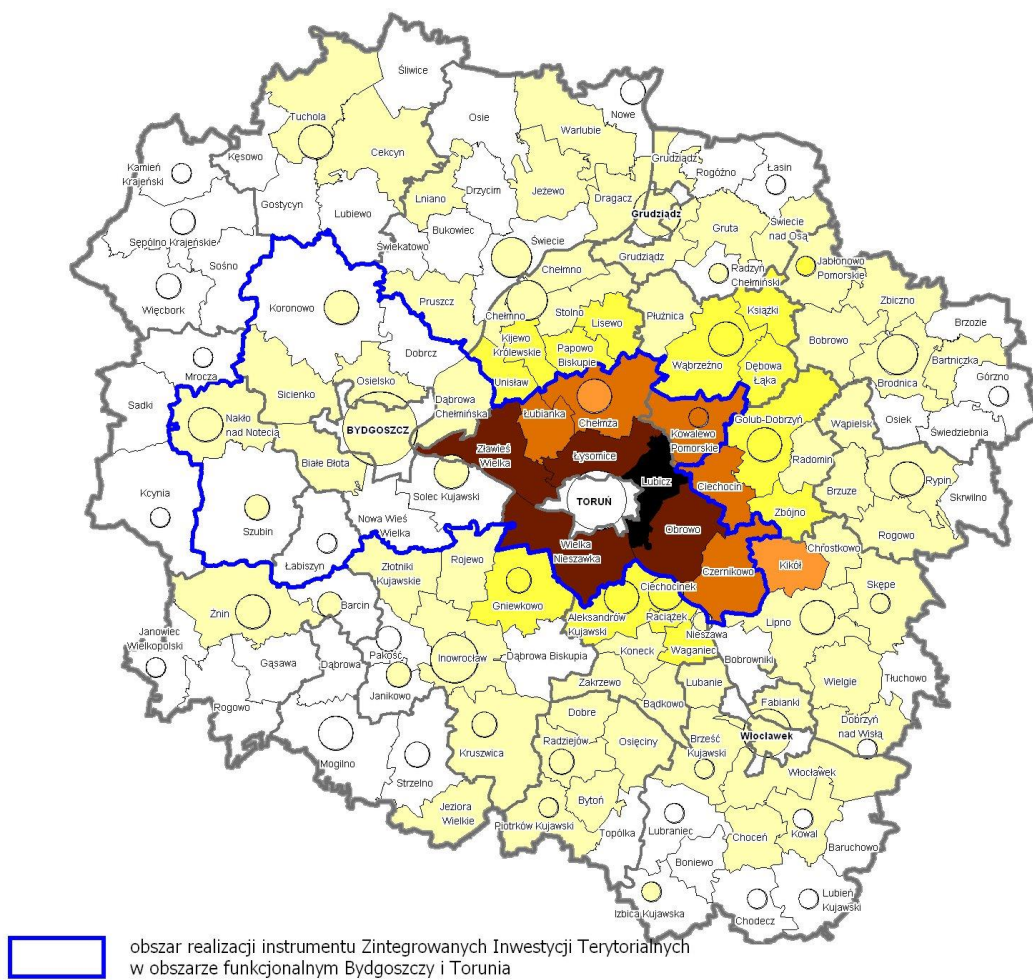

Rys.19. Dojazdy do pracy do Bydgoszczy

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mapa przedstawia udział ludności wyjeżdżającej do pracy do Bydgoszczy – jako % liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce (odrębne dane dla miast i obszarów wiejskich). Dane dotyczą jednostek, z których liczba pracujących w Bydgoszczy wynosi przynajmniej 10 osób. Nie w każdym przypadku można mówić o codziennych dojazdach do pracy, ponieważ już praca w przedsiębiorstwie zarejestrowanym w Bydgoszczy (nawet jeśli jest wykonywana poza Bydgoszczą), skutkuje uwzględnieniem w statystykach.

Zdecydowana większość jednostek na terenie województwa notuje co najmniej 10 osób pracujących na terenie Bydgoszczy. W przypadku około 20 gmin można mówić o silnych związkach, ponieważ udział tych osób przekracza 5% ludności w wieku produkcyjnym danej jednostki. W 5 gminach bezpośredniego sąsiedztwa wskaźnik ten przekracza 12%. Jednostki o najsilniejszych związkach, to gminy bezpośredniego sąsiedztwa miasta – leżące w odległości do 30-40 km i cechujące się dobrą dostępnością komunikacyjną.

DOJAZDY DO PRACY DO TORUNIA (NSP 2011)

Liczba osób zatrudnionych w Toruniu w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym (%)

Uwzględniono wyłącznie jednostki, w których liczba zatrudnionych w Toruniu wynosi co najmniej 10 osób

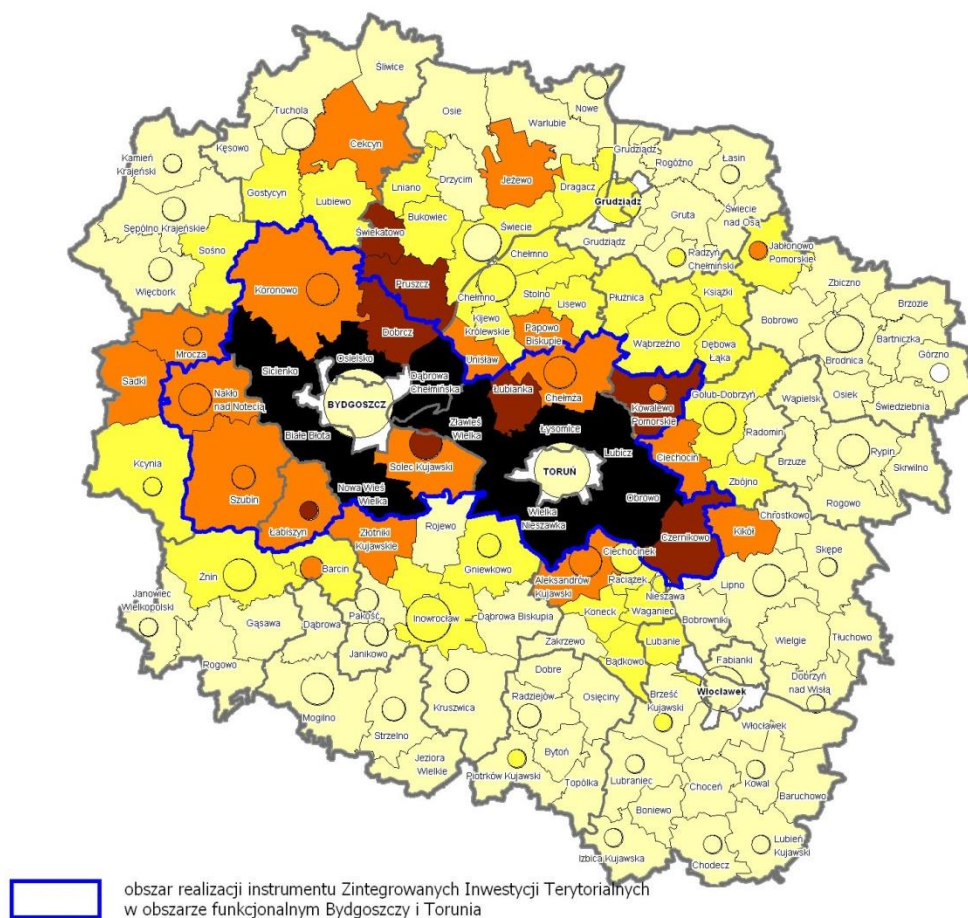
Rys.20. Dojazdy do pracy do Torunia

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mapa przedstawia udział ludności wyjeżdżającej do pracy do Torunia – jako % liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej jednostce (odrębne dane dla miast i obszarów wiejskich). Dane dotyczą jednostek, w których liczba pracujących w Toruniu wynosi przynajmniej 10 osób. Nie w każdym przypadku można mówić o codziennych dojazdach do pracy, ponieważ już praca w przedsiębiorstwie zarejestrowanym w Toruniu (nawet jeśli jest wykonywana poza Toruniem), skutkuje uwzględnieniem w statystykach.

Zasięg oddziaływania Torunia na rynki pracy jest wyraźnie mniejszy – zarówno liczba jednostek, z których odbywają się dojazdy, jak i natężenie dojazdów, są mniejsze. Tylko 11 gmin notuje wskaźnik ponad 5%, przy czym poza powiatem toruńskim tak silne związki notuje tylko gmina Ciechocin. Jednak podkreślić należy, że strefa najsilniejszych powiązań ma podobny zasięg, jak w przypadku Bydgoszczy, a natężenia

dojazdów z gmin powiatu toruńskiego są podobne, jak natężenia dojazdów do Bydgoszczy z gmin powiatu bydgoskiego.

DOJAZDY DO PRACY - SUMA DOJAZDÓW DO BYDGOSZCZY I TORUNIA (NSP 2011)

Łączna liczba osób zatrudnionych w Bydgoszczy i w Toruniu w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym (%)
 Uwzględniono wyłącznie jednostki, w których liczba zatrudnionych w jednym z ww. miast wynosi co najmniej 10 osób

Rys.21. Suma dojazdów do pracy do Bydgoszczy i do Torunia

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mapa przedstawia udział ludności wyjeżdżającej do pracy do Bydgoszczy i do Torunia – jest to suma wskaźników cząstkowych w relacjach do tych miast. Przy takim ujęciu wyższe wskaźniki notują gminy leżące w obszarze oddziaływania obydwu miast, gdzie nakładają się wskaźniki wyjazdów do obydwu miast. Aż 10 jednostek leżących w bezpośrednim sąsiedztwie miast notuje wskaźniki powyżej 12%. W Toruniu zatrudnionych jest 491 mieszkańców Bydgoszczy (stanowią oni 0,2% ludności w wieku produkcyjnym w Bydgoszczy), natomiast w Bydgoszczy zatrudnionych jest 1626 mieszkańców Torunia (co stanowi 1,2% ludności w wieku produkcyjnym w Toruniu).

Tab.1. Porównanie wielkości dojazdów do pracy do Bydgoszczy i Torunia – dane NSP 2011 r.

Jednostka terytorialna	Suma wyjazdów do Bydgoszczy i Torunia	Wyjazdy do Bydgoszczy	Wyjazdy do Torunia
	% ludności w wieku produkcyjnym		
Lubicz	15,4	1,9	13,4
Białe Błota	14,3	14,0	0,2
Dąbrowa Chełmińska	14,1	13,9	0,2
Osielsko	14,0	13,8	0,3
Zławieś Wielka	13,7	3,1	10,6
Obrowo	13,3	1,6	11,8
Łysomice	13,3	2,1	11,2
Siczenko	13,0	12,8	0,2
Wielka Nieszawka	12,7	2,0	10,8
Nowa Wieś Wielka	12,0	12,0	0,0
Dobrcz	11,4	11,4	0,0
Łabiszyn - miasto	10,9	10,9	0,0
Łubianka	9,7	2,0	7,8
Czernikowo	9,2	1,3	7,9
Świekatowo	9,1	9,1	0,0
Solec Kujawski - miasto	8,9	8,4	0,6
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	8,9	1,9	7,0
Pruszcz	8,1	7,9	0,2
Koronowo - miasto	8,0	7,8	0,1
Unisław	7,8	6,5	1,4
Ciechocin	7,8	1,0	6,8
Koronowo - obszar wiejski	7,8	7,8	0,0
Szubin - obszar wiejski	7,6	7,6	0,0
Kowalewo Pomorskie - miasto	7,5	2,5	5,0
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	7,4	7,1	0,3
Chełmża – gmina wiejska	7,4	2,1	5,3
Chełmża – miasto	7,2	2,4	4,8
Łabiszyn - obszar wiejski	7,1	7,1	0,0
Solec Kujawski - obszar wiejski	6,8	6,8	0,0
Szubin - miasto	6,5	6,4	0,2
Nakło nad Notecią - miasto	6,2	5,9	0,3
Mrocza - miasto	5,3	5,3	0,0
Złotniki Kujawskie	5,1	4,8	0,3
Papowo Biskupie	5,1	2,4	2,7

Uwzględniono jednostki o wskaźniku sumy wyjazdów do pracy do Bydgoszczy i Torunia powyżej 5% ludności w wieku produkcyjny

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tab.2. Jednostki z terenu województwa wykazujące największą bezwzględną liczbę zatrudnionych w Bydgoszczy i Toruniu (wskazano jednostki o liczbie zatrudnionych powyżej 200 osób) – dane NSP 2011 r.

Jednostka zamieszkania	Liczba osób	Jednostka zamieszkania	Liczba osób
Białe Błota	1667	Lubicz	1660
Toruń	1626	Obrowo	1009
Grudziądz - gmina miejska	1142	Zławieś Wielka	876
Osielsko	1052	Łysomice	674
Inowrocław - gmina miejska	847	Bydgoszcz	491
Solec Kujawski - miasto	835	Chełmża - gmina miejska	475
Siczenko	804	Czernikowo	448
Dobrcz	760	Chełmża - gmina wiejska	326
Nowa Wieś Wielka	740	Wielka Nieszawka	325
Nakło nad Notecią - miasto	731	Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	323
Szubin - obszar wiejski	718	Łubianka	319
Dąbrowa Chełmińska	705	Grudziądz - gmina miejska	275
Koronowo - obszar wiejski	632	Aleksandrów Kujawski - gmina miejska	233
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	632		
Włocławek - gmina miejska	612		
Koronowo - miasto	593		
Pruszcz	487		
Szubin - miasto	392		
Łabiszyn - miasto	334		
Świecie - miasto	299		
Złotniki Kujawskie	294		
Unisław	293		
Zławieś Wielka	256		
Żnin - miasto	254		
Lubicz	241		
Chełmża - gmina miejska	239		
Łabiszyn - obszar wiejski	236		
Sadki	227		
Chełmno - gmina miejska	226		
Świekatowo	203		
Na 178 jednostek na terenie województwa – 177 wykazuje co najmniej 10 zatrudnionych w Bydgoszczy		Na 178 jednostek na terenie województwa – 110 wykazuje co najmniej 10 zatrudnionych w Bydgoszczy	

3. Charakterystyka obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Zagadnienia charakteryzowane w niniejszym rozdziale zostały przedstawione także na Załącznikach graficznych nr 1-6 zamieszczonych w rozdziale 5 opracowania

3.1. Spójność społeczno-gospodarcza

W rozdziale tym przeanalizowano wybrane zagadnienia, które uznaje się za szczególnie istotne do oceny spójności społeczno-gospodarczej charakteryzowanego obszaru, a w tym przypadku zwłaszcza oddziaływanie Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków determinujących poziom urbanizacji obszarów

sąsiadujących. W związku z tym poddano ocenie stopień rozwoju strefy podmiejskiej oraz spójność społeczno-gospodarczą analizowanego obszaru, identyfikowanego jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Tab.3. Podstawowe informacje o obszarze wskazywanym do realizacji instrumentu ZIT w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Nazwa gminy	Nazwa powiatu	Powierzchnia w km ² w 2012 r.	Liczba ludności w 2012 r.
Bydgoszcz	Miasto Bydgoszcz	176	361254
Toruń	Miasto Toruń	116	204299
Białe Błota	bydgoski	123	18693
Chełmża – gmina miejska	toruński	7	15066
Chełmża – gmina wiejska	toruński	180	9738
Czernikowo	toruński	170	8912
Dąbrowa Chełmińska	bydgoski	125	7926
Dobrcz	bydgoski	130	10608
Koronowo, w tym: - miasto - obszar wiejski	bydgoski	412	24089
		28	11360
		384	12729
Kowalewo Pomorskie, w tym: - miasto - obszar wiejski	golubsko-dobrzyński	141	11611
		4	4270
		137	7341
Lubicz	toruński	106	18940
Łabiszyn, w tym: - miasto - obszar wiejski	żniński	167	9792
		3	4544
		164	5248
Łubianka	toruński	84	6496
Łysomice	toruński	127	9272
Nakło nad Notecią, w tym: - miasto - obszar wiejski	nakielski	187	32527
		11	19294
		176	13233
Nowa Wieś Wielka	bydgoski	148	9557
Obrowo	toruński	162	13672
Osielsko	bydgoski	102	11970
Sicienko	bydgoski	180	9702
Solec Kujawski, w tym: - miasto - obszar wiejski	bydgoski	175	16805
		19	15697
		156	1108
Szubin, w tym: - miasto - obszar wiejski	nakielski	332	23981
		8	9487
		324	14494
Wielka Nieszawka	toruński	216	4813
Zławieś Wielka	toruński	178	12982
Łącznie analizowany obszar		3744	852705
Łącznie analizowany obszar bez miast rdzeniowych		3452	287152

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalne we Włocławku na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Łączna powierzchnia obszaru wskazywanego do realizacji instrumentu ZIT w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia wynosi 3744 km², a łączna liczba mieszkańców – 852,7 tys. Wyłączając miasta rdzeniowe, powierzchnia obszaru wynosi 3452 km², a liczba mieszkańców – 287,2 tys.

Sieć osadnicza

Do scharakteryzowania sieci osadniczej analizowanego rejonu posłużono się miejscowościami statystycznymi. Miejscowością statystyczną nazywa się zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość. Sieć osadnicza analizowanego obszaru jest dość zróżnicowana. Oprócz Bydgoszczy i Torunia stanowi ją jeszcze siedem miast oraz 371 miejscowości wiejskich, w których liczba ludności waha się od 27 do 6176 mieszkańców. Należy zaznaczyć, iż na tle miast analizowanego obszaru wyróżnia się miejscowość Białe Błota (6176 mieszkańców), która pod względem liczby mieszkańców wyprzedza miasto Łabiszyn i Kowalewo Pomorskie. Przestrzenne zróżnicowanie miejscowości statystycznych (wiejskich) pod względem liczby mieszkańców przedstawia mapa sieci osadniczej analizowanego obszaru (Załączniki graficzne w rozdziale 5).

Tab.4. Liczba ludności w miejscowościach statystycznych z terenu gminy

Nazwa gminy	Liczba ludności w miejscowościach statystycznych* z terenu gminy				
	Odległość od centrum Bydgoszczy lub Torunia				
	do 10 km	od 10 do 20 km	od 20 do 30km	od 30 do 40 km	powyżej 40 km
Białe Błota	10352	5504			
Chełmża		4249	4809	672	
m. Chełmża		15571			
Czernikowo				2277	
Dąbrowa Chełmińska		1991	5514		
Dobrcz		5134	4654		
Koronowo		2578	16345	4735	166
Kowalewo Pomorskie		1458	9718	549	
Lubicz	13352	4568			
Łabiszyn		884	8313	591	
Łubianka		4809	1240		
Łysomice	4825	3969			
Nakło nad Notecią		337	31494	1867	
Nowa Wieś Wielka		7706	1074		
Obrowo		9682	1681		
Osielsko	6738	3592			
Sicienko	508	6568	2215		
Solec Kujawski		16159	412		
Szubin		6167	13326	3967	
Wielka Nieszawka	3126	1267			
Zławieś Wielka	2408	5030	4712		
łącznie na analizowanym obszarze	41309	107223	112243	14658	166

* Miejscowość statystyczna/miejscowość dla której zbierane są dane statystyczne to "zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość".

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dokonano także analizy przestrzennej rozmieszczenia mieszkańców względem stref odległościowych od centrum Bydgoszczy i Torunia . Najwięcej mieszkańców skupiały miejscowości statystyczne znajduje się w odległości od 20 do 30 km, a także od 10 do 20 km od stolic województwa. W pierwszym przypadku udział mieszkańców znajdujących się w tej strefie wynosił 40,7% łącznej liczby mieszkańców analizowanego obszaru, w drugim zaś 38,9%. W odległości do 10 km do centrum Bydgoszczy lub Torunia zamieszkiwało blisko 15 % mieszkańców z całego analizowanego obszaru.

Tab.5. Udział liczby ludności w miejscowościach statystycznych z terenu gminy

Nazwa gminy	Udział liczby ludności w miejscowościach statystycznych* z terenu gminy				
	Odległość od centrum Bydgoszczy lub Torunia				
	do 10 km	od 10 do 20 km	od 20 do 30 km	od 30 do 40 km	powyżej 40 km
Białe Błota	65,3	34,7			
Chełmża		43,7	49,4	6,9	
m. Chełmża		100			
Czernikowo				100	
Dąbrowa Chełmińska		26,5	73,5		
Dobrcz		52,5	47,5		
Koronowo		10,8	68,6	19,9	0,7
Kowalewo Pomorskie		12,4	82,9	4,7	
Lubicz	74,5	25,5			
Łabiszyn		9,0	84,9	6,0	
Łubianka		79,5	20,5		
Łysomice	54,9	45,1			
Nakło nad Notecią		1,0	93,5	5,5	
Nowa Wieś Wielka		87,8	12,2		
Obrowo		85,2	14,8		
Osielsko	65,2	34,8			
Sicienko	5,5	70,7	23,8		
Solec Kujawski		97,5	2,5		
Szubin		26,3	56,8	16,9	
Wielka Nieszawka	71,2	28,8			
Zławieś Wielka	19,8	41,4	38,8		
łącznie na analizowanym obszarze	15,0	38,9	40,7	5,3	0,1

* Miejscowość statystyczna/miejscowość dla której zbierane są dane statystyczne to "zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość".

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Charakterystyka największych miejscowości wiejskich analizowanego obszaru

W analizowanym obszarze jest zlokalizowanych 26 miejscowości wiejskich z liczbą mieszkańców powyżej tysiąca (w 2009 roku). Największa miejscowość wiejska, Białe Błota z ponad 6 tysiącami mieszkańców, jest znacznie większa od najmniejszych miast analizowanego obszaru, Łabiszyna (4570 mieszkańców) i Kowalewa Pomorskiego (4240 mieszkańców). Ponadto w omawianym obszarze występują 4 wsie o liczbie ludności od 3 do 4 tysięcy oraz 8 wsi o liczbie mieszkańców od 2 do 3 tysięcy. Bardzo istotny jest rozkład przestrzenny lokalizacji tych miejscowości. Nie jest niczym dziwnym, że większość omawianych

wsi znajduje się w pobliżu, bądź w bezpośrednim sąsiedztwie, dróg dojazdowych do Bydgoszczy i Torunia.

Tab.6. Miejscowości wiejskie powyżej tysiąca mieszkańców

Nazwa miejscowości	Gmina	liczba mieszkańców
Białe Błota	Białe Błota	6176
Osielsko	Osielsko	3900
Lubicz Górny	Lubicz	3538
Ślesin	Nakło nad Notecią	3135
Brzoza	Nowa Wieś Wielka	3096
Łochowo	Białe Błota	2977
Czernikowo	Czernikowo	2924
Lubicz Dolny	Lubicz	2786
Paterek	Nakło nad Notecią	2708
Grębocin	Lubicz	2471
Nowa Wieś Wielka	Nowa Wieś Wielka	2352
Niemcz	Osielsko	2143
Mała Nieszawka	Wielka Nieszawka	2052
Dąbrowa Chełmińska	Dąbrowa Chełmińska	1967
Górsk	Zławieś Wielka	1928
Złotoria	Lubicz	1925
Głogowo	Obrowo	1814
Łysomice	Łubianka	1778
Występ	Nakło nad Notecią	1607
Potulice	Nakło nad Notecią	1475
Maksymilianowo	Osielsko	1465
Dobrcz	Dobrcz	1458
Zamość	Szubin	1456
Stary Toruń	Zławieś Wielka	1411
Rynarzewo	Szubin	1395
Obrowo	Obrowo	1391
Brzozówka	Obrowo	1379
Żołędowo	Osielsko	1323
Mąkowsko	Koronowo	1321
Krobia	Lubicz	1275
Cierpice	Wielka Nieszawka	1267
Osówiec	Siczenko	1206
Łubianka	Łubianka	1179
Steklin	Czernikowo	1168
Pigża	Łubianka	1167
Grzywna	Chełmża	1155
Papowo Toruńskie	Łubianka	1112
Murowaniec	Białe Błota	1104
Tur	Szubin	1081
Tryszczyn	Koronowo	1068
Ciele	Białe Błota	1051
Kołaczkowo	Szubin	1043
Osiek	Obrowo	1028
Turzno	Łubianka	1018
Kotomierz	Dobrcz	1015
Borówno	Dobrcz	1001

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Obserwuje się trzy wyraźne pasma osadnicze w analizowanym obszarze. Wykształciły się one w sąsiedztwie Bydgoszczy i Torunia na „wylotach” historycznych dróg wysokiej rangi i linii kolejowych. Pierwsze z powyższych pasm leży w strefie na południowy zachód od Bydgoszczy i rozciąga się w kierunku Szubina. Znajdują się tam wsie Białe Błota, Murowaniec, Ciele, Zamość, Rynarzewo, Kołaczkowo. W miejscowościach tych mieszka łącznie ponad 11 tysięcy mieszkańców. Drugim wyraźnym pasmem, choć nie tak skoncentrowanym, jest obszar rozciągający się na północny wschód i związany z wykorzystaniem drogi krajowej nr 5 oraz linii kolejowej nr 131. W tym paśmie osadniczym zlokalizowane są Niemcz, Osielsko, Maksymilianowo, Żołędowo, Borówno, Dobrcz i Kotomierz (ponad 12 tys. mieszkańców w tych miejscowościach). Trzeci obszar pasmowy wyodrębnia się na wschód od Torunia w sąsiedztwie drogi krajowej nr 10 i linii kolejowej nr 27. Mowa tu o wsiach Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Krobla, Brzozówka, Głogowo z dalszym rozwinięciem na miejscowości Obrowo, Czernikowo i Steklin. W bliskiej strefie przy granicach Torunia mieszka w wymienionych miejscowościach prawie 11 tysięcy mieszkańców, a doliczając dalsze miejscowości Obrowo, Czernikowo i Steklin ponad 16 tysięcy. Co istotne wszystkie omawiane obszary pasmowe są uzupełnione mniejszymi, ale istotnymi ludnościowo wsiami. W analizowanym obszarze zlokalizowane są także miejscowości, których potencjał ludnościowy nie wynika bezpośrednio z bliskości miast rdzeniowych i zjawiska suburbanizacji, ale również jest efektem konieczności zapewnienia podstawowej obsługi dla szerszego terenu. Przykładami takich wsi są Osiek, Turzno, Ślesin czy Mąkowsko. Ta ostatnia leży w odległości blisko 40 km od centrum Bydgoszczy, więc wpływ tego ośrodka na liczbę ludności jest znikomy. Warto zauważyć, że w przestrzeni pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem taka rozległa, wyraźna, zwarta strefa pasmowa dużych miejscowości nie wykształciła się na południe od Wisły, ale na północ od Wisły procesy urbanizacyjne są zaawansowane, choć istotną przeszkodę stanowią uwarunkowania fizyczno-geograficzne (przede wszystkim duże obszary leśne).

Zmiany liczby ludności

Na przestrzeni lat 2003-2012 w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiło zwiększenie liczby ludności o 1,37% (28262 osoby). Na analizowanym obszarze doszło do wzrostu liczby ludności z 830294 osób w 2003 r. do 852705 mieszkańców w 2012 r., co oznacza wzrost na poziomie 2,7% (22411 osób). Obszar wskazywany do realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jest głównym rejonem zwiększenia się liczby ludności w województwie kujawsko-pomorskim. Jej spadek nastąpił w czterech miastach: Bydgoszczy, Toruniu, Nakle nad Notecią i Chełmży, z czego najbardziej niekorzystnie przedstawia się sytuacja w ośrodkach wojewódzkich. W latach 2003-2012 liczba mieszkańców Bydgoszczy zmniejszyła się o 8991 osób (z 370245 w 2003 r. do 361254 w 2012 r.), co oznacza spadek na poziomie 2,4%. Natomiast w przypadku Torunia odnotowano zmniejszenie liczby ludności o 2,2% (4637 osób) z 208936 osób w 2003 r. do 204299 w 2012 r. Jako potencjalny kierunek przemieszczania się ludności z Bydgoszczy i Torunia należy wskazać dynamicznie rozwijające się gminy podmiejskie, charakteryzowane w wielu przypadkach jako najsilniej zurbanizowane na tle województwa. Zaliczamy do nich między innymi gminy Osielsko (wzrost liczby mieszkańców w porównaniu z 2003 r. o 4418 osób – 58,5%), Białe Błota (6627 osób – 54,9%) i Obrowo (4656 osób – 51,6%).

Gęstość zaludnienia

Średnia gęstość zaludnienia analizowanego obszaru wzrosła z 222 osób/km² w 2003 r. do 228 osób/km² w 2012 r. (wzrost na poziomie 6 osób/km² – 2,7%), natomiast przeciętna wartość dla województwa wynosi 117 osób/km² (115 osób/km² w 2003 r.). Największą gęstością zaludnienia cechują się miasta, natomiast znacznie mniejsze wartości tego wskaźnika odnotowuje się na obszarach wiejskich. Największa gęstość zaludnienia występuje w gminie miejskiej Chełmża (2152 osób/km²), Bydgoszczy

(2053 osób/km²) i Toruniu (1761 osób/km²). W przypadku miast stołecznych województwa oraz Nakła nad Notecią zaobserwowano zmniejszenie zagęszczenia ludności, natomiast na pozostałych obszarach nastąpiło zwiększenie liczby mieszkańców na km². Największy wzrost gęstości zaludnienia nastąpił w gminach Osielsko (wzrost o 60,3% w stosunku do 2003 r.), Białe Błota (53,5%) i Obrowo (50,0%), co podkreśla rozwój strefy podmiejskiej jako obszaru spójnego pod względem społeczno-gospodarczym. Najmniejsza gęstość zaludnienia na analizowanym obszarze występuje na obszarach wiejskich gminy Solec Kujawski, co wynika z położenia w obrębie zwartego systemu leśnego, jakim jest Puszcza Bydgoska, uniemożliwiającego rozwój osadnictwa.

Tab.7. Zmiana liczby ludności w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2003-2012

Nazwa gminy	2003 r.	2012 r.	Zmiana liczby ludności	Procentowa zmiana
Bydgoszcz	370245	361254	-8991	-2,4
Toruń	208936	204299	-4637	-2,2
Białe Błota	12066	18693	6627	54,9
Chełmża – gmina miejska	15284	15066	-218	-1,4
Chełmża – gmina wiejska	9442	9738	296	3,1
Czernikowo	8214	8912	698	8,5
Dąbrowa Chełmińska	6905	7926	1021	14,8
Dobrcz	8860	10608	1748	19,7
Koronowo - miasto	10855	11360	505	4,7
Koronowo - obszar wiejski	12278	12729	451	3,7
Kowalewo Pomorskie - miasto	4107	4270	163	4
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	7257	7341	84	1,2
Lubicz	15356	18940	3584	23,3
Łabiszyn - miasto	4421	4544	123	2,8
Łabiszyn - obszar wiejski	4834	5248	414	8,6
Łubianka	5625	6496	871	15,5
Łysomice	8090	9272	1182	14,6
Nakło nad Notecią - miasto	19612	19294	-318	-1,6
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	12488	13233	745	6
Nowa Wieś Wielka	7686	9557	1871	24,3
Obrowo	9016	13672	4656	51,6
Osielsko	7552	11970	4418	58,5
Sicienko	8645	9702	1057	12,2
Solec Kujawski - miasto	14930	15697	767	5,1
Solec Kujawski - obszar wiejski	978	1108	130	13,3
Szubin - miasto	9410	9487	77	0,8
Szubin - obszar wiejski	12847	14494	1647	12,8
Wielka Nieszawka	3680	4813	1133	30,8
Zławieś Wielka	10675	12982	2307	21,6

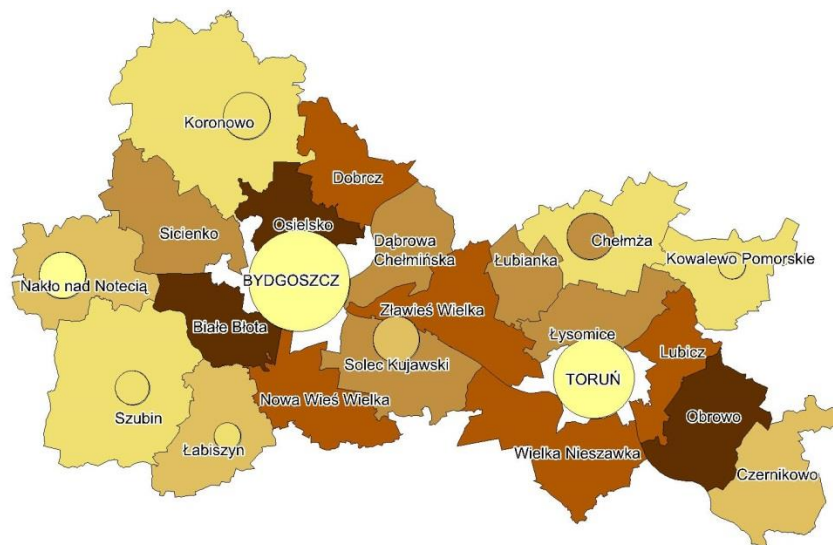
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tab.8. Zmiana gęstości zaludnienia w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2003-2012

Nazwa gminy	2003 r.	2012 r.	Zmiana gęstości zaludnienia w os/km ²	Procentowa zmiana
Bydgoszcz	2128	2053	-75	-3,5
Toruń	1801	1761	-40	-2,2
Białe Błota	99	152	53	53,5
Chełmża – gmina miejska	1911	2152	241	12,6
Chełmża – gmina wiejska	53	54	1	1,9

Czernikowo	49	52	3	6,1
Dąbrowa Chełmińska	55	63	8	14,5
Dobrcz	68	82	14	20,6
Koronowo - miasto	388	406	18	4,6
Koronowo - obszar wiejski	32	33	1	3,1
Kowalewo Pomorskie - miasto	1027	1068	41	4,0
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	53	54	1	1,9
Lubicz	145	179	34	23,4
Łabiszyn - miasto	1474	1515	41	2,8
Łabiszyn - obszar wiejski	30	32	2	6,7
Łubianka	66	77	11	16,7
Łysomice	64	73	9	14,1
Nakło nad Notecią - miasto	1783	1754	-29	-1,6
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	71	75	4	5,6
Nowa Wieś Wielka	52	65	13	25,0
Obrowo	56	84	28	50,0
Osielsko	73	117	44	60,3
Sicienko	48	54	6	12,5
Solec Kujawski - miasto	786	826	40	5,1
Solec Kujawski - obszar wiejski	6	7	1	16,7
Szubin - miasto	1176	1186	10	0,9
Szubin - obszar wiejski	40	45	5	12,5
Wielka Nieszawka	17	22	5	29,4
Zławieś Wielka	60	73	13	21,7

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Procentowa zmiana gęstości zaludnienia w okresie 2003-2012

- 50,0 do 60,3 (3)
- 20,0 do 30,0 (5)
- 10,0 do 20,0 (6)
- 5,0 do 10,0 (4)
- 0,0 do 5,0 (8)
- -3,5 do 0,0 (3)

Rys.22. Procentowa zmiana gęstości zaludnienia w okresie 2003-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Migracje – saldo i kierunki

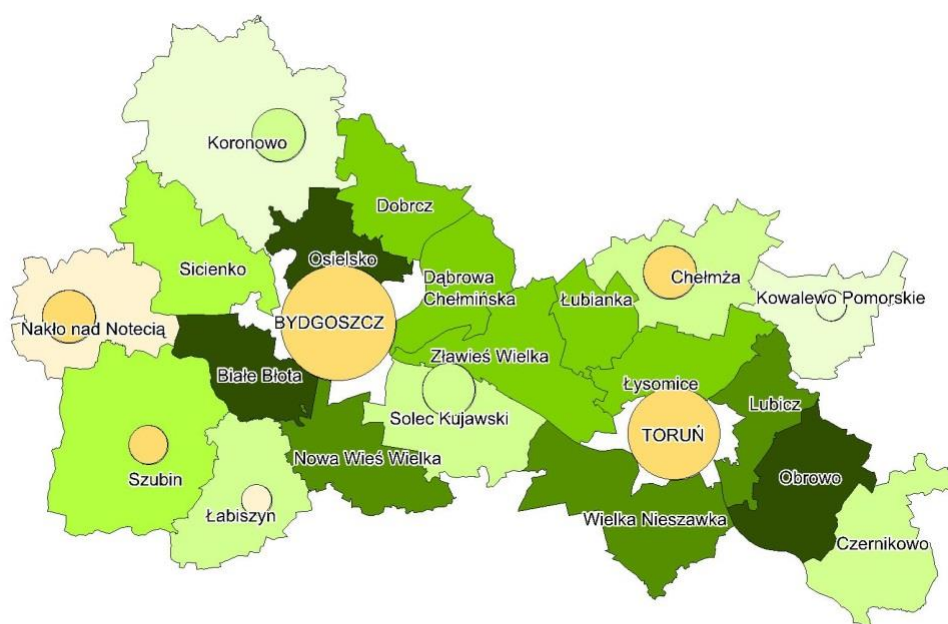
Analiza ruchu migracyjnego analizowanego obszaru wykazuje, że obszar ten charakteryzuje się dodatnim saldem migracji. W latach 2003-2012 w wyniku migracji liczba ludności analizowanego obszaru zwiększała się średnio o 539 osób w skali roku. Oznacza to wzrost liczby mieszkańców o 0,6% w stosunku do 2003 r. W przypadku kujawsko-pomorskiego w latach 2003-2012 miało miejsce natomiast ujemne saldo migracji, w wyniku którego w województwie zmniejszyła się liczba mieszkańców o 0,8% w porównaniu z 2003 r. Odmienna tendencja migracyjna podkreśla znaczenie analizowanego obszaru, jako ośrodka spójnego pod względem społeczno-gospodarczym. Dodatkowo saldo migracji w latach 2003-2012 zaobserwowano głównie na obszarach wiejskich (wyjątkiem jest gmina Nakło nad Notecią, gdzie notuje się odpływ ludności na tych terenach). Największy przyrost liczby mieszkańców występuje w gminie Białe Błota, gdzie suma salda migracji za lata 2003-2012 wykazała wartość na poziomie 6273 osób. W porównaniu do liczby ludności z 2003 r. okazuje się, że liczba mieszkańców gminy wiejskiej Białe Błota w wyniku migracji zwiększyła się o 52%, lecz najkorzystniej pod tym względem wypada gmina Osielsko, gdzie nastąpiło zwiększenie liczby ludności o 59,3%. Natomiast ujemne wartości salda migracji odnotowuje się w przypadku większości miast (6 z 9 zlokalizowanych na analizowanym obszarze). Największy odpływ ludności zaobserwowano w Bydgoszczy, gdzie suma migracji za lata 2003-2012 wyniosła 15046 osób, co daje w skali roku około 1500 osób (spadek liczby mieszkańców w wyniku salda migracji o 4,1% w porównaniu z 2003 r.). W analizowanym obszarze dużymi ujemnymi wartościami salda migracji charakteryzowały się również miasta Toruń (odpływ 7765 osób w stosunku do liczby mieszkańców w 2003 r. – 3,7%) i Nakło nad Notecią (976 osób – 5%). Kierunki migracji na obszarze realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych są zgodne z procesami zachodzącymi w województwie kujawsko-pomorskim. Na przestrzeni lat 2003-2012 zauważalny jest wzrost zameldowań w miastach ludności pochodzącej z obszarów wiejskich i spadek liczby zameldowań osób migrujących z miasta do miasta. Z kolei w przypadku zameldowań na wsi sytuacja wygląda odwrotnie – zwiększenie liczby osób migrujących z miasta i zmniejszenie liczby ludności przemieszczającej się pomiędzy wsiami. Kierunki wymeldowań ludności przedstawiają się analogicznie do kierunków zameldowań i odnoszą się do przepływu ludności z miasta na wieś i ze wsi do miasta.

Tab.9. Suma salda migracji w latach 2003-2012 w stosunku do liczby ludności w 2003 r. w jednostkach analizowanego obszaru

Nazwa gminy	Liczba ludności w 2003 r.	Suma salda migracji 2003-2012	Procentowa zmiana
Bydgoszcz	370245	-15046	-4,1
Toruń	208936	-7765	-3,7
Białe Błota	12066	6273	52,0
Chełmża – gmina miejska	15284	-347	-2,3
Chełmża – gmina wiejska	9442	213	2,3
Czernikowo	8214	188	2,3
Dąbrowa Chełmińska	6905	790	11,4
Dobrcz	8860	1277	14,4
Koronowo - miasto	10855	236	2,2
Koronowo - obszar wiejski	12278	98	0,8
Kowalewo Pomorskie - miasto	4107	18	0,4
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	7257	1	0,0
Lubicz	15356	3294	21,5
Łabiszyn - miasto	4421	-28	-0,6
Łabiszyn - obszar wiejski	4834	161	3,3
Łubianka	5625	718	12,8

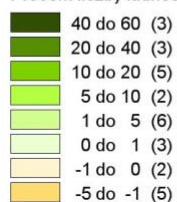
Łysomice	8090	1038	12,8
Nakło nad Notecią - miasto	19612	-976	-5,0
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	12488	-95	-0,8
Nowa Wieś Wielka	7686	1607	20,9
Obrowo	9016	4245	47,1
Osielsko	7552	4477	59,3
Sicienko	8645	767	8,9
Solec Kujawski - miasto	14930	467	3,1
Solec Kujawski - obszar wiejski	978	23	2,4
Szubin - miasto	9410	-132	-1,4
Szubin - obszar wiejski	12847	912	7,1
Wielka Nieszawka	3680	1101	29,9
Zławieś Wielka	10675	1877	17,6

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Suma salda migracji w okresie 2003-2012 w stosunku do liczby ludności w 2003 r.
Procent liczby ludności z 2003 r.

Rys.23. Suma salda migracji w okresie 2003-2012 w stosunku do liczby ludności w 2003 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tab.10. Procentowy udział przeciętnej liczby ludności zameldowanej z miasta, ze wsi i z zagranicy w stosunku do ogólnej liczby zameldowań w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2001-2003 i 2010-2012

Nazwa gminy	Zameldowania z miasta		Zameldowania ze wsi		Zameldowania z zagranicy	
	2001-2003 r.	2010-2012 r.	2001-2003 r.	2010-2012 r.	2001-2003 r.	2010-2012 r.
Bydgoszcz	58,1	48,5	41,1	48,0	0,8	3,4
Toruń	54,1	50,8	45,0	45,8	1,0	3,4
Białe Błota	91,9	89,4	8,1	10,1	0,0	0,5
Chełmża – gmina miejska	45,1	41,5	53,2	50,5	1,7	8,0
Chełmża – gmina wiejska	67,9	67,6	32,1	31,9	0,0	0,5
Czernikowo	54,7	57,3	44,3	41,4	1,1	1,3
Dąbrowa Chełmińska	73,5	78,0	26,5	21,2	0,0	0,8
Dobrcz	72,3	78,4	27,0	20,0	0,7	1,6
Koronowo - miasto	49,3	49,3	50,7	49,5	0,0	1,1
Koronowo - obszar wiejski	77,7	77,1	22,3	22,2	0,0	0,6
Kowalewo Pomorskie - miasto	41,9	31,6	55,8	67,1	2,3	1,3
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	66,3	58,7	33,0	40,2	0,7	1,1
Lubicz	84,2	80,2	15,2	18,3	0,6	1,5
Łabiszyn - miasto	65,0	50,3	35,0	46,0	0,0	3,7
Łabiszyn - obszar wiejski	68,7	74,8	31,3	24,5	0,0	0,7
Łubianka	65,7	76,8	34,3	23,2	0,0	0,0
Łysomice	77,7	81,7	22,3	18,1	0,0	0,2
Nakło nad Notecią - miasto	38,4	25,8	61,5	73,6	0,2	0,6
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	80,5	75,9	19,5	23,0	0,0	1,1
Nowa Wieś Wielka	79,7	80,6	19,9	19,1	0,4	0,3
Obrowo	76,5	78,3	23,4	21,3	0,1	0,4
Osielsko	92,0	90,9	7,9	8,3	0,1	0,8
Sicienko	81,1	80,7	18,7	18,6	0,2	0,7
Solec Kujawski - miasto	76,7	68,1	23,3	29,9	0,0	2,0
Solec Kujawski - obszar wiejski	75,9	86,2	24,1	13,8	0,0	0,0
Szubin - miasto	34,4	28,2	65,6	70,0	0,0	1,9
Szubin - obszar wiejski	74,8	74,0	25,2	24,4	0,0	1,6
Wielka Nieszawka	87,4	91,2	12,6	7,9	0,0	0,9
Zławieś Wielka	82,8	84,8	15,8	15,0	1,4	0,2

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tab.11. Procentowy udział przeciętnej liczby ludności wymeldowanej do miasta, na wieś i za granicę w stosunku do ogólnej liczby wymeldowań w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2001-2003 i 2010-2012

Nazwa gminy	Wymeldowania do miasta		Wymeldowania na wieś		Wymeldowania za granicę	
	2001-2003 r.	2010-2012 r.	2001-2003 r.	2010-2012 r.	2001-2003 r.	2010-2012 r.
Bydgoszcz	36,0	30,0	59,3	64,8	4,7	5,3
Toruń	32,5	29,8	61,4	66,2	6,2	4,0
Białe Błota	69,8	74,7	30,2	25,3	0,0	0,0
Chełmża – gmina miejska	47,3	33,8	49,8	49,2	2,9	17,0
Chełmża – gmina wiejska	58,1	53,1	41,9	46,9	0,0	0,0
Czernikowo	51,2	43,2	46,4	56,8	2,4	0,0
Dąbrowa Chełmińska	59,7	58,4	40,3	34,5	0,0	7,1
Dobrcz	56,4	61,9	43,6	36,1	0,0	2,0
Koronowo - miasto	42,6	51,5	53,7	47,5	3,7	1,0

Koronowo - obszar wiejski	73,2	71,0	25,8	28,2	1,0	0,8
Kowalewo Pomorskie - miasto	54,3	36,1	41,6	61,4	4,0	2,4
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	50,5	70,6	47,0	28,7	2,5	0,7
Lubicz	61,5	58,5	35,5	40,9	3,0	0,6
Łabiszyn - miasto	68,3	32,5	31,7	66,0	0,0	1,6
Łabiszyn - obszar wiejski	40,3	69,1	59,7	30,0	0,0	0,9
Łubianka	53,8	54,3	46,2	45,1	0,0	0,5
Łysomice	58,7	61,6	41,3	38,4	0,0	0,0
Nakło nad Notecią - miasto	45,6	37,3	53,0	60,3	1,5	2,3
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	73,0	65,1	26,8	32,7	0,2	2,2
Nowa Wieś Wielka	58,5	66,3	41,5	33,7	0,0	0,0
Obrowo	56,8	63,3	43,2	36,7	0,0	0,0
Osielsko	73,1	71,7	26,0	27,3	0,9	1,1
Sicienko	65,2	69,8	34,8	28,5	0,0	1,8
Solec Kujawski - miasto	67,2	63,2	32,8	30,3	0,0	6,5
Solec Kujawski - obszar wiejski	67,8	81,3	32,2	18,7	0,0	0,0
Szubin - miasto	39,7	37,3	58,7	59,0	1,6	3,7
Szubin - obszar wiejski	72,2	68,7	27,5	29,8	0,2	1,5
Wielka Nieszawka	70,4	66,3	29,6	33,8	0,0	0,0
Zławieś Wielka	56,4	68,4	40,4	29,6	3,3	2,1

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

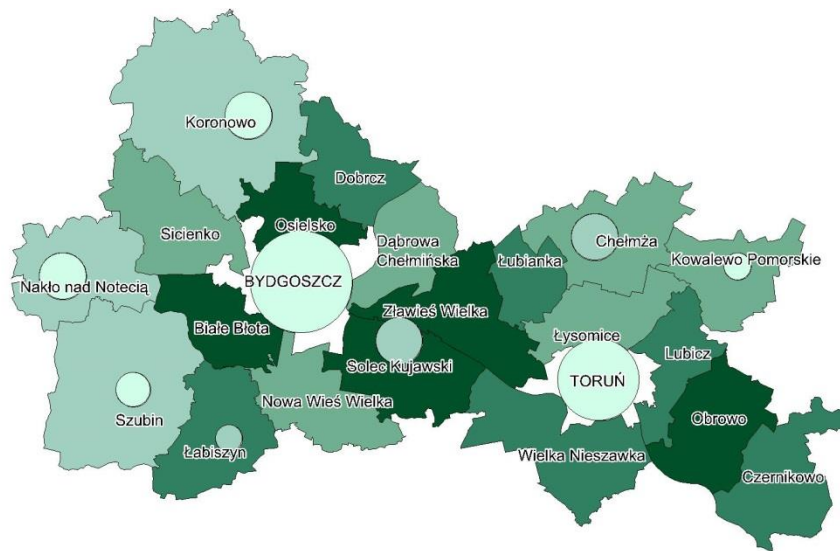
Struktura wieku

W latach 2003-2012 przekształceniu uległa struktura wieku mieszkańców analizowanego obszaru. We wszystkich gminach na analizowanym obszarze zaobserwowano przeciętne zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym aż o 3,8 punktu procentowego, z 24,9% ogólnej liczby mieszkańców w 2003 r. do 21,1% w 2012 r. Natomiast wzrost liczby ludności zanotowano w grupie produkcyjnej i poprodukcyjnej. Udział osób w wieku produkcyjnym zwiększył się o 1,9 punktu procentowego (62,7% - 2003 r., 64,6 – 2012 r.), natomiast mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 2,0 punkty procentowe (12,3% - 2003 r., 14,3% - 2012 r.). Wymienione przemiany świadczą o procesie starzenia się społeczeństwa. Mimo tego, na analizowanym obszarze, zmiany struktury wieku mieszkańców są korzystniejsze od tych zachodzących w województwie kujawsko-pomorskim. Widoczny jest większy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, niż w województwie i tylko nieznaczny wzrost (lub nawet spadek – jak w gminach Łubianka, Obrowo, Osielsko) udziału osób w wieku poprodukcyjnym, w stosunku do ogólnej liczby ludności (co jest skutkiem dużego napływu ludności młodej).

Tab.12. Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ogólnej liczby ludności w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2001-2003 i 2010-2012

Nazwa gminy	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	2003 r.	2012 r.	2003 r.	2012 r.	2003 r.	2012 r.
Bydgoszcz	18,7	15,7	65,0	63,5	16,3	20,8
Toruń	19,0	16,4	67,0	65,0	14,0	18,6
Białe Błota	25,9	23,4	63,8	65,5	10,3	11,1
Chełmża – gmina miejska	23,4	19,3	62,3	64,9	14,3	15,8
Chełmża – gmina wiejska	25,4	21,4	60,3	63,9	14,4	14,6
Czernikowo	27,4	22,8	59,5	63,6	13,1	13,6
Dąbrowa Chełmińska	26,7	21,8	61,3	65,3	12,0	13,0
Dobrcz	24,9	22,3	62,1	63,9	13,0	13,8
Koronowo - miasto	23,8	18,8	64,2	66,3	11,9	14,9
Koronowo - obszar wiejski	25,8	20,9	61,2	63,9	13,1	15,3
Kowalewo Pomorskie - miasto	23,1	18,8	61,6	63,6	15,3	17,6
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	26,4	21,8	59,7	62,9	13,9	15,3
Lubicz	26,4	22,5	64,0	65,8	9,6	11,7
Łabiszyn - miasto	23,3	19,1	66,7	66,9	10,0	14,0
Łabiszyn - obszar wiejski	27,6	23,0	60,4	63,6	12,0	13,4
Łubianka	27,6	23,2	59,0	64,2	13,4	12,6
Łysomice	26,0	21,9	62,1	65,4	11,9	12,7
Nakło nad Notecią - miasto	22,2	19,0	63,8	62,6	14,0	18,5
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	24,1	20,0	63,7	64,5	12,2	15,6
Nowa Wieś Wielka	26,4	21,7	63,6	65,7	10,0	12,6
Obrowo	27,6	24,4	60,9	64,5	11,5	11,1
Osielsko	25,5	23,4	63,3	65,6	11,1	11,0
Sicienko	26,9	21,4	61,9	65,3	11,2	13,3
Solec Kujawski - miasto	23,1	19,4	63,3	63,6	13,6	17,1
Solec Kujawski - obszar wiejski	26,1	23,9	64,7	65,8	9,2	10,3
Szubin - miasto	23,6	18,8	63,6	64,2	12,8	17,1
Szubin - obszar wiejski	25,3	20,7	62,8	64,9	11,9	14,4
Wielka Nieszawka	23,5	23,0	64,9	63,1	11,6	14,0
Zławieź Wielka	26,7	23,5	63,0	64,6	10,3	11,9

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

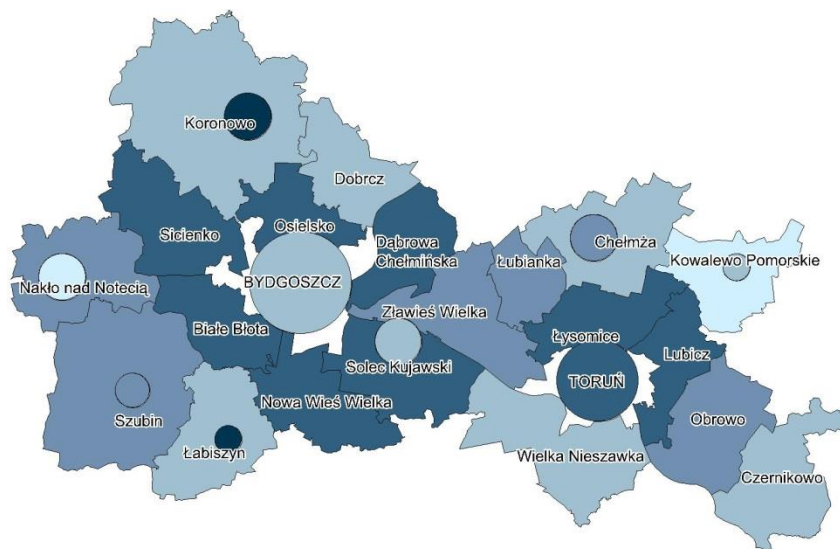
LEGENDA:

Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2012 r.

- 23,0 do 24,4 (5)
- 21,0 do 23,0 (6)
- 19,0 do 21,0 (6)
- 17,0 do 19,0 (6)
- 15,7 do 17,0 (6)

Rys.24. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2012 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

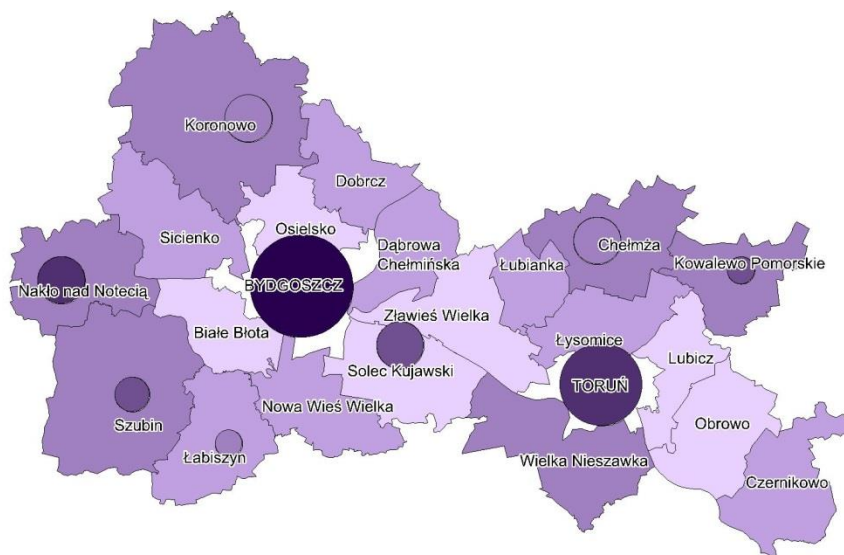
LEGENDA:

Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.

- 66,0 do 66,9 (2)
- 65,0 do 66,0 (9)
- 64,0 do 65,0 (7)
- 63,0 do 64,0 (9)
- 62,6 do 63,0 (2)

Rys.25. Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2012 r.

- 20,0 do 20,8 (1)
- 18,0 do 20,0 (2)
- 16,0 do 18,0 (3)
- 14,0 do 16,0 (9)
- 12,0 do 14,0 (8)
- 10,3 do 12,0 (6)

Rys.26. Procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2012 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Przedsiębiorczość

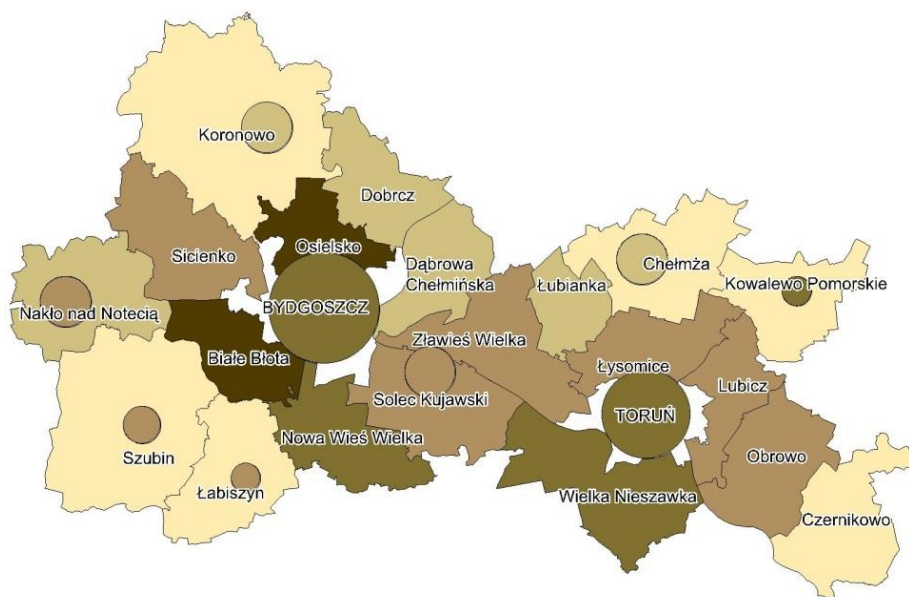
W latach 2009 - 2012 na analizowanym obszarze zanotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Ich liczba zwiększyła się o prawie 5,5 tys. (o 6,2%, a więc prawie 2-krotnie więcej, niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim). Największy wzrost (ponad 40%) zanotowano w gminie Obrowo, a 20-30% w gminach: Osielsko, Białe Błota, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka, Łysomice. Spadek zanotowano jedynie w trzech miastach – w Chełmży, Łabiszynie i największy, 6% w Szubinie. W obszarze analiz zanotowano również wyższy, niż przeciętnie w województwie, wzrost wskaźnika podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (ze 106 na 110; w województwie z 88 na 90). Największy wzrost wskaźnika, około 20%, zanotowano w gminie Obrowo i Osielsko, a największy spadek, o 8%, w mieście Szubin.

Tab.13. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej oraz na 1000 mieszkańców w jednostkach analizowanego obszaru w latach 2009 i 2012

Nazwa jednostki	Ogólna liczba				Wskaźnik na 1000 mieszkańców		
	2009 r.	2012 r.	Ilościowa zmiana	Procentowa zmiana	2009r.	2012r.	Procentowa zmiana
Bydgoszcz	42790	43401	611	1,4	120	120	0,4
Toruń	22878	24703	1825	8,0	111	121	8,7
Białe Błota	2251	2806	555	24,7	137	150	9,7
Chełmża - miasto	1155	1144	-11	-1,0	76	76	-0,2
Chełmża - gmina wiejska	509	558	49	9,6	54	57	6,7
Czernikowo	529	597	68	12,9	62	67	8,6
Dąbrowa Chełmińska	542	622	80	14,8	72	78	9,4

Dobrcz	727	846	119	16,4	75	80	6,9
Koronowo - miasto	869	871	2	0,2	79	77	-2,7
Koronowo - obszar wiejski	707	772	65	9,2	56	61	8,5
Kowalewo Pomorskie - miasto	414	428	14	3,4	101	100	-0,7
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	385	418	33	8,6	52	57	8,7
Lubicz	1632	1889	257	15,7	88	100	12,8
Łabiszyn - miasto	437	430	-7	-1,6	98	95	-3,9
Łabiszyn - obszar wiejski	308	327	19	6,2	61	62	2,2
Łubianka	387	461	74	19,1	64	71	10,9
Łysomice	778	910	132	17,0	87	98	13,3
Nakło nad Notecią - miasto	1700	1721	21	1,2	88	89	1,1
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	827	943	116	14,0	65	71	10,5
Nowa Wieś Wielka	896	1043	147	16,4	100	109	9,2
Obrowo	883	1251	368	41,7	74	92	23,1
Osielsko	1497	1933	436	29,1	137	161	18,2
Sicienko	757	858	101	13,3	81	88	8,6
Solec Kujawski - miasto	1407	1464	57	4,1	92	93	1,3
Solec Kujawski - obszar wiejski	83	95	12	14,5	77	86	11,4
Szubin - miasto	832	782	-50	-6,0	90	82	-8,1
Szubin - obszar wiejski	869	914	45	5,2	62	63	1,0
Wielka Nieszawka	434	533	99	22,8	97	111	13,8
Zławieś Wielka	975	1189	214	21,9	80	92	13,9

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

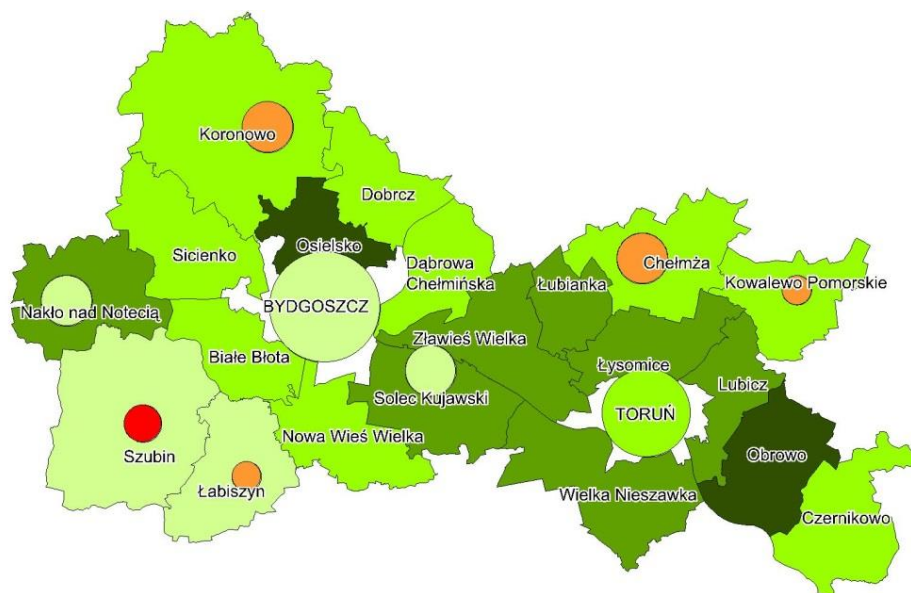
LEGENDA:

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w 2012 r.

- 150,0 do 170,0 (2)
- 100,0 do 130,0 (5)
- 80,0 do 100,0 (10)
- 70,0 do 80,0 (6)
- 56,9 do 70,0 (6)

Rys.27. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w 2012 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Procentowa zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej w latach 2009-2012

■ 18,0 do 23,1	(2)
■ 10,0 do 15,0	(7)
■ 6,0 do 10,0	(10)
■ 0,0 do 3,0	(5)
■ -4,0 do 0,0	(4)
■ -8,1	(1)

Rys.28. Procentowa zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej w latach 2009- 2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Przeciętna wielkość miejscowości wiejskich

Gminy wchodzące w skład obszaru analiz cechują się dużym zróżnicowaniem przeciętnej wielkości miejscowości wiejskiej. Największa wartość cechuje gminę Białe Błota, w której miejscowości wiejskie zamieszkiwane są średnio przez 1438 osób. Poza tym, duże wsie występują w gminach: Wielka Nieszawka (1203), Osielsko (998) i Lubicz (997). W gminach o najniższej średniej wielkości miejscowości wiejskiej wartości nieznacznie przekraczają 200 osób (Solec Kujawski - 222 i Łabiszyn - 228).

Przeciętna wielkość miejscowości wiejskiej w obszarze analiz w latach 2003-2012 uległa wyraźnemu zwiększeniu, w związku z napływem nowych mieszkańców do strefy podmiejskiej Bydgoszczy i Torunia. Największy wzrost przeciętnej wielkości wsi zanotowano w gminach - Osielsko, Białe Błota, Obrowo (o 50-60%), przy czym należy zaznaczyć, że w znacznym stopniu jest on wynikiem osiedlania się imigrantów w miejscowości gminnej; wzrost poniżej 10% dotyczył gmin – Chełmża, Koronowo, Nakło, Czernikowo, Łabiszyn. W żadnej z gmin analizowanego obszaru, średnia wielkość miejscowości wiejskiej nie zmniejszyła się.

Tab.14. Przeciętne wielkości miejscowości wiejskich w gminach wchodzących w skład obszaru ZIT-u, w latach 2003 i 2012

Nazwa gminy	Ludność w miejscowościach wiejskich		Liczba miejscowości wiejskich	Średnia liczba mieszkańców miejscowości wiejskich	
	2003 r.	2012 r.	2012 r.	2003 r.	2012 r.
Białe Błota	12066	18693	13	928	1438
Chełmża - gmina wiejska	9442	9738	31	305	314
Czernikowo	8214	8912	25	329	356
Dąbrowa Chełmińska	6905	7926	23	300	345
Dobrcz	8860	10608	24	369	442
Koronowo	12278	12729	34	361	374
Lubicz	15356	18940	19	808	997
Łabiszyn	4834	5248	23	210	228
Łubianka	5625	6496	14	402	464
Łysomice	8090	9272	20	405	464
Nakło nad Notecią	12488	13233	21	595	630
Nowa Wieś Wielka	7686	9557	16	480	597
Obrowo	9016	13672	25	361	547
Osielsko	7552	11970	12	629	998
Sicienko	8645	9702	25	346	388
Solec Kujawski	978	1108	5	196	222
Szubin	12847	14494	46	279	315
Wielka Nieszawka	3680	4813	4	920	1203
Zławieś Wielka	10675	12982	20	534	649

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Bezrobocie

W latach 2003-2012, w obszarze analiz zmniejszyła się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych o 21,3 tys., przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym o 10,2 tys., co świadczy o wyraźnej poprawie na rynku pracy. Przeciętny spadek liczby bezrobotnych wyniósł 34,4% i był nieco większy od średniej wojewódzkiej (29,8%). Spadek wielkości bezrobocia dotyczył wszystkich gmin analizowanego obszaru, przy czym wyraźnie zaznacza się jego nierównomierność. W gminach: Solec Kujawski, Zławieś Wielka, Łabiszyn, Szubin, Nakło nad Notecią wynosił on od 40 do 48%, natomiast w gminie Obrowo i Czernikowo – około 6-7%.

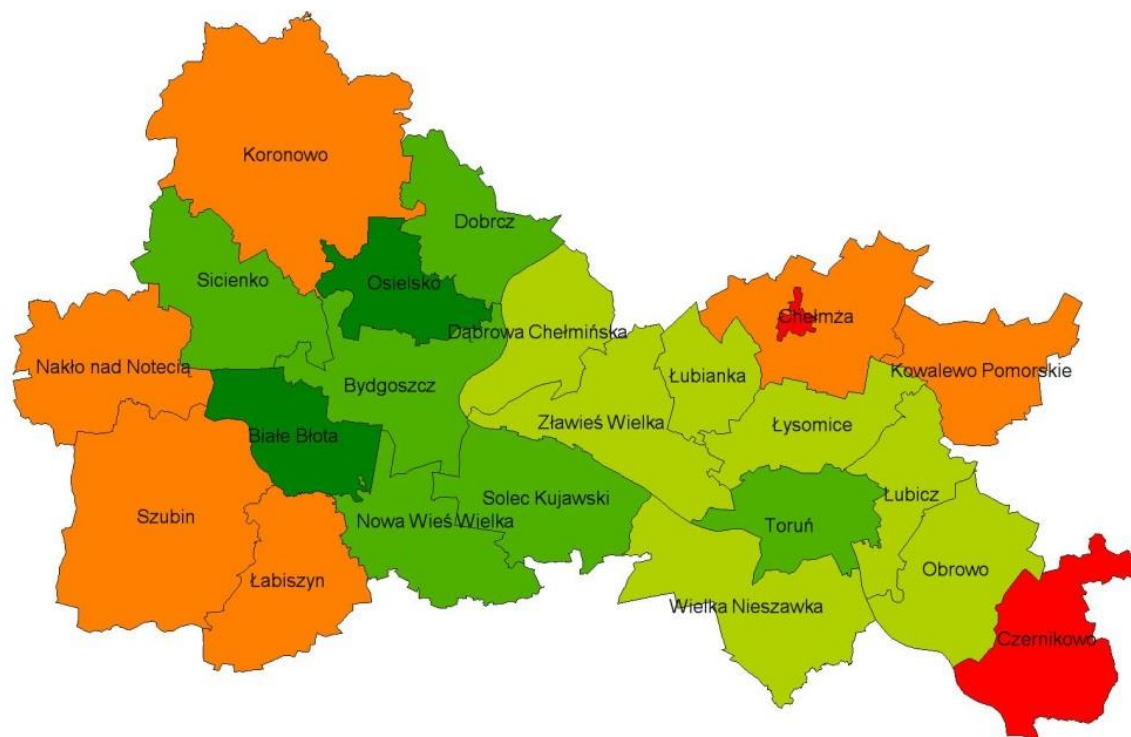
W obszarze analiz wyraźnie zmniejszył się udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, z 11,5 do 7,4%. Są to wskaźniki wyraźnie korzystniejsze, niż przeciętna dla województwa kujawsko-pomorskiego (2003 rok – 16,2% i 2012 rok – 11,1%) i świadczą one o zdecydowanie korzystniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej tej części regionu.

Obecnie najkorzystniejsza sytuacja pod względem bezrobocia występuje w najwcześniej urbanizujących się gminach podmiejskich Bydgoszczy – Osielsko i Białe Błota, a najgorszą sytuacją cechują się gmina Czernikowo i miasto Chełmża, w których wskaźnik bezrobocia wynosi powyżej 15%.

Tab.15. Liczba osób bezrobotnych i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład obszaru ZIT-u, w latach 2003 i 2012

Nazwa gminy	Liczba osób bezrobotnych				Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	
	2003 r.	2012 r.	Zmiana ilościowa	Zmiana procentowa	2003 r.	2012 r.
Bydgoszcz	21514	13917	-7597	-35,3	8,9	6,1
Toruń	14317	8808	-5509	-38,5	10,2	6,6
Białe Błota	777	650	-127	-16,3	10,1	5,3
Chełmża - miasto	2105	1540	-565	-26,8	22,1	15,8
Chełmża - gmina wiejska	1130	813	-317	-28,1	19,9	13,1
Czernikowo	1020	954	-66	-6,5	20,9	16,8
Dąbrowa Chełmińska	594	378	-216	-36,4	14,0	7,3
Dobrcz	638	439	-199	-31,2	11,6	6,5
Koronowo	2528	1848	-680	-26,9	17,5	11,8
Kowalewo Pomorskie	1228	972	-256	-20,8	17,9	13,3
Lubicz	1415	1038	-377	-26,6	14,4	8,3
Łabiszyn	1284	751	-533	-41,5	21,9	11,8
Łubianka	540	370	-170	-31,5	16,3	8,9
Łysomice	860	539	-321	-37,3	17,1	8,9
Nakło nad Notecią	3969	2361	-1608	-40,5	19,4	11,3
Nowa Wieś Wielka	514	404	-110	-21,4	10,5	6,4
Obrowo	871	820	-51	-5,9	15,9	9,3
Osielsko	430	382	-48	-11,2	9,0	4,9
Sicienko	634	434	-200	-31,5	11,8	6,9
Solec Kujawski	1348	708	-640	-47,5	13,4	6,6
Szubin	2769	1621	-1148	-41,5	19,8	10,4
Wielka Nieszawka	349	239	-110	-31,5	14,6	7,9
Zławieś Wielka	1150	657	-493	-42,9	17,1	7,8

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.

- 15,0 do 16,8 (2)
- 10,0 do 15,0 (6)
- 7,0 do 10,0 (7)
- 6,0 do 7,0 (6)
- 4,9 do 5,5 (2)

Rys.29. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2012 r.

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch budowlany

Analizowany obszar cechuje się znacznie wyższym poziomem ruchu budowlanego, niż przeciętnie województwo kujawsko-pomorskie. W latach 2005-2012 na obszarze tym oddano do użytku łącznie 27,7 tys. mieszkań, co stanowi 57,7% mieszkań oddanych do użytku w całym województwie. Bez względu na największą liczbę oddanych do użytku mieszkań odnotowano w Toruniu (8599) i Bydgoszczy (7237), natomiast z pozostałych jednostek obszaru zdecydowanie wyróżniają się gminy: Białe Błota (1855 mieszkań), Osielsko (1689) i Obrowo (1225). W tych trzech gminach powstało 40% mieszkań wybudowanych poza stolicami województwa. Najniższy poziom ruchu budowlanego zanotowano na obszarze wiejskim gminy Solec Kujawski (24 mieszkania), w mieście Łabiszyn (63) i na obszarze wiejskim gminy Kowalewo Pomorskie (86).

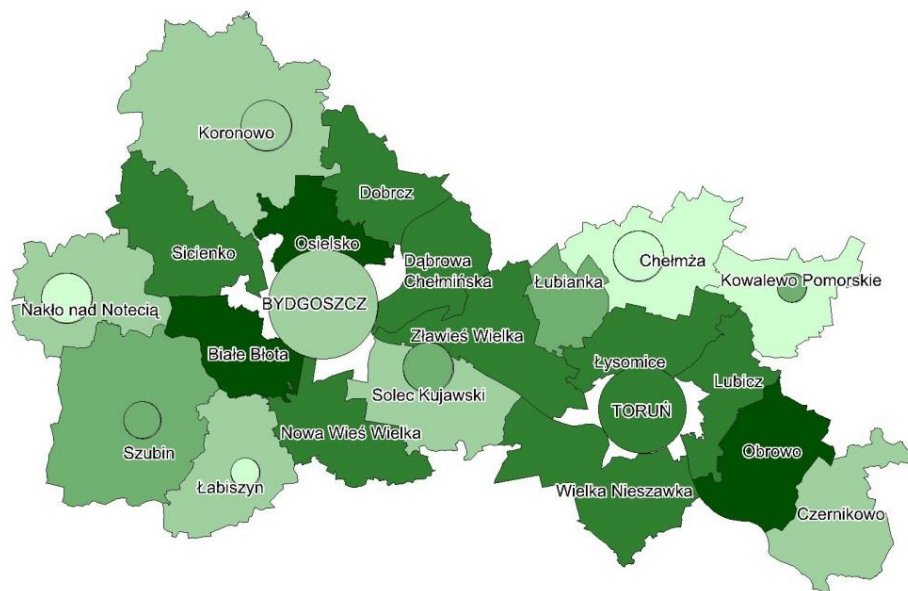
O dużym natężeniu ruchu budowlanego na analizowanym obszarze świadczy również wskaźnik liczby oddanych mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (suma dla okresu 2005-2012). Wynosi on tu 4,1/1000, przy przeciętnej wartości dla województwa wynoszącej 2,9/1000. Wskaźnik ten, na analizowanym obszarze, cechuje się ponad 20-krotną rozpiętością - najwyższą wartość osiągnęła gmina Osielsko (20,0 mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców), w dalszej kolejności wyróżniają się gminy: Białe Błota (14,3/1000) i Obrowo (13,1/1000). Do jednostek o najniższym wskaźniku należy miasto Chełmża (0,9/1000) oraz miasto Nakło nad Notecią (1,2/1000).

W latach 2003-2012 we wszystkich jednostkach analizowanego obszaru zwiększyła się przeciętna powierzchnia mieszkania, co świadczy o tym, że powierzchnia nowowbudowanych mieszkań jest większa, niż dotychczas istniejących. Szczególnie, pod względem wielkości mieszkań, wyróżniają się dwie najbardziej zurbanizowane gminy podmiejskie Bydgoszczy, w których przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 129 m² (Osielsko) i 114 m² (Białe Błota).

Tab.16. Liczba i powierzchnia mieszkań w latach 2003 i 2012 oraz ruch budowlany w jednostkach wchodzących w skład obszaru ZIT-u, w latach 2005-2012

Nazwa jednostki	Liczba mieszkań		Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania (m ²)		Suma mieszkań oddanych do użytku	Wskaźnik oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców
	2003 r.	2012 r.	2003 r.	2012 r.	2005-2012	2005-2012
Bydgoszcz	135163	145037	56,9	57,8	7237	2,5
Toruń	75660	84966	56,9	58,5	8599	5,2
Białe Błota	3588	5499	97,0	114,5	1855	14,3
Chełmża - miasto	5076	5298	55,4	56,4	115	0,9
Chełmża - gmina wiejska	2447	2628	78,3	83,3	118	1,5
Czernikowo	2029	2310	84,1	90,1	200	2,9
Dąbrowa Chełmińska	2017	2250	76,7	90,2	348	5,8
Dobrcz	2473	3152	80,9	91,3	534	6,8
Koronowo - miasto	3515	3793	63,8	68,0	246	2,8
Koronowo - obszar wiejski	3270	3503	82,2	87,6	289	2,9
Kowalewo Pomorskie - miasto	1363	1494	65,3	67,2	155	4,7
Kowalewo Pomorskie - obszar wiejski	1882	1971	83,3	88,3	86	1,5
Lubicz	4266	5581	81,7	93,2	842	5,8
Łabiszyn - miasto	1350	1442	68,9	72,3	63	1,8
Łabiszyn - obszar wiejski	1238	1390	78,2	85,9	117	2,9
Łubianka	1418	1683	86,2	96,2	185	3,8
Łysomice	2086	2506	86,8	99,7	364	5,2
Nakło nad Notecią - miasto	6406	6677	58,9	60,9	181	1,2
Nakło nad Notecią - obszar wiejski	3301	3598	71,4	76,5	262	2,5
Nowa Wieś Wielka	2335	2921	87,6	100,2	441	6,2
Obrowo	2346	3741	90,8	103,7	1225	13,1
Osielsko	2192	3996	110,0	128,6	1689	20,0
Sicienko	2472	2881	75,3	86,8	422	5,7
Solec Kujawski - miasto	4949	5417	62,0	67,7	443	3,6
Solec Kujawski - obszar wiejski	260	247	75,7	84,7	24	2,8
Szubin - miasto	2930	3028	65,1	68,4	279	3,7
Szubin - obszar wiejski	3524	3731	75,9	86,5	500	4,5
Wielka Nieszawka	1008	1222	83,8	100,8	232	6,6
Zławieś Wielka	2944	3587	79,8	94,4	656	6,8

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

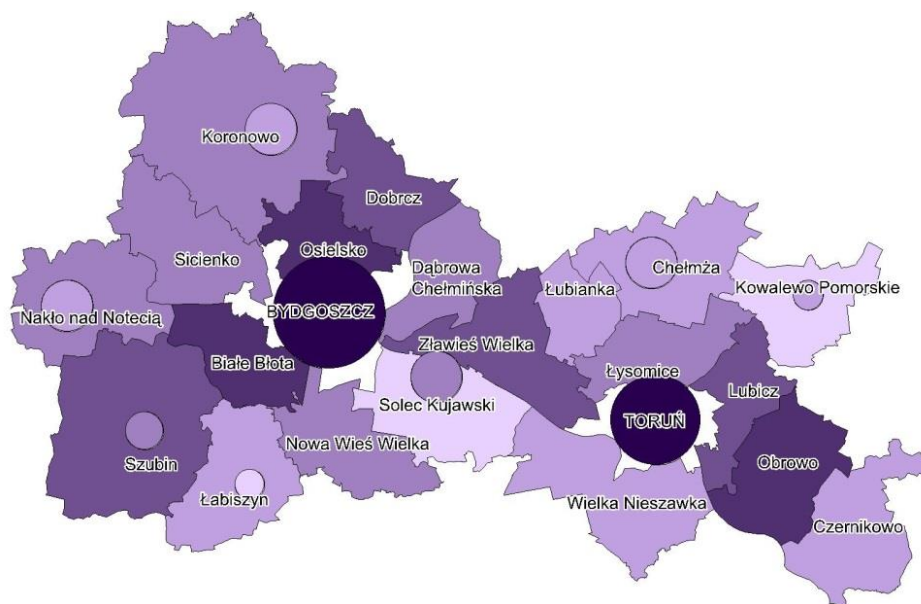
LEGENDA:

Średni wskaźnik liczby oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2005-2012

13,0 do 20,0	(3)
5,0 do 7,0	(9)
3,0 do 5,0	(5)
2,0 do 3,0	(7)
0,9 do 2,0	(5)

Rys.30. Średni wskaźnik liczby oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2005-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

LEGENDA:

Łączna liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2005-2012

7 200 do 8 600	(2)
1 200 do 1 900	(3)
500 do 850	(4)
250 do 500	(8)
100 do 250	(9)
20 do 100	(3)

Rys.31. Łączna liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2005-2012

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.2. Spójność infrastrukturalna

Odległości od centrów miast

Na potrzeby niniejszego opracowania podjęto się próby zlokalizowania stref odległościowych od centrów Bydgoszczy i Torunia. Istotne jest to, że nie rozpatrywano tu odległości od centrum obszaru rdzeniowego w linii prostej, a odległość po istniejącej sieci drogowej. Analizy dotyczyły jedynie dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, gdyż uznano, że tylko za pośrednictwem takiej sieci dróg odbywa się co do zasady komunikacja w relacji ośrodek rdzeniowy – strefa zewnętrzna, a drogi gminne mają za zadanie obsługiwać jedynie ruch o charakterze lokalnym. Co ciekawe analiza obszaru wykazała, że w przypadku zarówno Bydgoszczy jak i Torunia praktycznie nie obserwuje się sytuacji, kiedy to dojazd do miasta odbywa się za pośrednictwem drogi gminnej, co dowodzi sensowności takiego potraktowania relacji dojazdowych. Drugim ważnym uwarunkowaniem brany pod uwagę w niniejszej analizie jest wyznaczenie funkcjonalnego centrum miasta rdzeniowego. Za centrum funkcjonalne Bydgoszczy uznano obszar zamknięty ulicami: Kamienna, Aleja Wyszyńskiego, Aleja Jana Pawła II, Wojska Polskiego, Solskiego, Piękna, Szubińska, Kruszwicka, Focha, Królowej Jadwigi, Dworcowa, Zygmunta Augusta, Altyleryjska. Natomiast za centrum funkcjonalne Torunia uznano obszar zamknięty ulicami: Bema, Podgórna, Kościuszki, Szosa Lubicka, Bulwar Filadelfijski, Aleja Jana Pawła II, Kraszewskiego (uwzględniono sieć drogową bez nowego mostu na Wiśle w Toruniu). Wyznaczono w efekcie 5 stref odległościowych (do 10km, od 10km do 20km, od 20km do 30km, od 30km do 40km oraz powyżej 40km), które obrazują potencjalne obszary dojazdowej do centrów Bydgoszczy i Torunia.

Regiony gospodarki odpadami

Zmieniona Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Art.3a), nałożyła na gminy obowiązek dotyczący m.in. budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Samorządy województw przygotowując wojewódzkie plany gospodarki odpadami ustanowiły Regiony Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK), ukierunkowując przepływ odpadów do regionalnych instalacji mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, kompostowni i składowisk odpadów.

W obszarze analiz, wg stanu do dnia 31 grudnia 2015 roku, działają 3 RIPOK-i (Regionalne Instalacje do Przetwarzania Odpadów Komunalnych), wyznaczone w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023”, uchwalonym Uchwałą Nr XXVI/434/12 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2012r., obejmujące następujące regiony gospodarki odpadami komunalnymi: Region 5 – Bydgoski, z gminami z powiatu bydgoskiego: Białe Błota, Dąbrowa Chełmińska, Dobrcz, Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Osielsko, Sicienko, Solec Kujawski oraz gminą Nakło nad Notecią i gminą Szubin z powiatu nakielskiego, a także z gminą Łabiszyn z powiatu żnińskiego, Region nr 7 – Toruński, w skład którego wchodzi następujące gminy z powiatu toruńskiego: Zławieś Wielka, Łubianka, Łysomice, Lubicz, Obrowo, Czernikowo, Wielka Nieszawka i miasto Toruń oraz Region 2 – Chełmińsko-Wąbrzeski z miastem Chełmża i gminą Chełmża z powiatu toruńskiego, a także gminą Kowalewo Pomorskie z powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

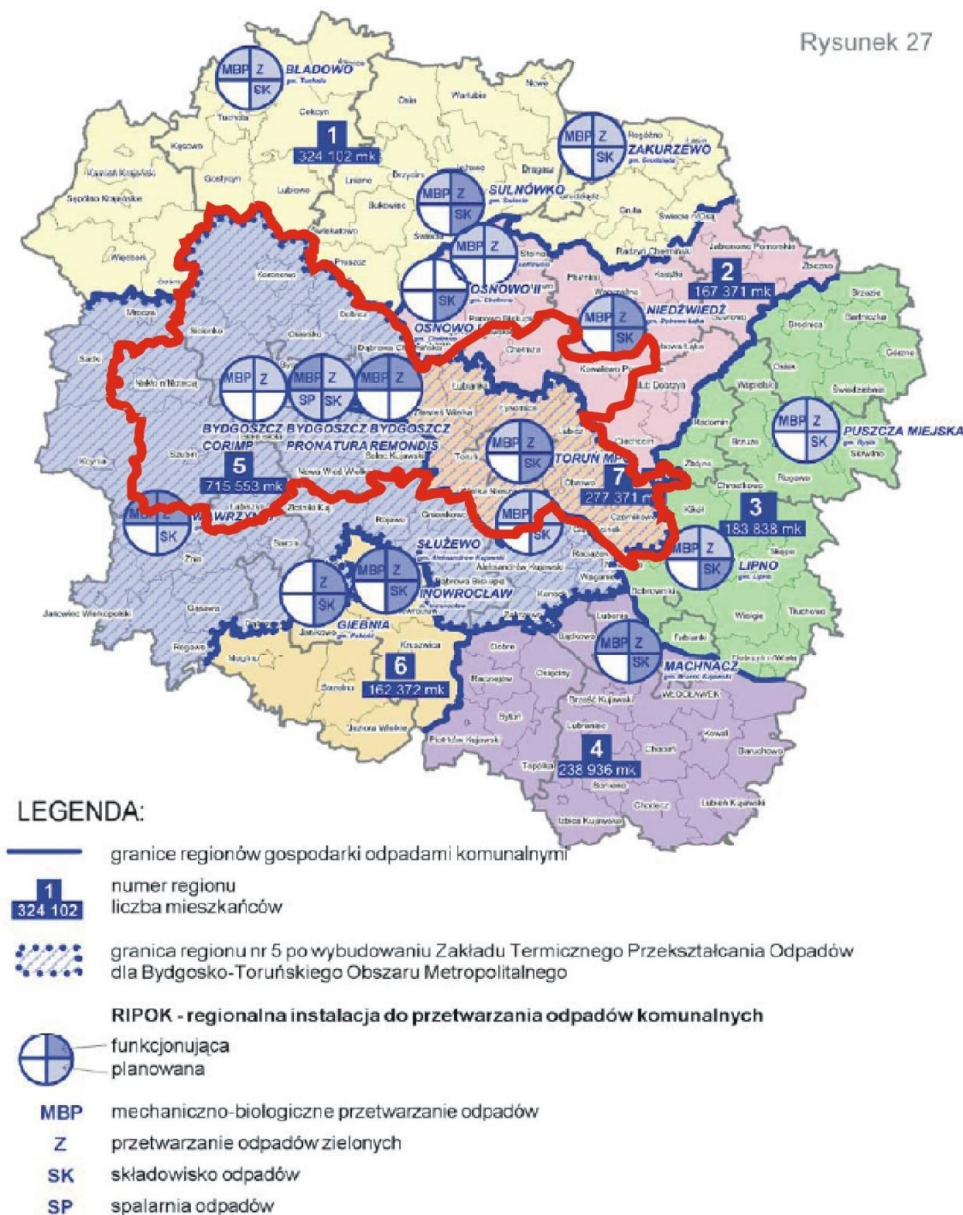
PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023

Regiony gospodarki odpadami komunalnymi (według stanu do dnia 31 grudnia 2015 r.)

Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)

Rysunek 27

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Departament Środowiska

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Rys.32. Obszar analiz na tle regionów gospodarki odpadami wg stanu do 31 grudnia 2015 roku

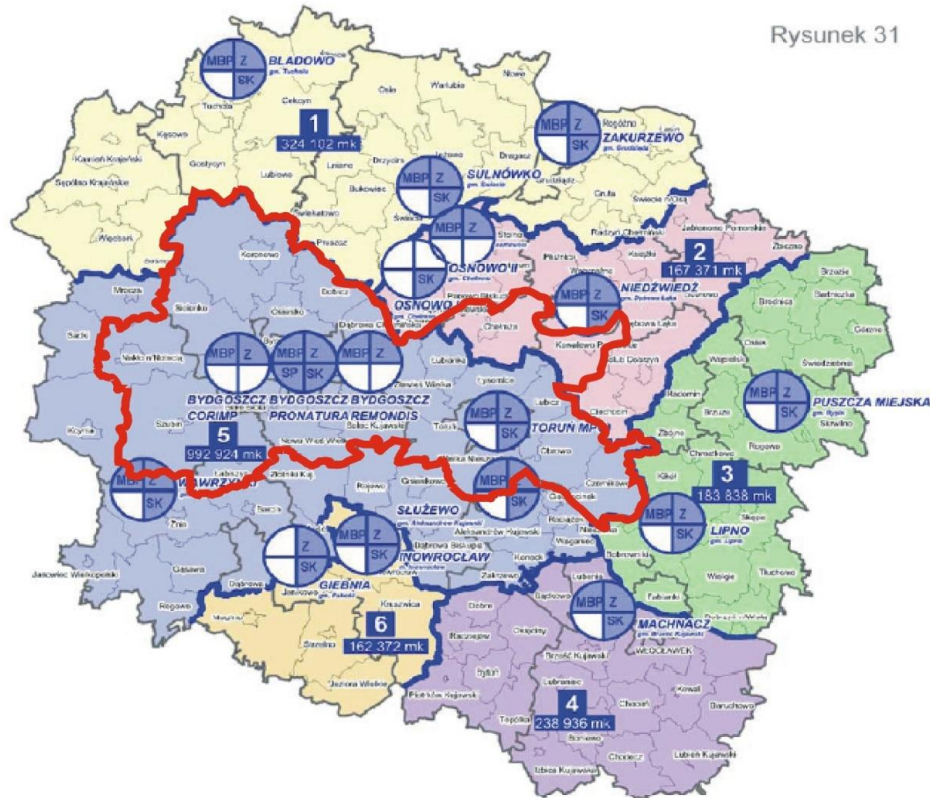
Po uruchomieniu Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego, nastąpi połączenie dwóch regionów gospodarki odpadami: bydgoskiego (nr 5) i toruńskiego (nr 7) i powstanie wspólny Region 5 Bydgosko-Toruński, który funkcjonować będzie od 1 stycznia 2016 roku. Obejme on swoim zasięgiem większość gmin w analizowanym obszarze. Poza jego zasięgiem znajdują się jedynie: miasto Chełmża i gmina wiejska Chełmża oraz gmina Kowalewo Pomorskie.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023

Regiony gospodarki odpadami komunalnymi (według stanu od dnia 1 stycznia 2016r.)
Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)

Rysunek 31

LEGENDA:

- granice regionów gospodarki odpadami komunalnymi
- numer regionu
liczba mieszkańców
- RIPOK - regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych
- MBP** mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów
- Z** przetwarzanie odpadów zielonych
- SK** składowisko odpadów
- SP** spalarnia odpadów

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Departament Środowiska

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Rys.33. Obszar analiz na tle regionów gospodarki odpadami wg stanu od 1 stycznia 2016 roku

Aglomeracje kanalizacyjne

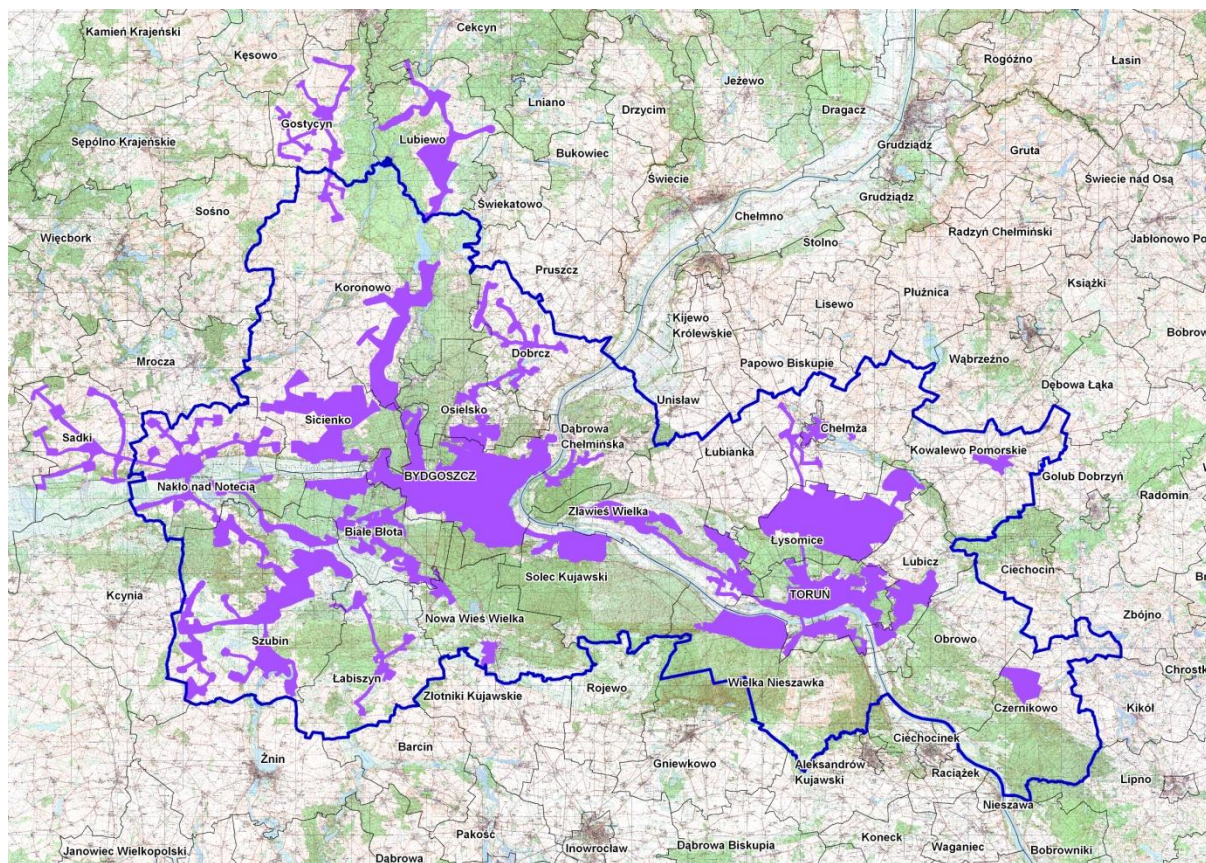
Analizowany obszar wykazuje cechy zintegrowania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków w ramach aglomeracji kanalizacyjnych. Wg art. 43 ust.2 ustawy Prawo wodne, pod pojęciem aglomeracji kanalizacyjnej należy rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są

wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

W obszarze analiz działa kilkanaście aglomeracji kanalizacyjnych, z czego większość stanowią aglomeracje transgraniczne. Dla przykładu w skład aglomeracji Bydgoszcz, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 380085 (wg Rozp. Nr 73/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 czerwca 2006 roku) oprócz miasta Bydgoszcz wchodzi następujące gminy:

- Sicienko (część osiedla Osówek),
- Dobrcz (miejscowości: Augustowo, Borówno, Nekla, Kusowo, Dobrcz, Stronno, Wudzyn, Zalesie, Pyszczyń, Pauliny, Kotomierz, Karolewo, Siemno, Trzeciewiec),
- Osielsko (miejscowości: Osielsko, Myślęcinek, Zamczysko, Niemcz, Maksymilianowo, Żołędowo),
- Dąbrowa Chełmińska (miejscowości: Mozgowina, Nowy Dwór, Ostromecko, Strzyżawa),
- Solec Kujawski (miejscowości: Otorowo, Makowiska oraz miasto Solec Kujawski),
- Białe Błota (miejscowości: Trzciniec, Przyłęki, Brzoza, Zielonka, Prądko, Ciele, Kruszyn Krajeński, Murowaniec, Pilniki, Drzewce, Jasieniec, Białe Błota, Lisi Ogon, Prądy, Łochowice i Łochowo),

obsługiwane przez cztery oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenie miasta Bydgoszczy w dzielnicach: Fordon, Kapuściska, Osowa Góra i Piaski.

Rys.34. Rozmieszczenie aglomeracji kanalizacyjnych w obszarze analiz

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie aktów ustanawiających aglomeracje

Agglomerację Toruń z kolei, o (RLM) 258105, obsługują 2 oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenie miasta Torunia. W obszarze tej aglomeracji znalazły się:

- część miasta Torunia,
- część miasta Chełmża,

- gmina Zławieś Wielka (miejscowości: Przysiek, Stary Toruń, Rozgarty, Czarne Błoto, Górsk),
- gmina Chełmża (miejscowości: Grzywna, Kończewice, Browina i Głuchowo oraz)
- Łysomice (miejscowość Ostaszewo).

Niektóre z aglomeracji wykraczają poza obszar analiz co wskazuje na istniejącą współpracę pomiędzy gminami na znacznie większym terenie. Dla przykładu aglomeracja Nakło nad Notecią obejmuje swoim zasięgiem nie tylko miejscowości z gminy Nakło, ale również z gminy Sadki, położonej już poza analizowanym obszarem.

3.3. Spójność administracyjna

Oprócz kryteriów spójności funkcjonalno-przestrzennej i społeczno-gospodarczej, wyrażanych we wskaźnikach stanu urbanizacji oraz funkcjonowania sieci infrastrukturalnych, kluczowe znaczenie dla zarządzania instrumentem ZIT ma spójność administracyjna, rozumiana jako funkcjonowanie gmin obszaru w ramach nadrzędnych struktur administracyjnych.

Podkreślić należy, że zagadnienie to ma podstawowe znaczenie dla obszarów podmiejskich, gdzie powiaty ziemskie są funkcjonalnie silnie związane z powiatami grodzkimi – a znaczna część infrastruktury o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania powiatów ziemskich, działa w miastach (klasycznym przykładem są szkoły ponadgimnazjalne i specjalistyczna służba zdrowia, które w gminach podmiejskich są reprezentowane w niewystarczającym potencjale). Zagadnienie integralności terytorialnej jest więc szczególnie istotne w zakresie zadań własnych samorządów powiatowych.

W przypadku analizowanego obszaru zagadnienie to ma następujące wymiary:

- wszystkie gminy powiatu bydgoskiego spełniały wstępne („ministerialne”) kryteria włączenia do obszaru objętego instrumentem ZIT w OF Bydgoszczy i Torunia – nie wystąpił tu więc problem spójności administracyjnej,
- tylko część gmin powiatu toruńskiego spełniało wstępne („ministerialne”) kryteria włączenia do obszaru objętego instrumentem ZIT w OF Bydgoszczy i Torunia – wystąpił więc problem spójności administracyjnej polegającej na wyłączeniu gmin: Chełmża (gmina miejska), Chełmża (gmina wiejska) i Czernikowo; gminy te nie tworzą zwartego obszaru i dążenia do integracji tych gmin podyktowane były także (oprócz wykazywanych związków funkcjonalnych – nie uwzględnionych w opracowaniu MRR) dążeniem do zapewnienia sprawnej obsługi ludności powiatu – Chełmża pozostaje (poza miastem Toruń) głównym ośrodkiem obsługi ludności powiatu,
- gminy Nakło i Szubin stanowią główne ośrodki obsługi i aktywizacji gospodarczej powiatu nakielskiego i wyróżniają się na tle pozostałych gmin powiatu, znacząco wyższym poziomem urbanizacji. Podmiejskie położenie, silne związki z Bydgoszczą oraz wykazywane wskaźniki urbanizacji, w pełni uzasadniają włączenie do obszaru objętego instrumentem ZIT w OF Bydgoszczy i Torunia – należy się spodziewać, że pomimo niezachowania integralności powiatu nakielskiego, działania realizowane na terenie tych gmin będą miały znaczenie aktywizujące dla całego powiatu – uzyska się więc efekt dźwigni poprzez wsparcie dwóch głównych miast powiatu,
- gminy Łabiszyn i Kowalewo Pomorskie nie skupiają usług powiatowych w tak dużym potencjale, by objęcie ich interwencją w ramach instrumentu ZIT w OF Bydgoszczy i Torunia mogło mieć wpływ na ich funkcjonowanie w skali powiatów żnińskiego i golubsko-dobrzyńskiego. W przypadku tych gmin instrument ZIT będzie miał na celu przede wszystkim pogłębienie związków społecznych i ekonomicznych – a nie administracyjnych – z miastami rdzeniowymi.

W zaproponowanej formie analizowany obszar spełnia więc kryterium spójności administracyjnej.

W tabeli przedstawiono stan rozwoju usług publicznych należących do zadań własnych powiatów w zakresie sfery społecznej, realizowanych na analizowanym obszarze. Z analiz wyłączone miasta centralne Bydgoszcz i Toruń ponieważ realizowane przez nie zadania własne to jednocześnie zadania lokalne jak i ponadlokalne (gminne i powiatowe), a w analizach skupiono się wyłącznie na zadaniach powiatowych. Zauważyć należy, że tak jak w przypadku wszystkich obszarów leżących w sąsiedztwie dużych miast – także zadania własne samorządów Bydgoszczy i Torunia adresowane są nie tylko do mieszkańców tych miast, ale służą zaspokajaniu potrzeb mieszkańców terenów pozamiejskich.

Zadania własne powiatów ziemskich bydgoskiego i toruńskiego, stanowią uzupełnienie rozbudowanej bazy dostępnej na terenie Bydgoszczy i Torunia i pozwalają na realizację części istotnych potrzeb w miejscu zamieszkania lub w jego pobliżu, bez konieczności dojazdów do ośrodków metropolitalnych.

Na analizowanym obszarze usługi o charakterze powiatowym zlokalizowane są w 21 miejscowościach. Najliczniejsze jednostki organizacyjne stanowią: szkoły (poziomu ponadgimnazjalnego), opieka społeczna i opiekuńcza (domy pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie). Podkreślić należy, że instytucje opiekuńcze ze względu na swój charakter powinny być lokowane w izolacji od wielkomiejskiego zgiełku, stąd znaczna ich liczba działa w mniejszych miejscowościach o niewielkim potencjale społecznym lub gospodarczym. Zauważyć należy, że w wielu gminach nie ma nawet jednej miejscowości zapewniającej mieszkańcom usługi tego typu (np. w gminie Nowa Wieś Wielka czy Dąbrowa Chełmińska) lub usługi te reprezentowane są bardzo nielicznie (1 lub 2 jednostki organizacyjne – jak w np. w gminach Chełmża czy Czernikowo).

Analiza danych wskazuje, że gminy z obszaru analiz w dużym stopniu uzależnione są od ośrodków rdzeniowych – Bydgoszczy i Torunia, w zakresie usług o charakterze powiatowym, przede wszystkim w zakresie szkolnictwa. Zasadnym jest więc stwierdzenie, że Bydgoszcz i Toruń powiązane są funkcjonalnie z gminami analizowanego obszaru i pełnią kluczowe funkcje w zakresie obsługi ich mieszkańców.

Tab.17. Usługi publiczne stanowiące zadania własne samorządów powiatowych w zakresie sfery społecznej

Lp	Gmina	Miejscowość	Jednostka organizacyjna
1	Bydgoszcz	Bydgoszcz	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2	Bydgoszcz	Bydgoszcz	Filia Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Koronowie
3	Bydgoszcz	Bydgoszcz	Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy
4	Chełmża	Browina	Dom Pomocy Społecznej w Browinie
5	Chełmża m.	Chełmża	Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Toruńskiego Ośrodek zamieszcowy
6	Chełmża m.	Chełmża	Zespół Szkół W Chełmży
7	Chełmża m.	Chełmża	Zespół Szkół Specjalnych Im. Unii Europejskiej
8	Chełmża m.	Chełmża	Szkoła Muzyczna I Stopnia w Chełmży
9	Chełmża m.	Chełmża	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Chełmży
10	Czernikowo	Czernikowo	Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Toruńskiego Obsługa bezrobotnych gminy Czernikowo
11	Czernikowo	Czernikowo	Szkoła Muzyczna I Stopnia w Chełmży z Filią w Czernikowie
12	Dobrcz	Karolewo	Zespół Szkół Agro - Ekonomicznych w Karolewie
13	Dobrcz	Karolewo	Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych
14	Koronowo	Koronowo	Zespół Szkół Zawodowych im. gen. S. Maczka w Koronowie
15	Koronowo	Koronowo	Liceum Ogólnokształcące w Koronowie
16	Koronowo	Koronowo	Zespół Szkół w Koronowie
17	Koronowo	Koronowo	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Koronowie
18	Koronowo	Koronowo	Dom Pomocy Społecznej w Koronowie
19	Kowalewo Pomorskie	Kowalewo Pomorskie	Zespół Szkół w Kowalewie Pomorskim

Lp	Gmina	Miejscowość	Jednostka organizacyjna
20	Kowalewo Pomorskie	Kowalewo Pomorskie	Publiczna Szkoła Muzyczna I stopnia w Golubiu-Dobrzyniu Filia w Kowalewie Pomorskim
21	Lubicz	Gronowo	Zespół Szkół, Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gronowie
22	Lubicz	Lubicz	Szkoła Muzyczna I Stopnia w Chełmży z Filią w Lubiczu
23	Łabiszyn	Łabiszyn	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łabiszynie
24	Łubianka	Pigża	Dom Pomocy Społecznej w Pigży
25	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Powiatowy Urząd Pracy
26	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią
27	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nakle Nad Notecią
28	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych
29	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Środowiskowy Dom Samopomocy
30	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Krzywoustego w Nakle nad Notecią
31	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. kmdr. Bolesława Romanowskiego w Nakle nad Notecią
32	Nakło nad Notecią	Nakło nad Notecią	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Nakle nad Notecią
33	Nakło nad Notecią	Lubaszcz	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Władysława Łokietka w Lubaszczu
34	Nakło nad Notecią	Karnowo	Zespół Szkół Specjalnych w Karnowie
35	Nakło nad Notecią	Rozwarzyn	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Rozwarzynie
36	Obrowo	Dobrzejewice	Dom Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Dobrzejewicach
37	Obrowo	Dobrzejewice	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Chełmży z Filią w Dobrzejewicach
38	Osielsko	Bożenkowo	Dom Pomocy Społecznej w Bożenkowie
39	Solec Kujawski	Solec Kujawski	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim
40	Szubin	Szubin	Filia Powiatowego Urzędu Pracy
41	Szubin	Szubin	Filia Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Szubinie
42	Szubin	Szubin	I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego w Szubinie
43	Szubin	Szubin	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. prof. Emila Chroboczka w Szubinie
44	Szubin	Szubin	Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie
45	Toruń	Toruń	Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Toruńskiego
46	Toruń	Toruń	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu
47	Wielka Nieszawka	Wielka Nieszawka	Dom Pomocy Społecznej w Wielkiej Nieszawce

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie biuletynów informacji publicznej starostw analizowanego obszaru

Usługi publiczne stanowiące zadania własne samorządów powiatowych zostały przedstawione na rysunku i oznaczone kolejnymi numerami zgodnymi z numeracją w tabeli.

Istotnym zadaniem utożsamianym z poziomem powiatowym, jest specjalistyczna opieka zdrowotna. Na analizowanym obszarze zapewniają ją prywatne szpitale oraz niepubliczne poradnie specjalistyczne, które świadczą również usługi bezpłatnie w ramach powszechnego ubezpieczenia. Na analizowanym terenie działają trzy szpitale (w Nakle nad Notecią, Szubinie i Chełmży). Świadczą też one opiekę lekarzy specjalistów. Poza tym na obszarze analiz działają 3 większe ośrodki leczenia specjalistycznego o szerokim zakresie świadczeń (w Nakle nad Notecią, Koronowie i Osielsku).

Rys.35. Usługi publiczne stanowiące zadania własne samorządów powiatowych w zakresie sfery społecznej oraz szpitale i poradnie specjalistyczne (bez zadań miast Bydgoszczy i Torunia).

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie biuletynów informacji publicznej starostw analizowanego obszaru

3.4. Potencjały rozwojowe Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków rdzeniowych obszaru funkcjonalnego

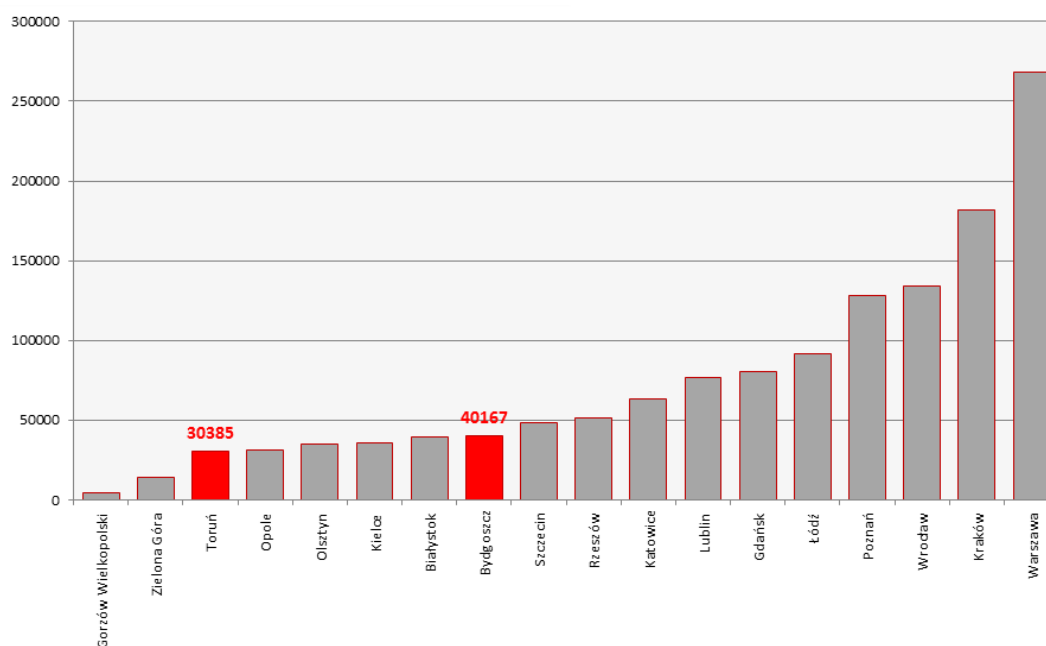
Bydgoszcz i Toruń to dwa największe i najważniejsze miasta województwa kujawsko-pomorskiego w których koncentruje się największy potencjał rozwojowy całego regionu. Są to ośrodki wykazujące szereg zróżnicowanych funkcji o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym (krajowym), co uzasadnia traktowanie tych miast jako znaczącego elementu krajowej metropolii sieciowej. Potencjał rozwojowy Bydgoszczy i Torunia i ich zdolności konkurencyjne należy rozpatrywać na płaszczyznach regionalnej i krajowej, bowiem wnioski z nich płynące są w pewnej mierze odmienne.

Na poziomie regionalnym jedną z podstawowych funkcji realizowanych przez obydwie miasta jest funkcja administracyjna, wynikająca z pełnionej przez nie roli stolic województwa kujawsko-pomorskiego. W Bydgoszczy znajduje się Urząd Wojewódzki, będący regionalną reprezentacją władzy krajowej (Rady Ministrów) natomiast w Toruniu zlokalizowano siedzibę Urzędu Marszałkowskiego - ośrodka władzy samorządowej. Oznacza to szereg konsekwencji w zakresie obsługi ludności oraz siły oddziaływania obu ośrodków - ze względów formalnych obejmuje ono całe województwo a liczne instytucje przyległe do obu urzędów świadczą usługi na rzecz wszystkich mieszkańców regionu. Wspólna stołeczność wpływa również na koncentrację innego rodzaju instytucji: sądów, urzędów skarbowych, urzędów celnych,

banków i in. Łącznie buduje to bardzo silny potencjał administracyjny obu miast i bezpośrednio wskazuje na ich rolę i rangę dla rozwoju województwa. Wykazują się one rozbudowanym systemem usług o znaczeniu regionalnym.

Oba miasta koncentrują w sobie również liczne placówki medyczne opieki szpitalnej, często o wysokim stopniu specjalizacji. W przypadku Bydgoszczy są to m.in. Centrum Onkologii Im. Prof. Franciszka Łukaszczyka, Kujawsko - Pomorskie Centrum Pulmonologii, 10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką, Szpital Uniwersytecki Nr 1 Im. Dr. Antoniego Jurasza, Wojewódzki Szpital Dziecięcy Im. J. Brudzińskiego, Samodzielny Publiczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W Toruniu znajdują się: Wojewódzki Szpital Zespolony im. Ludwika Rydygiera, SPZOZ Specjalistyczny Szpital Miejski im. Mikołaja Kopernika, Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny, Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Psychiatrycznego, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia. W przypadku Bydgoszczy występuje znaczący potencjał specjalizacji onkologicznej, z wykształconą marką i pozycją na poziomie krajowym.

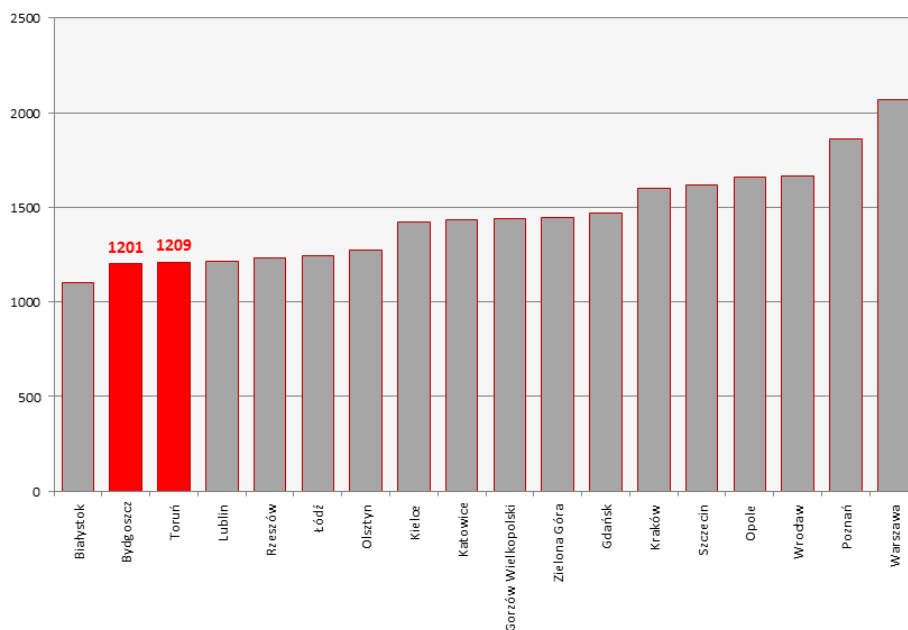
Bardzo duże znaczenie dla obu miast ma realizowana przez nie funkcja akademicka i naukowa, związana z działalnością państwowych uczelni wyższych (poziom regionalny i krajowy). W przypadku Bydgoszczy potencjał tworzy głównie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego (ponad 30 kierunków studiów) oraz Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich (30 kierunków studiów) natomiast w Toruniu - Uniwersytet Mikołaja Kopernika (79 kierunków studiów). Ze względu na zróżnicowanie oferty edukacyjnej, zauważalna jest pewna specjalizacja obu miast: Bydgoszcz pełni rolę ośrodka akademickiego o charakterze technicznym, natomiast Toruń - humanistycznym. W tym obszarze zauważalne są następujące problemy: nieumiejętność zatrzymania w regionie dobrze wykształconych młodych ludzi (co wynika ze stanu rynku pracy i poziomu rozwoju gospodarczego), potrzeba dalszego skoordynowania oferty edukacyjnej obydwu miast (kooperacja zamiast konkurencji) oraz zbyt niska renoma i rozpoznawalność uczelni na rynku krajowym. Istotną barierę rozwojową stanowią procesy demograficzne, związane ze starzeniem się społeczeństwa i skutkujące nieuchronnym znacznym spadkiem liczby studentów.

Rys.36. Liczba studentów ogółem

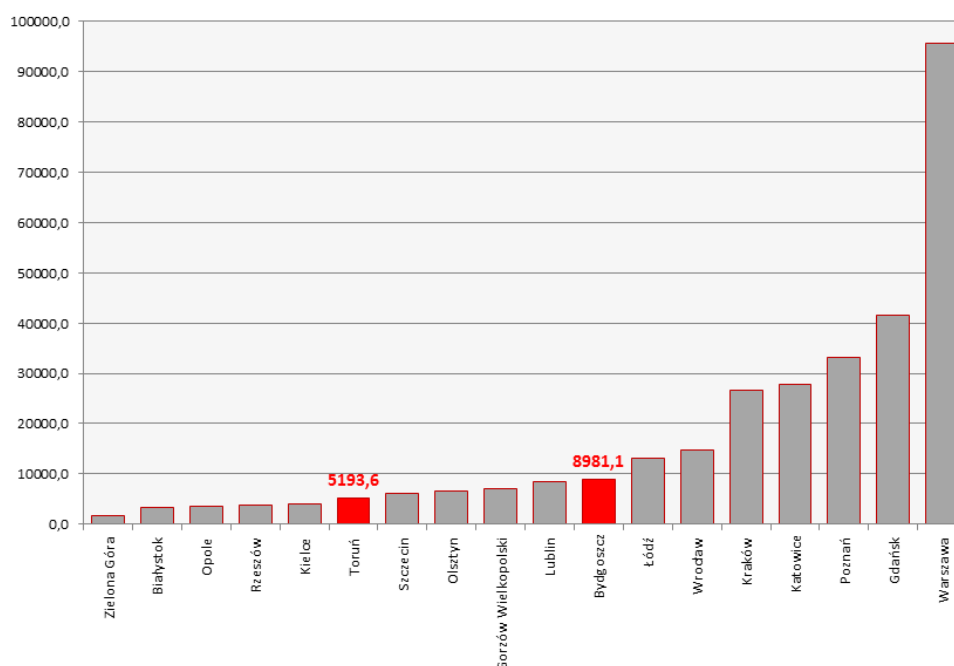
Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 2012 r.

Pod względem gospodarczym oba miasta są również najsilniejszymi ośrodkami województwa - wykazują najkorzystniejszy stan rozwoju (mierzony poziomem bezrobocia, liczbą miejsc pracy, stanem rozwoju przedsiębiorczości) i zdecydowanie stanowią o gospodarczym potencjale regionu. Jednak w zestawieniu z miastami wojewódzkimi kraju porównanie nie jest już korzystne. Oba miasta wykazują wyraźnie niższe wskaźniki i co gorsza, przewaga gospodarczych liderów wciąż się powiększa. Zarówno Bydgoszcz jak i Toruń, rozpatrywane osobno nie wykazują potencjału gospodarczego, który pozwalałby na sprawne konkutowanie z innymi ośrodkami wojewódzkimi. Dopiero suma ich potencjałów (połączona oferta) może stanowić o przewadze konkurencyjnej.

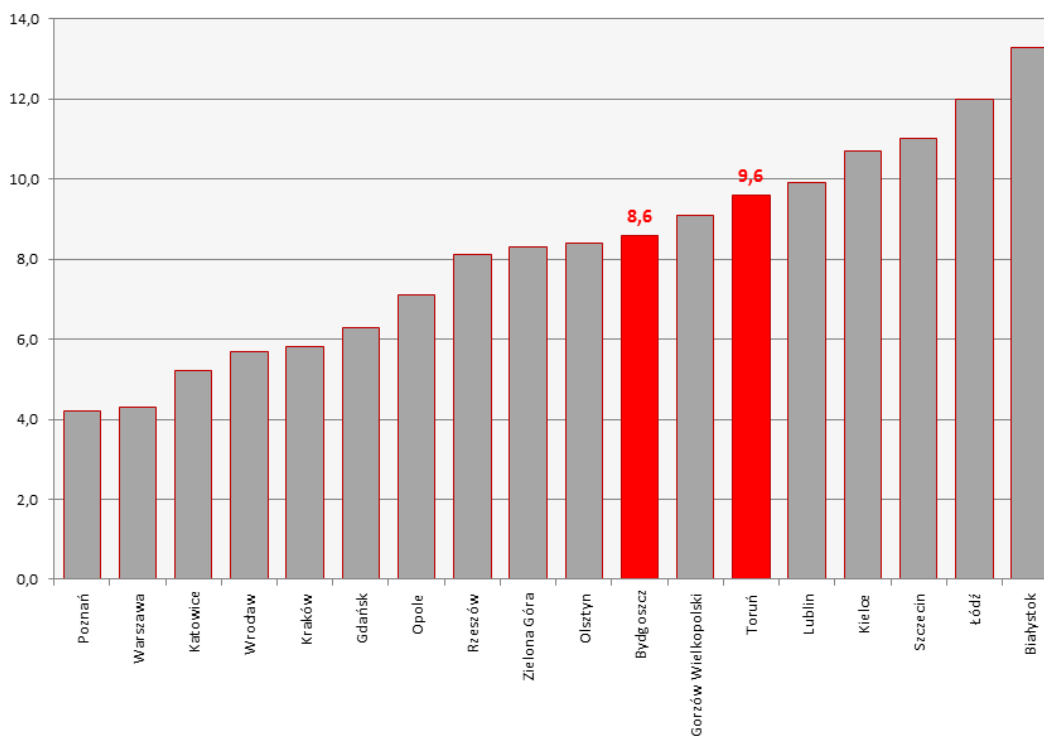
Rys.37. Liczba podmiotów gospodarczych (REGON/10 tys. mieszkańców)

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 2012 r.

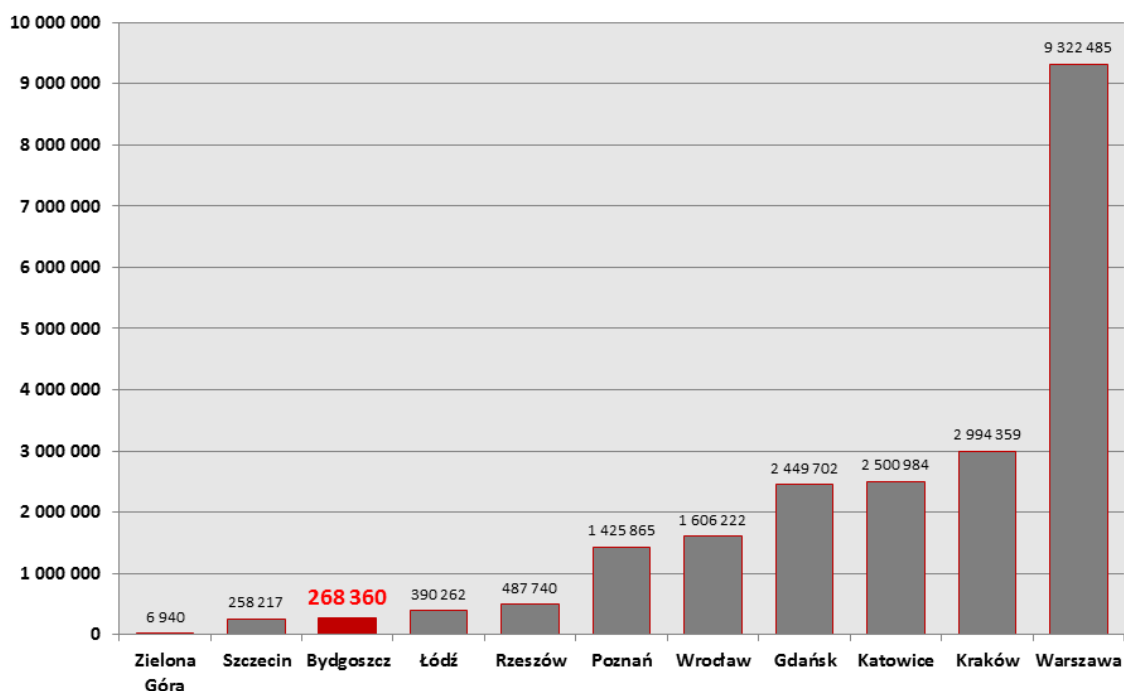
Rys.38. Produkcja sprzedana przemysłu (mln zł)

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 2012 r.

Rys.39. Stopa bezrobocia (%)

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 2012 r.

Rys.40. Liczba pasażerów w portach lotniczych w 2011 roku

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego na podstawie danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Bydgoszcz dysponuje kluczowym potencjałem rozwojowym dla całego regionu - jest nim port lotniczy. Jego sprawność i oferta połączeń stanowiąc będą o krajowej i międzynarodowej dostępności województwa w ruchu samolotowym, związanym m.in. z turystyką, kontaktami biznesowymi bądź poszerzaniem potencjalnego kręgu odbiorców oferty obu miast (usługowej, kulturalnej, edukacyjnej i

in.). W zakresie funkcji transportowych, oba miasta wykazują znaczące możliwości rozwojowe, wynikające z korzystnego położenia w skali kraju, przebiegu infrastruktury (autostrada A1, linie kolejowe nr 18, 131, 353) oraz wciąż nie wykorzystanego transportowego potencjału Wisły. Stwarza to dogodne warunki do stworzenia platformy multimodalnej, opartej o trzy rodzaje transportu (powietrzny, lądowy i wodny) wraz z systemem węzłów przeładunkowych, centrów logistycznych i powierzchni magazynowych.

Tabela.18. Główne problemy i niezbędne kierunki rozwoju miast

	Bydgoszcz	Toruń
Główne problemy	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt słaby poziom rozwoju funkcji regionalnych miasta, zwłaszcza tych dziedzin, które mają największy wpływ na konkurencyjność; • spadek liczby mieszkańców i bardzo niekorzystna prognoza demograficzna zakładająca znaczny spadek liczby mieszkańców (jeden z największych wśród miast wojewódzkich); • zaawansowane starzenie społeczeństwa miast; • coraz mniejszy potencjał przemysłu; • niewystarczające powiązania transportowe z innymi ośrodkami regionalnymi w kraju i ośrodkami za granicą; • potrzeba rewitalizacji obszarów zdegradowanych; • zbyt mały potencjał funkcji symbolicznych (prestżowych, powszechnie znanych, pozytywnie kojarzonych). 	
Kierunki rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie istniejących i kreowanie nowych funkcji metropolitalnych (szkoły wyższe, instytucje naukowo-badawcze i wdrożeniowe, wyspecjalizowane ośrodki ochrony zdrowia, instytucje kultury, centra wystawienniczo-targowe, turystyka, mass media, sektor finansowo-bankowy i otoczenie biznesu, funkcje administracyjno-polityczne, imprezy sportowe) • Koncentracja działalności z zakresu obsługi ludności i aktywizacji gospodarczej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym w tym pozyskiwanie kapitału zagranicznego • Rozwój gospodarczy oparty o zaawansowane technologie i innowacyjne rozwiązania • Rozbudowa krajowych powiązań transportowych (zewnętrznych, relacji reszta kraju - miasto), rozwijanie wewnętrznych połączeń transportowych (dośrodkowych, relacji region - miasto), w tym budowa regionalnej platformy multimodalnej oraz centrów logistycznych • Rozwój transportu publicznego, w układzie wewnętrznym (miejskim) oraz zewnętrznym (miasto – strefa podmiejska) oraz poprawa stanu wewnętrznych sieci transportowych miasta • Zwiększanie dostępności do miasta i jego oferty (usługowej, gospodarczej, edukacyjnej, kulturowej, medycznej itp.) – kreowanie „otwartości” miasta • Rewitalizacja służąca przeciwdziałaniu degradacji przestrzeni miejskiej, pobudzeniu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz kształtowaniu ich atrakcyjnego wizerunku, kreowanie przestrzeni publicznych • Działania zwiększające konkurencyjność i atrakcyjność miasta dla potencjalnych inwestorów i mieszkańców - stwarzanie zachęt gospodarczych oraz zachęt do osiedlania się lub pozostawania w Bydgoszczy i Toruniu • Integracja funkcjonalna i transportowa obu miast 	

Źródło: Opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego

Kolejnym istotnym potencjałem są funkcje kulturalne, mające bardzo duże znaczenie wizerunkowe, promocyjne oraz gospodarcze. W obu miastach lista instytucji kultury jest bardzo długa. W Bydgoszczy znajdują się tak znaczące instytucje jak OPERA NOVA czy Filharmonia Pomorska im. I.J. Paderewskiego, liczne muzea (Muzeum Wojsk Lądowych, Muzeum Oświaty, Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego, Muzeum Kanału Bydgoskiego im. Sebastiana Malinowskiego, Muzeum Farmacji Apteki "Pod Łabędziem", Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego) i teatr (Teatr Polski im. Hieronima Konieczki) i in. Potencjał Torunia w tym zakresie budują muzea (Muzeum Okręgowe, Muzeum Etnograficzne, Muzeum Uniwersyteckie, Archiwum i Muzeum Pomorskie AK oraz Wojskowej Służby Polek, Muzeum Piernika), teatry (Teatr im. Wilama Horzycy, Teatr "Baj Pomorski", Teatr Lalek "Zaczarowany Świat", Teatr Wiczy, Teatr Impresaryjny "Afisz") oraz orkiestry (Toruńska Orkiestra Symfoniczna, MultiCamerata) czy chóry.

W obu miastach funkcjonują także liczne centra kultury w postaci instytucji miejskich, wojewódzkich czy prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

W przypadku miast wojewódzkich, których aspiracjami jest znacząca rola w krajowym systemie metropolii, największe znaczenie mają funkcje szczebla najwyższego, obejmujące swoim oddziaływaniem nie tylko region ale również cały kraj. W przypadku Bydgoszczy i Torunia definiuje się szereg problemów, które znacząco wpływają na ich rozwój.

4. Podsumowanie

Przeprowadzone analizy pozwalają na identyfikację gmin leżących w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, które wykazują wieloaspektowe silne związki z Bydgoszczą i Toruniem i powinny być obszarem zintegrowanych działań mających na celu rozwój obszaru funkcjonalnego – rozumianego jako obszar dziennej aktywności ludności związanej z funkcjonowaniem obydwu ośrodków stołecznych. Intensywna suburbanizacja powoduje „wylewanie” aktywności miast poza ich granice stąd zasadne jest prowadzenie polityki miejskiej w obszarach rzeczywistych, a nie tylko administracyjnych oddziaływań miast.

Pomimo, iż delimitacja obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem ZIT została przeprowadzona w oparciu o założenia metodologiczne przygotowane na poziomie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego – uniwersalne dla obszaru całego kraju, to jej wyniki są zasadniczo zgodne z wcześniej prowadzonymi analizami wykonywanymi przez służby planistyczne działające na terenie obecnego województwa kujawsko-pomorskiego na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Dopuszczane przez MRR uwzględnienie kryteriów regionalnych pozwoliło na uwzględnienie dodatkowych gmin, które są integralną częścią obszarów podmiejskich Bydgoszczy i Torunia, pomimo nie spełnienia kryteriów delimitacji ministerialnej (silne związki zostały potwierdzone nowszymi danymi – nie dostępnymi podczas wykonywania delimitacji firmowanej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego).

Przeprowadzone analizy prowadzą do następujących ogólnych wniosków:

- Obszar bardzo silnego oddziaływania Bydgoszczy i Torunia wydaje się być utrwalony w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat – jest to zasięg wynikający przede wszystkim z codziennej mobilności mieszkańców terenów podmiejskich.
- Niemniej jednak, zasadne jest cykliczne weryfikowanie granic oddziaływania obydwu miast – zasięgi ich oddziaływań mogą się zmienić wraz z rozwojem regionalnego transportu publicznego lub w przypadku zaistnienia innych rodzajów uwarunkowań, powodujących przepływy osób, dóbr, kapitału i informacji.
- Szereg gmin wykazuje znaczące powiązania funkcjonalne, nie znajdujące jednak odzwierciedlenia w stanie zagospodarowania przestrzennego, a nawet w części mierników stanu urbanizacji. Znajdują się one w inicjalnym stadium urbanizacji i powinny być przedmiotem dalszych szczegółowych analiz, ponieważ należy spodziewać się w dłuższym okresie intensyfikacji ich powiązań z miastem i przestrzennych konsekwencji tych związków.
- Zdelimitowanego w niniejszym opracowaniu obszaru nie należy utożsamiać z granicą „aglomeracji bydgosko-toruńskiej” – ten obszar został zdelimitowany w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Obszar będący przedmiotem analiz w niniejszym opracowaniu, zawiera się w granicach aglomeracji, tworząc jej centralną, najsilniej zurbanizowaną, część.

Rys.41. Delimitacja obszaru wskazywanego do objęcia instrumentem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia na tle podziału administracyjnego województwa kujawsko-pomorskiego

5. Załączniki graficzne

Tytuły załączników graficznych:

1. Strefy odległości do centrów miast rdzeniowych
2. Sieć osadnicza analizowanego obszaru
3. Sieć osadnicza analizowanego obszaru na tle stref odległościowych
4. Największe miejscowości statystyczne (wiejskie) analizowanego obszaru
5. Czas dojazdu do stolic województwa ze stacji kolejowych i przystanków osobowych
6. Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych na tle analizowanego obszaru

Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Strefy odległości do centrów miast rdzeniowych

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przemysłowego i Regionalnego we Włocławku
Oddział w Bydgoszczy

Legenda

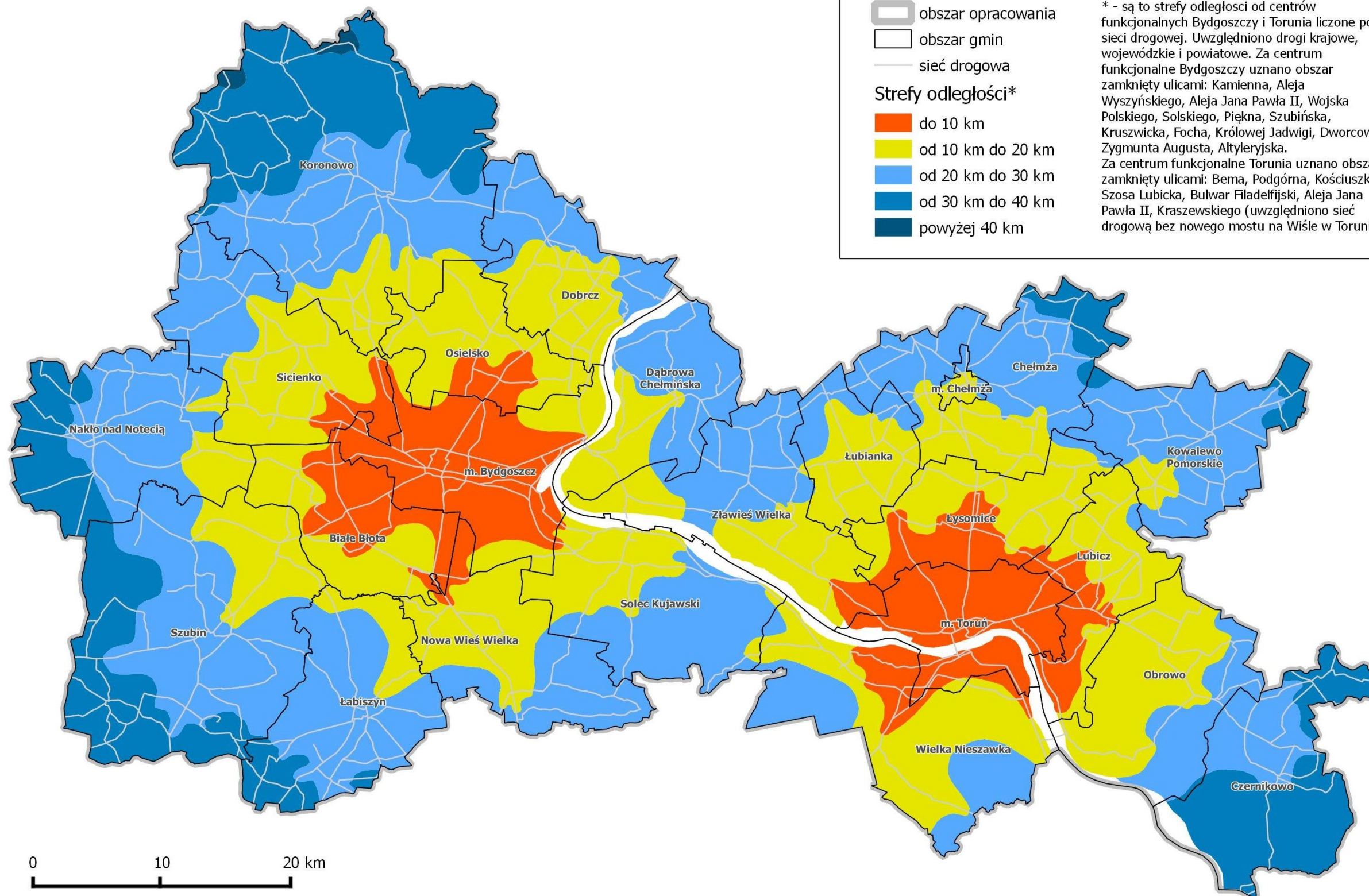
- obszar opracowania
- obszar gmin
- sieć drogowa

Strefy odległości*

- do 10 km
- od 10 km do 20 km
- od 20 km do 30 km
- od 30 km do 40 km
- powyżej 40 km

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 1

* - są to strefy odległości od centrów funkcjonalnych Bydgoszczy i Torunia liczone po sieci drogowej. Uwzględniono drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe. Za centrum funkcjonalne Bydgoszczy uznano obszar zamknięty ulicami: Kamienna, Aleja Wyszyńskiego, Aleja Jana Pawła II, Wojska Polskiego, Solskiego, Piękna, Szubińska, Kruszwicka, Focha, Królowej Jadwigi, Dworcowa, Zygmunta Augusta, Altyleryjska. Za centrum funkcjonalne Torunia uznano obszar zamknięty ulicami: Bema, Podgórna, Kościuszki, Szosa Lubicka, Bulwar Filadelfijski, Aleja Jana Pawła II, Kraszewskiego (uwzględniono sieć drogową bez nowego mostu na Wiśle w Toruniu).

Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Sieć osadnicza analizowanego obszaru

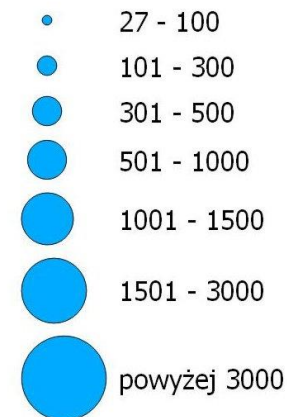

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przemysłowego i Regionalnego we Włocławku
Oddział w Bydgoszczy

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 2

LEGENDA

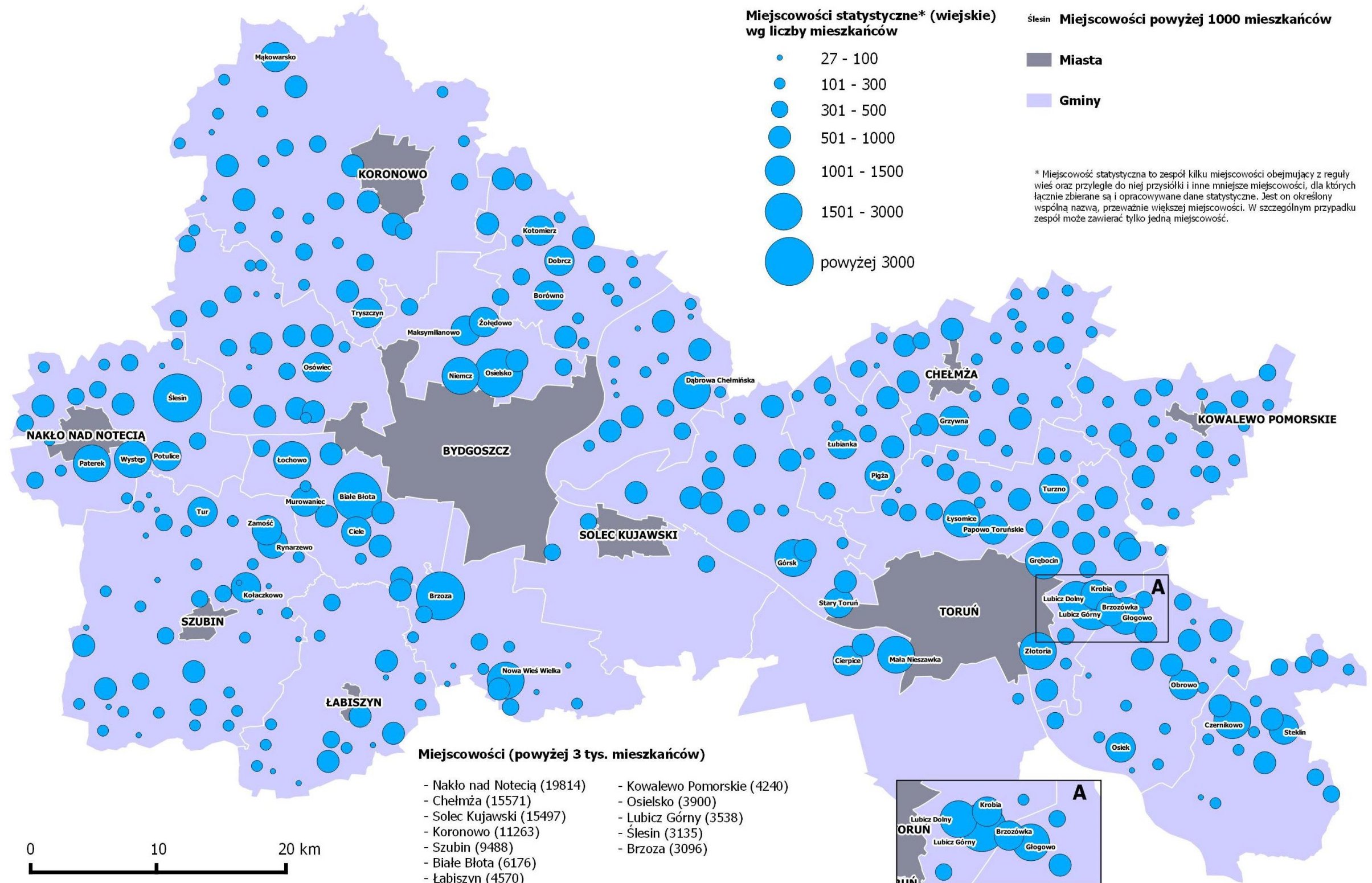
Miejscowości statystyczne* (wiejskie)
wg liczby mieszkańców

Ślesin Miejscowości powyżej 1000 mieszkańców

* Miejscowość statystyczna to zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość.

Miejscowości (powyżej 3 tys. mieszkańców)

- Nakło nad Notecią (19814)	- Kowalewo Pomorskie (4240)
- Chelmża (15571)	- Osielsko (3900)
- Solec Kujawski (15497)	- Lubicz Górny (3538)
- Koronowo (11263)	- Ślesin (3135)
- Szubin (9488)	- Brzoza (3096)
- Białe Błota (6176)	
- Łabiszyn (4570)	

Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Sieć osadnicza analizowanego obszaru na tle stref odległościowych**

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
Oddział w Bydgoszczy

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 3

LEGENDA

Miejscowości statystyczne (wiejskie)*
wg liczby mieszkańców

- 27 - 100
- 101 - 300
- 301 - 500
- 501 - 1000
- 1001 - 1500
- 1501 - 3000
- powyżej 3000

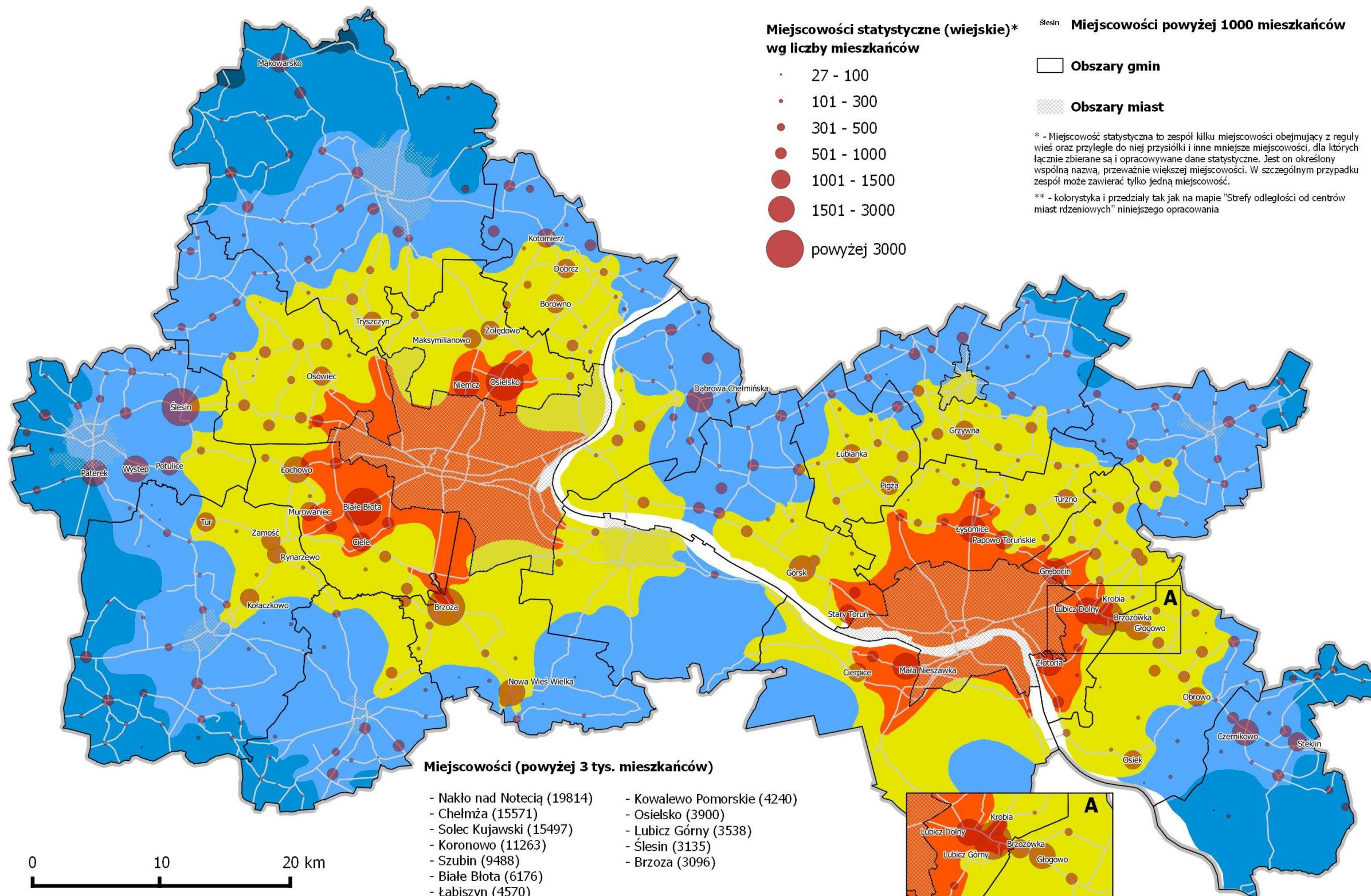
Ślesin Miejscowości powyżej 1000 mieszkańców

□ Obszary gmin

▨ Obszary miast

* - Miejscowość statystyczna to zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość.

** - kolorystyka i przedziały tak jak na mapie "Strefy odległości od centrów miast rdzeniowych" niniejszego opracowania

Miejscowości (powyżej 3 tys. mieszkańców)

- Nakło nad Notecią (19814)	- Kowalewo Pomorskie (4240)
- Chełmża (15571)	- Osielesko (3900)
- Solec Kujawski (15497)	- Lubicz Górny (3538)
- Koronowo (11263)	- Ślesin (3135)
- Szubin (9488)	- Brzoza (3096)
- Białe Błota (6176)	
- Łabiszyn (4570)	

0 10 20 km

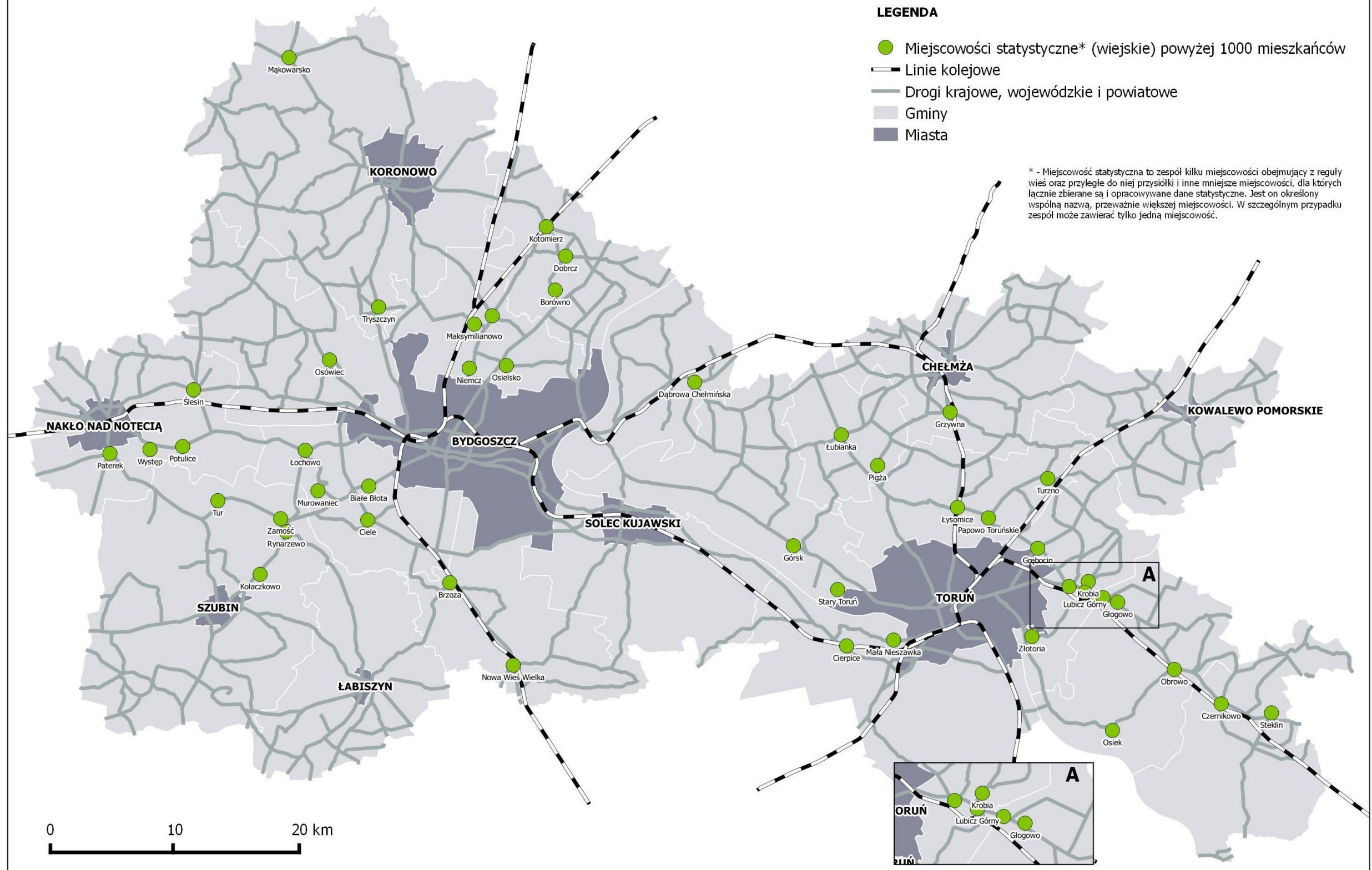
Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Największe miejscowości statystyczne (wiejskie) analizowanego obszaru

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Wrocławiu
Oddział w Bydgoszczy

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 4

Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Czas dojazdu do stolic województwa ze stacji kolejowych i przystanków osobowych

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
Oddział w Bydgoszczy

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 5

LEGENDA

Czas dojazdu do stolicy województwa
pociągami osobowymi (w min)

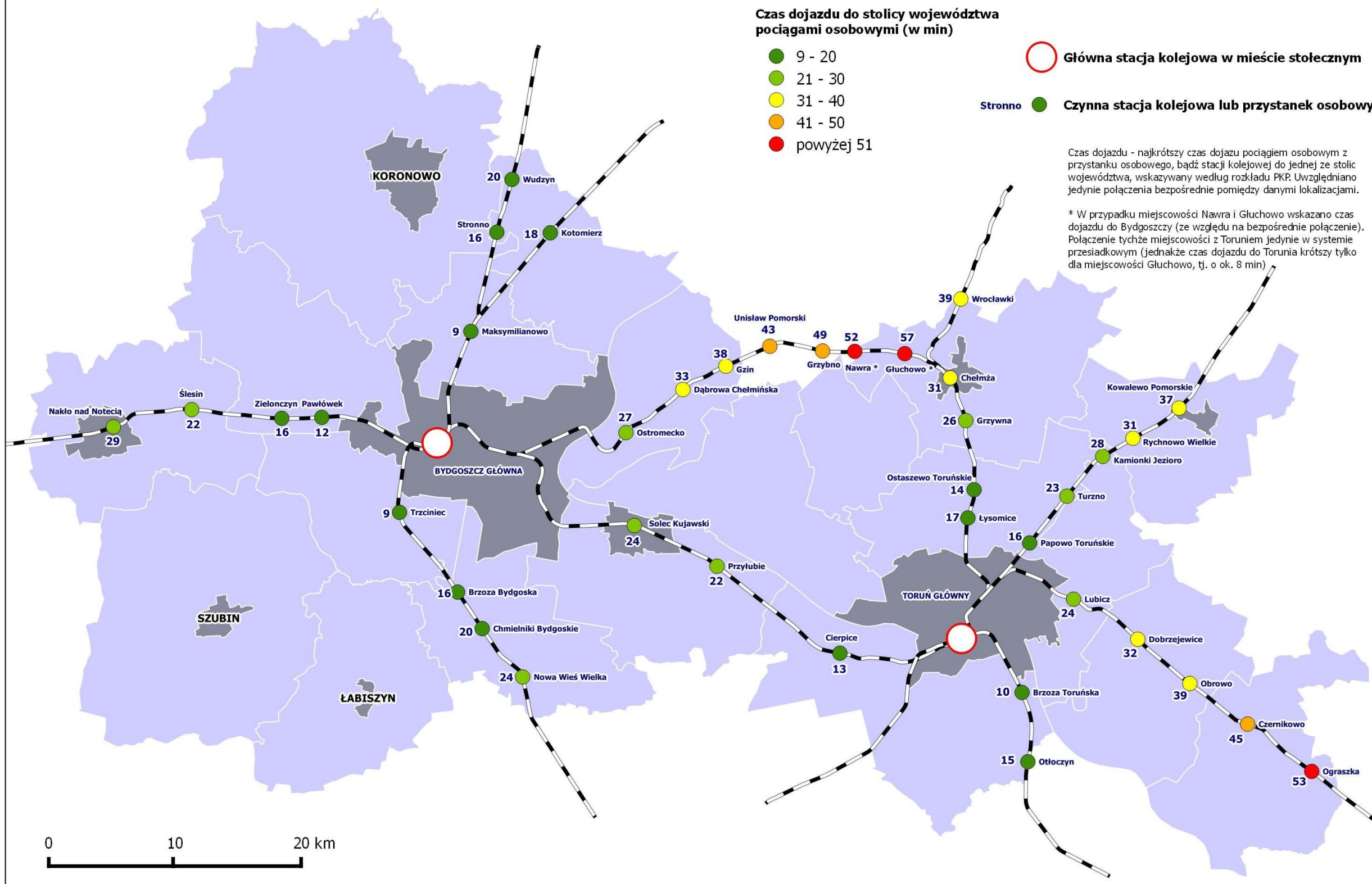
- 9 - 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- powyżej 51

○ Główna stacja kolejowa w mieście stołecznym

● Czynna stacja kolejowa lub przystanek osobowy

Czas dojazdu - najkrótszy czas dojazdu pociągiem osobowym z przystanku osobowego, bądź stacji kolejowej do jednej ze stolic województwa, wskazywany według rozkładu PKP. Uwzględniano jedynie połączenia bezpośrednie pomiędzy danymi lokalizacjami.

* W przypadku miejscowości Nawra i Gluchowo wskazano czas dojazdu do Bydgoszczy (ze względu na bezpośrednie połączenie). Połączenie tychże miejscowości z Toruniem jedynie w systemie przesiadkowym (jednakże czas dojazdu do Torunia krótszy tylko dla miejscowości Gluchowo, tj. o ok. 8 min)

Obszar realizacji instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Obszarze Funkcjonalnym Bydgoszczy i Torunia

Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych na terenie analizowanego obszaru

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przemysłowego i Regionalnego we Włocławku
Oddział w Bydgoszczy

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY NR 6

LEGENDA

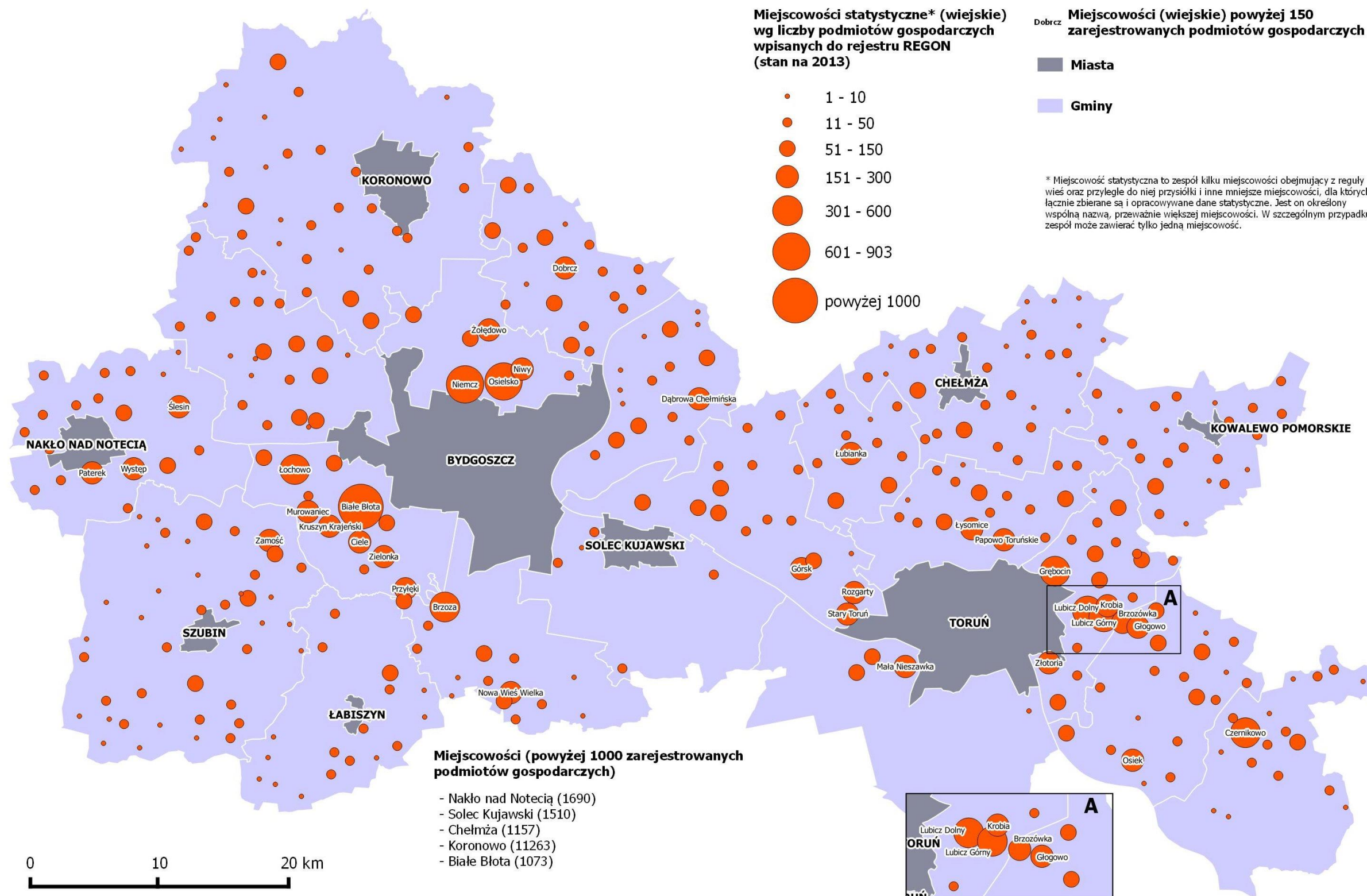
Miejscowości statystyczne* (wiejskie)
wg liczby podmiotów gospodarczych
wpisanych do rejestru REGON
(stan na 2013)

- 1 - 10
- 11 - 50
- 51 - 150
- 151 - 300
- 301 - 600
- 601 - 903
- powyżej 1000

Miejscowości (wiejskie) powyżej 150
zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

- Miasta
- Gminy

* Miejscowość statystyczna to zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość.

Miejscowości (powyżej 1000 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych)

- Nakło nad Notecią (1690)
- Solec Kujawski (1510)
- Chełmża (1157)
- Koronowo (11263)
- Białe Błota (1073)